

తెలుగు జ్యోతి

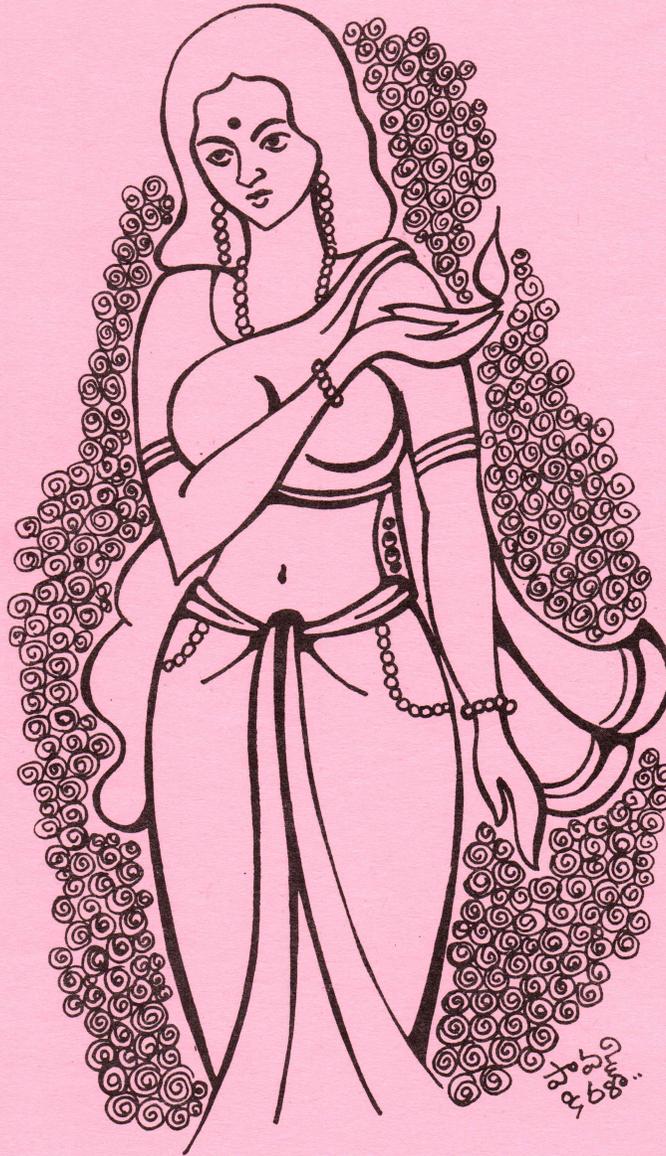
తెలుగు కళా సమితి వారి సారస్వత మాస పత్రిక

Telugu Jyothi

A Literary Magazine
from The Telugu Fine Arts Society, Inc.

శ్రీ
ల
క్ష్మ
ల
క్ష్మ
ణ
ా
భ
ా
కా
ం
బ
ు
లు

W
I
T
H

B
E
S
T

D
E
E
P
A
V
A
L
I

W
I
S
H
E
S

*Late Pri
Adiri
Bapiraju
(October 8, 1895 -
September 22, 1952)
Birth
Centenary
Special Issue*

కీ.వ. అడివి
వారిసాని గారి
(అక్టోబరు 8, 1895 -
సెప్టెంబరు 22, 1952)
జననయంతి
(ప్రత్యేక సంచిక)

Non-Profit
Organization
Bulk Rate

Address Correction Requested

October 1995

తెలుగు జ్యోతి THE TELUGU FINE ARTS SOCIETY, INC.

(A TAX EXEMPT AND NOT FOR PROFIT CORPORATION)
P. O. Box 11104, New Brunswick, NJ 08906.

సంపుటి: 12 అక్టోబరు 1995 సంచిక: 10

తెలుగు కళా సమితి

Board of Trustees 1994 & 1995

President

Mr. Satyam Srikonda
26 Taylor Ave.
Hawthorne, NJ 07506
P: (201) 423-4444
F: (201) 423-4459

Vice President

Dr. Sri Sailam Vardha
P: (908) 780-5642
F: (908) 780-6401

Secretary

Dr. Srinivasa K. Rao
76-22 265th Street
New Hyde Park, NY 11040
P & F (718) 347-9070

Treasurer

Mr. Seshu Tatikola
(908) 238-1681

Committees

Annual Events

Mr. Manohar N. Rao
(908) 382-8481

Membership Services

Mr. C. Siva Kumar
(908) 417-5921

Special Programs

Dr. D. Srinivasa Rao
(914) 838-0840

Community Affairs

Mrs. Nirmala Kocherlakota
(908) 302-1063

Youth Activities

Ms. Lakshmi Rao
(718) 886-4647

Editor, Telugu Jyothi

Dr. Kidambi Raghunath
1 Woodlake Drive
Piscataway, NJ 08854
P: (908) 463-0876
F: (908) 463-1221

మామాట

పాఠకులకు దసరా దీపావళి కుభాకాంక్షలు. పోయిన సంవత్సరము దీపావళికి, ఈసారి దసరా రోజుల్లో ఆంధ్రదేశములో ఉన్నాము. దీపావళి కన్నా దసరానే సంబరంగా జరుపుకొంటున్నారను. ఆయుధపూజ అని నవమినాడుయంత్రములకు పూజచేయడం, ఒకరినొకరు పలుకరించుకోవడము, జమ్మి ఆకును ఇచ్చిపుచ్చుకోవడము ఇంకా జరుగుతున్నా ఉంది. ఆడపిల్లలు ఉన్న యింట, బొమ్మలు పెట్టి పేరంటాలకు పిలుచుకోవడం కూడా ఉంది. మన సంస్కృతిని మరచిపోతున్నామని వాపోయకుండా ఇక్కడ కూడా దసరాను బొమ్మలకొలుపులతోనూ, పరస్పర పిలుపులతోనూ జరుపుకుంటే బాగుంటుందేమో! తమిళుల ఇళ్ళల్లో ఇలాంటివి బాగానే పాటిస్తున్నారు.

ఈ సారి హైదరాబాదులో ఒక పెళ్ళికి ముహూర్తము తొమ్మిదిన్నరకంటే, 8.45 కంటే వెళ్ళాను. దేవులో పెట్టిన పాటలు, సన్మాయిమేళం బాగానే ఉంది. పెళ్ళివారు తప్ప ఎవరూరాలేదు. ఎంతో అందంగా తయారుచేసిన కళ్యాణవేదిక మీదకూడా ఎవరూలేరు. పెళ్ళికిముందు ఎంతో తతంగము ఉంటుంది కదా ఇదేమిటి వియ్యంకులందరూ బయటే అందరినీ ఆహ్వానిస్తూ బయటనే నిలబడినారే అనిపించింది. సరిగ్గా పదినిముషాలకు ముహూర్తమనగా పెళ్ళివారు కళ్యాణవేదికమీదకు వచ్చారు. అని గబగబా సన్మాయి వాయిస్తుంటే, జిలకర బెల్లం పెళ్ళికూతురు, పెళ్ళికొడుకు తలలమీద పెట్టారు. అందరూ లేచి అక్షింతలను వేశారు. హైదరాబాదులోని "పెద్దలందరూ" వచ్చి వేదికమీద దంపతులను ఆశీర్వదించారు. తొమ్మిది నలభైకంతా ట్రేక్ ఫాస్ట్ కని కొందరు. మిగతావాళ్ళందరూ కూడా వెళ్ళిపోయారు. చాలా తొందరగా పెళ్ళయిపోయింది. పాతకాపు సందళ్ళు ఎక్కడా కనిపించలేదు. అధునాతనంగా ఇది బాగానే అనిపించింది. మరి ఇరవైఒకటవ శతాబ్దములో మన పెళ్ళిళ్ళో!!!!!!

ఒక ఫ్యాక్షరీ వార్షిక సర్వసభ్యసమావేశానికి వెళ్ళాను. ఇక్కడలాగా ఏదో నలభై యాభైమంది ఉంటారనుకుంటే దాదాపు రెండువందలమంది దాకా సభ్యులు వచ్చి ప్రశ్నలు వేయడం వగైరాలు జరిగాయి. జనంలో ఈ స్థాకులపై ఉత్సాహం పెరిగింది ముఖ్యంగా మధ్యతరగతి వారిలో. అందులో ఎంతమందికి లాభమో నష్టమో తెలియదు. కానీ సామాన్య ప్రజలకు స్థాకు మార్కెట్టులో చాలాఉత్సాహంగా ఉంటోంది.

అక్టోబరు 8 వ తేదీన మన సంఘ యావజ్జీవసభ్యులు, శ్రేయోభిలాషులు, రచయితలు అయిన డాక్టర్ పరిణాం శ్రీనివాసరావు, లక్ష్మీ దంపతుల ప్రభుమకుమారుడు చిరంజీవి రామ్ పెళ్ళి చిరంజీవి పాభ్యంతరి రమ్యతో న్యూజెర్సీలో సన్యాం గుండరంగా జరిగింది. నూతన దంపతులకు కుభాకాంక్షలు తెలుపుతూ పూర్తి వివరాలు వచ్చేసంచికలో ప్రచురించగలమని తెలియజేస్తున్నాము.

ఇప్పటికింటేమరి...

ఇట్లు, తమ నేస్తం.....కీ.ర.

విషయసూచిక

1. మామాట.....	2
2. From the President.....	3
3. వాణిశ్రీ కవితలు.....వాణిశ్రీ.....	3
4. నిజం...కథ...రాధిక నోల.....	4,5
5. సాతంత్రముచ్చేసింది...గేయం...ధనికొండ వెంకటేశ్వర్లు....	6
6. స్నేహం...గేయం...సునీత.....	6
7. హైదరాబాదు లేఖ...ముదిగొండ శివప్రసాద్....	7
8. 20 Questions....Bharati Kalasapudi.....	9
9. మెఠవులు...వేమూరి వేంకటరామనాథం.....	10,11
10. శిల్పకళ...గేయం...మాడుగుల భాస్కరశర్మ	11
11. సమస్యాపూరణం.....	11
12. Nomination Form....	13
13. అడివి బాపిరాజు...పమ్మరాజు వేణుగోపాలరావు.....	15,16
14. దీపావళి...గేయం...అడివి బాపిరాజు....	16
15. అడివి బాపిరాజుగారి శశికళ...వ్యాసం...పె.వే....	17-20
16. లచ్చిమి...కథానిక.....బాపిరాజు....	21-23
17. బాపిరాజు రచనలు...బుద్ధవరపు కామరాజు.....	24-25
18. బాపిరాజు చిరుకవితలు.....	25
19. రివల్యూషన్...గేయం...దివాకర్ పేరి....	25
20. Applicatin Form.....	26
21. ఇంద్రప్రస్థంలో సీమంతం...కథ...విజయశ్రీ....	28-31
22. అష్టావధానము...నివేదిక.....	32-33
23. Matrimonials.....	33
24. పదహారేళ్ళవయస్సు...కథ...పూడిపల్లి శేషశర్మ....	34-37
25. Answers to 20 Questions.....	38
26. భాష-భావము...గేయం...ప్రభాకర్.....	38
27. రామా! శ్రీరామా!...పాట...దూసి ధర్మారావు.....	38

EDITORIAL COMMITTEE: Dr. Kidambi Raghunath, Dr. Murty P. Bhavaraju, Mr. Rama K. Chalikonda, Dr. K.V. R. Chary, Mr. Venkaiah Dama, Ms. Bharati Bhavaraju, Dr. Rama K. Jonnada, Ms. Indira Kolli, Dr. K. V. Rao, Mr. Srinivasa Rao, Dr. P. Venugopala Rao, Mr. Mahesh Saladi, Mr. Laxminarayana Tangirala.

+++++
The articles published and the views expressed are those of the authors only and not necessarily reflect the opinions of either the editors or The Telugu Fine Arts Society.

=====

We acknowledge with thanks Mr. Thotakura Raghu, Editor and the Management of Andhra Jyothi weekly and Mr. K.V. Govinda Rao, Editor of Wisdom Magazine for permitting us to publish articles from their magazines.....
TFAS & TJ Committees.

అట్టమీదిబొమ్మ:
దీపకవ్య
పాపని కిరణ్
విజయవాడు

FROM THE PRESIDENT.

OCTOBER 1995

Dear Members & Guests:

The Deepavali Program and the First Kuchipudi Dance competition will be held on Sunday, November 5, 1995, at New Brunswick High School. Details of the program were mailed to all members and are also reproduced in this issue. Please call any of the trustees if you have questions or need additional information.

The term of the present Board of Trustees expires on December 1995. The members of the Nominating Committee are Dr. K.V. Rao, Chairman; Mr. Ram Kolluri and Mr. Sanyasiraju Kalidindi. Nominations forms are being sent to all members by mail and also appear in this month's issue of Telugu Jyothi. Please consider becoming a trustee - a few hours of your time will benefit the community and help to further our organization's goals. If you would like to attend our monthly trustees meeting please call me or any one of the trustees listed in this magazine.

Our Life Member, Ramakanth Rao was married on October 8 to Ramya. On behalf of all of the Trustees our congratulations to the couple and their parents, Dr. P.S. Rao and Lakshmi Rao. We wish them a happy and prosperous married life.

For the past few months, I have been requesting donations to defray the cost of the Deepavali Program. I am happy to report that several members have sent in their contributions and I would like to take this opportunity to extend my sincere thanks to all of them. If you wish to contribute, please send us your checks or bring them to the function.. We also urge you to send in your advance registrations along with your checks to help us plan better.

Satyam Srikonda
President

NOMINATION FORM ON PAGE 13.
LAST DATE FOR NOMINATIONS
NOVEMBER 15, 1995

కీ. శే. అడవి బాపిరాజుగారి (1895-1952) గారి ఈ శత
జయంత్యుత్సవ ప్రత్యేక సంచిక పాఠకులనలరిస్తుందనే
అనుకుంటున్నాము. మీ అభిప్రాయములను తెలుపండి.

వాణిశ్రీ కవితలు

(ప్రముఖ చలనచిత్ర అభినేత్రి వాణిశ్రీగారి స్వీయకవితలు
'తెలుగుజ్యోతి'కి ప్రత్యేకం)

1

మూసిన మరచెంబు
ముంచితే సాగరంలో
మంచినీళ్ళు వస్తాయా?
మన "పాత్ర"ను బట్టే ఫలం.

2

అంతకుముందు
"లేనిది" అంటూ లేదు
వస్తువైనా సరే!
భావమైనా సరే!!

3

ఎవడో చీకపారేసిన
ఎంగిలి మామిడిటాంక -
నీ భావాలు శబ్దాలూ
ఇక నీ స్వంతం ఏమిటి?
నీ గొప్పతనం ఏమిటి??

4

అనువంశిక బీజం అంటుకున్నది మనకు
వెన్న గిన్నెలో కాస్తే అంటుకున్న నెయ్యిలా
కులం - గోత్రం - కండిషన్ చేయబడ్డ ఉసాసనా
అన్నీ అంటుకున్న నెయ్యే!!

- వాణిశ్రీ

Madras, India

నిజం

రాధిక నోరి, Tallahassee, FL

'అభయా!'

'ఊ'

'అభయా...'

'ఊ...'

'అబ్బా, అభయా.....'

'అబ్బా, ఊ.....'

'అలా మౌనంగా వుంటావేమిటి? ఏదన్నా మాట్లాడు.'

'బాగుంది. ఏదో మాట్లాడాలని ఇక్కడకు రమ్మన్నది నువ్వు. పైగా నేను మాట్లాడలేదంటావేమిటి?' అభయ అలా దబాయించేసరికి సుకుమార్ కొంచెం తడబడ్డాడు.

'రమ్మన్నాననుకో. నువ్వు రేపు పూరెళ్ళున్నావు కదా! మళ్ళీ చాలా రోజులదాకా కలవలానికి వీలుకాదని రమ్మన్నాను.'

'మరి ఏం చెప్పాలనుకున్నావో త్వరగా చెప్ప. మళ్ళీ నేను హాస్టలుకి వెళ్ళి రేపటి ప్రయాణానికి అన్నీ సర్దుకోవాలి.' అభయ తొందర చేసింది.

'మళ్ళీ ఎప్పుడొస్తావు అభయా?' బెంగగా అడుగుతున్న సుకుమార్ ని చూస్తే నవ్వు వచ్చింది అభయకు.

'అంత దిగులుపడతావెందుకు కుమార్? యూనివర్సిటీ మళ్ళీ తెరవ గానే వచ్చేస్తాను. అయినా సెలవులకి పూరెళ్ళటం మామూలేగా!' చాలా తేలికగా అంది అభయ.

'ఏమో బాబూ! నువ్వెప్పుడు పూరెళ్ళినా మళ్ళీ ఎప్పటిలాగే తిరిగి వచ్చే దాకా నాకు చాలా భయంగా వుంటుంది. అసలే మీ ఇంట్లో అందరూ నీ పెళ్ళి ఎప్పుడెప్పుడు చేద్దామా అని కాచుకుని కూర్చున్నారు. ఇంకా నిన్ను ఇలా ఎన్ని రోజులు వుంచుతారు?' సుకుమార్ గొంతులో ధ్వనించిన అపనమ్మకానికి, భయానికి నిజంగా నవ్వొచ్చింది అభయకి.

'అదా నీ భయం! అలాంటి సందేహాలేవీ పెట్టుకోకు. నా కిష్టం లేకుండా నా పెళ్ళి ఎప్పుడూ చేయలేరు. ఈ అభయ అంటే ఎవరనుకున్నావు?' ధీమాగా అంటున్న ఆమె వైపు తడేకంగా చూసాడు కుమార్.

'నీకింకా నమ్మకం కుదర లేదా? పోనీ ఇప్పుడే పెళ్ళి చేసేసుకుం దామా?' అల్లరిగా నవ్వుతున్న అభయను చూస్తే ఏం చెప్పాలో తెలియలేదు సుకుమార్ కి. మౌనంగా వుండిపోయాడు. కాస్సేపటికి కానీ అభయకు అతను నిజంగా వర్తించే పున్నాడని తెలియలేదు.

'ఏమైంది కుమార్, ఎందుకలా వున్నావు?' ఆతురతగా అడిగింది ఆమె.

'ఏమీ లేదు. ఇంటినుండి మళ్ళీ వుత్తరం వచ్చింది.' నెమ్మదిగా అన్నాడతను.

'ఏమని?'

'ఎప్పటి విషయమే! అక్కకి అత్తవారింట్లో కష్టాలు ఇంకా ఎక్కువైనాయట. కల్నం పూర్తిగా ఎప్పుడు తీసుకొస్తావంటూ వత్తిడి చేస్తున్నారట.' అతన్ని పూర్తిగా చెప్పనివ్వకుండా మధ్యలోనే ఆపేసి అన్నది అభయ.

'దీనితో పాటు నీకు లక్షలు ఇస్తామంటూ వాళ్ళూ వీళ్ళూ అడుగుతున్నారు. నీకొచ్చే కల్నంతో అక్కని కష్టాలలోంచి బయటకు లాగొచ్చు. తమ్ముడికి అనుకొన్నట్లుగా మెడిసన్ చెప్పించవచ్చు. అని కూడా రాసుంటారు. అవునా?' కోపంగా అంది ఆమె.

'ఏం చెయ్యాలో తెలియటం లేదు అభయా! బాధ్యతలని సక్రమంగా నిర్వహించలేక పోతున్నానేమోనని భయంగా వుంది. నాన్నగారు, అమ్మ పెద్ద వారయ్యారు. ఈ ముసలి వయసులో వారి మనస్థాపాన్ని దూరం చేయలేక పోతున్నాను. చేతికి అందొచ్చిన కొడుకు ఏదో వుద్దరిస్తాడంటూ కలలు కంటున్న వాళ్ళని ఇంకా ఎన్నాళ్ళు ఇలా ఆశపెడుతూ మురిపించాలో? నేను చేస్తున్న ఈ గుమాస్తాగిరిలో ఎన్ని వేలని దాచగలను? ఎప్పటికి అక్కని ఆ కష్టాల కడలి లోంచి బయటకు లాగగలను? తమ్ముడిని డాక్టరు

ఎప్పటికి చేయగలను? ఇవన్నీ జరిగే పనులేనా?' నిరాశగా, అపనమ్మకంగా అంటున్న సుకుమార్ కి ధైర్యం చెప్పతూ అంది అభయ.

'ఎందుకు జరగవు కుమార్? ఈ ఘనకార్యాలన్నీ నువ్వే నిర్వహిస్తావు చూస్తూ వుండు. ఇట్ ఈజ్ ఓ మేటర్ ఆఫ్ టైం. కొన్ని నెలల్లో నా థీసిస్ కూడా పూర్తయిపోతుంది. మా ప్రొఫెసరు చాలా స్ట్రాంగ్ గా రికమెండు చేస్తానన్నారు. అతి త్వరలో నాకు ఎక్కడో అక్కడ మంచి జాబ్ వస్తుంది. అప్పుడు నేను కూడా నీకు సహాయం చేయగలను. కుమార్! మనిద్దరం కష్టాలు పడన్నా నీ స00మస్యలను పరిష్కరిద్దాం.' ఎంతో ప్రేమగా, అనునయంగా అంది అభయ.

'అప్పటిదాకా మా వాళ్ళను ఎలా ఆపగలను? మన ప్లాన్లు ఏ మాత్రమూ తెలియని మా అక్క ఈ లోపల ఏ అఘాయిత్యమో చేసుకుంటే నేనేం చెయ్యాలి?' భయంగా అంటున్న అతన్ని చూస్తే నిజంగా కోపం వచ్చింది అభయకు.

'కుమార్! నీకనేకసార్లు చెప్పాను, ప్రతీదానికీ ముందు కీడు పూహించ వద్దని. ఏమీ జరగక మునుపే ఏదో జరుగుతుండేమోనని అనవసరంగా భయపడతావెందుకు? నీ నెగెటివ్ ఎప్రోచ్ నాకస్సలు నచ్చదు. అసలు ఆ మాటకొస్తే మీ అక్క ఆత్మహత్య ఎందుకు చేసుకోవాలి? చావు సమస్యలను పరిష్కరిస్తుందా? వెళ్ళాన్ని తన కళ్ళముందే అన్ని కష్టాలు పెడుతూంటే చూస్తూ కూడా ఏమీ చెయ్యకుండా పూర్కొంటున్న ఆ చవటని వదిలేసి వచ్చేస్తే మీ ఇంట్లో మాత్రం కాదంటారా? ఇవాళ కల్నం కోసం హింసలు పెడుతున్న వాళ్ళ నువ్వు డబ్బు పూర్తిగా ఇస్తే మాత్రం రేపు మళ్ళీ ఇంకోదానికి సాదింపు మొదలెట్టరని నమ్మకం ఏమిటి? నాలాంటిది కోడలుగా వస్తే తెలిసేది వాళ్ళకి.' కోపంగా అంటున్న అభయతో అన్నాడు అతను.

'అలా అన్యాయంగా మాట్లాడకు అభయా! డాక్టరేట్ తీసుకోబోతూ వుద్యోగస్తులాలపు కాబోతున్న నీకు హైస్కూలన్నా పూర్తి చేయని మా అక్కకు పోలికా? బుద్ధి పూర్తిగా వికసించక మునుపే పెళ్ళి చేసుకుని అత్తవారింటికి వెళ్ళిపోయి పిల్లల్ని కంటూ అనుక్షణమూ వాళ్ళందరికీ సేవలు చేస్తూ అత్తవారింట్లో తనకు కనీసం తన భర్త పాదాల దగ్గర స్నానం లభించినా మహాప్రసాదం అని సంతోషపడే ఒక చదువు లేని అమాయక శ్రీకి, విద్యతో పాటు తెలివి కూడా పుష్కలంగా వున్న నీలాంటి యువతికి వుండే ఆత్మ విశ్వాసం రమ్మంటే ఎలా వస్తుంది?' అన్నాడతను.

'అలాంటప్పుడు ఆ ఆత్మవిశ్వాసాన్ని నువ్వు కలగజేయటానికి ప్రయత్నించాలి. కాని తాత్కాలిక సర్దుబాట్లు చేస్తానంటావేమిటి?' మళ్ళీ కోపంగా అంది అభయ.

'అబ్బా, అభయా! నువ్వు చెప్పే సలహాలన్నీ ఐడియల్ గా వున్నాయి. కానీ ప్రాక్టికల్ గా లేవు. ఇవన్నీ జరిగే పనులు కావు.' విసుగ్గా అన్నాడతను.

'అయితే ఏమంటావు? పోనీ మీవాళ్ళు తెచ్చిన సంబంధం ఏదన్నా చేసే సుకుని ఆ కల్నంతో మీ అక్క సమస్యని పరిష్కరిద్దామని నీ ఆలోచనా? ఇది చెప్పటానికా నన్ను రమ్మన్నావు?' కోపంగా అంది అభయ.

'అబ్బా, అంత కోపం ఎందుకు అభయా? తొందరపాటు కూడదని నాకు చెప్తూ నువ్వు మాత్రం ఏం చేస్తున్నావు? కల్నంకి ఆశపడే వాడినే అయితే ఇన్ని రోజులూ ఇలా వుండేవాడినా? ఏదో నా బాధ అని వెళ్ళబోసుకుని కాస్త భారంని తగ్గించుకుందామనుకుంటే నీ అలకతో నన్నింకా బాధ పెడుతున్నావు.' నిస్సహాయంగా ధ్వనించిన అతని గొంతుని వింటూంటే అభయకి సుకుమార్ మీద భలే జాలేసింది.

'కుమార్, పోనీ కాస్సేపు నేనేమీ మాట్లాడనులే. నువ్వేం చెప్పదలుచుకున్నావో అంతా చెప్పేసేయి.' కొంచెం పక్కకు జరుగుతూ అంది అభయ.

'జాగ్రత్త అభయా! కాలు జారేను. అసలే ఈ వంతెన సగం

కూలిపోయింది.' విరిగిన ఆ వంతెన వైపు, వేగంగా ప్రవహిస్తున్న ఏరు వైపు భయంగా చూస్తూ ఆడుర్దాగా అన్నాడతను.

'కాలు జారితే మాత్రం ఏమవుతుందేమిటి?' అల్లరిగా అంటున్న ఆమెతో

'అలా అనకు అభయా! నీకేమన్నా అయితే నేనేమవ్వాలి? నువ్వే అంటూ వుంటావుగా నేను పిరికివాడినని. నాలాంటి పిరికివాడికి నీలాంటి ధైర్యవంతురాలు తోడుగా లేకపోతే ఎలాగ?' ఎంతో సిన్నియర్ గా అంటున్న సుకుమార్ ని చూసి పకపకా నవ్వింది అభయ.

'కుమార్! నువ్వు వట్టి పిరికివాడివే కాదు. చాలా భావుకుడువి కూడా! అసలు నాలాంటి రాక్షసికి, నీలాంటి మంచి బాలుడికి ఈ ప్రేమని ఎలా పెట్టాడో ఆ దేవుడు?' తమాషాగా చేతులు తిప్పింది అభయ.

మెల్లగా చీకట్లు కమ్ముకుంటున్నాయి. పళ్లులు గూటికి వెళ్తుతూ చేసే కిచకిచలు, ప్రవహిస్తున్న నీళ్ళు చేసే హోరూ ఆ నిశ్శబ్దంలో తమాషా శబ్దాలని చేస్తున్నాయి. ఎవ్వరూ లేని ఆ ఏకాంతంలో, మధురంగా వున్న ఆ నిశ్శబ్దంలో, ఆ సాయం సమయంలో అభయ మనోహరంగా కనిపించింది సుకుమార్ కి.

'అభయా! కొండల చాలున క్రిందికి క్రుంగుతున్న ఆ సూర్యుడి ఎరుపు నీచెక్కిళ్ళలో మెరుస్తోంది. నిశ్శబ్దంగా వున్న ఈ వాతావరణం, పచ్చగా వున్న ఈ చెట్లు, విరగబూసిన ఈ పూలు, సగం కూలిపోయినా కూడా అదోరకమైన అందంతో వింతగా వున్న ఈ వంతెన, వీటన్నింటే కూడా అందంగా వున్న నువ్వు.....' ఇంకా ఏదో అనబోతున్న అతడిని మధ్యలోనే ఆపేస్తూ అంది అభయ,

'స్టాప్, స్టాప్, అబ్బాయిగారికి కవిత్వం కూడా వచ్చేస్తోంది. ఇంక ఇంటికి వెళ్ళకపోతే అపాయం తప్పేట్లు లేదు.' తమాషాగా అంటూ లేచింది అభయ.

'ఇంకొంచెం సేపు వుండు అభయా!' బ్రతిమాలుతూ అంటున్న అతడితో,

'నీకేం బాబూ, ఎంతసేపన్నా ఇలాగే కబుర్లు చెప్పతానంటావు. మరీ ఎక్కువ చీకటి పడితే మా వాడైన నిలదీస్తుంది నన్ను. అయినా నాకు నీ అంత సౌందర్యోపాసన లేదు బాబూ! ఎప్పుడూ వుండే ఈ చెట్లు, రోజూ అలవాటుగా అస్తమించే సూర్యుడు, సహజంగా పూస్తూ పరిమళాలు వెదజల్లే ఈ పూలు, ఏదో వయసులో వుండే కాస్త మెరమెరగా వుండే పడుచుపిల్ల, వీటిలో వింతేముంది? ఇవన్నీ రోజూ వుండేవేగా! సగం కూలిపోయిన ఈ వంతెనలో కూడా అందాన్ని చూసిన నీ రసికతకి నా జోహార్లు కానీ ఇక ఇంటికి వెళ్తాం పద.' స్టేపుల్ గా అంటూ సుకుమార్ ని ఏడిపించడానికి పరిగెత్తటం మొదలెట్టింది అభయ. ఆమె వెనక ఆగమంటూ కుమార్ తరుముతున్నాడు.

సరసాలాడుతూ సరదాగా ఒకరి వెనక ఒకరు పరిగెడుతున్న ఆ ఇరు వురివీ సగం విరిగిపోయి ఆ మిగతా కూడా కూలిపోవటానికి సిద్ధంగా వున్న ఆ వంతెన చాలా మోసం చేసింది. నవ్వుతూ పరుగులు తీస్తున్న అభయ తన కాలు జారటం కానీ, వెంటనే క్రింద ఏటిలో పడిపోవటం కానీ సుకుమార్ గమనించ లేదు. అతను తెలివి తెచ్చుకుని ఏం జరిగిందో గమనించేసరికి ఇంకేమీ మిగల లేదు. అంతా రెప్పపాలులో జరిగిపోయింది.

'అభయా!' హృదయ విదారకంగా గట్టిగా అరచిన అతని అరుపు మాత్రం ఆ పరిసరాల్లో ప్రతిధ్వనించింది. ఏం చేయాలో తెలియక, షాకు తిన్న వాడిలాగ నిలుచుండి పోయాడు అతను. అతనికి ఈత రాదు.

అభయ లేనిదే తన జీవితమే లేదని, ఆమె లేకపోతే తనకి ఇంక బ్రతుకే లేదని, చావైనా బ్రతుకైనా కలిసే వుంటాలని మనస్ఫూర్తిగా కోరిన కోరికలు, చేసుకున్న వాగ్దానాలు అతని కప్పుడు గుర్తు రాలేదు. తన మీదే ఎన్నో ఆశలు పెట్టుకున్న ముసలి తల్లితండ్రులు, అసహాయంగా కష్టాల భారాన్ని మోస్తున్న అక్క, భవిష్యత్తువై ఎంతో ఆశతో తన సహాయం కోసం ఎదురు చూసే తన తమ్ముడు.....వీరందరూ గుర్తుకు వచ్చారు. ఆ నిముషంలో తన కోరికలన్నీ అబద్ధాలుగా, తన బాధ్యతలే సత్యాలుగా తోచాయి సుకుమార్ కి.

భారమైన హృదయంతో మౌనంగా ఇంటిముఖం పట్టాడతను. వీటన్నింటికి ప్రత్యక్ష సాక్షి ఆ ఏరు మాత్రం ఎప్పటిలాగే ఏమీ మార్పు లేకుండా, ఏమీ ఎరగనట్లు అలా వేగంగా ప్రవహిస్తూనే వుంది.

Peter Santhosh Kollory
Attorney at Law
 216 Stelton Road, Suite A-1
 Piscataway, NJ 08854
 (908) 424-0505

General practice of law with emphasis on immigration, wills, estates, taxes, credits, collections and other legal matters. Available in the evenings and weekends for consultation. Please note fluency in TELUGU.

చెమట

"మన కంపెనీ అభివృద్ధి కోసం ప్రతి ఒక్కరూ చెమటోడ్డి పనిచేయాలి. అది చూసుకోవాల్సిన బాధ్యత నీది! అంటూ ఓనర్ గారు నా దగ్గర అన్నారు!"

"అలాగా! మొదటిగా నువ్వేం చేశావ్?"

"ఆఫీస్ లో ఎవరూ ఫేస్ వేసుకోకూడదని సర్క్యూలర్ పంపాను."

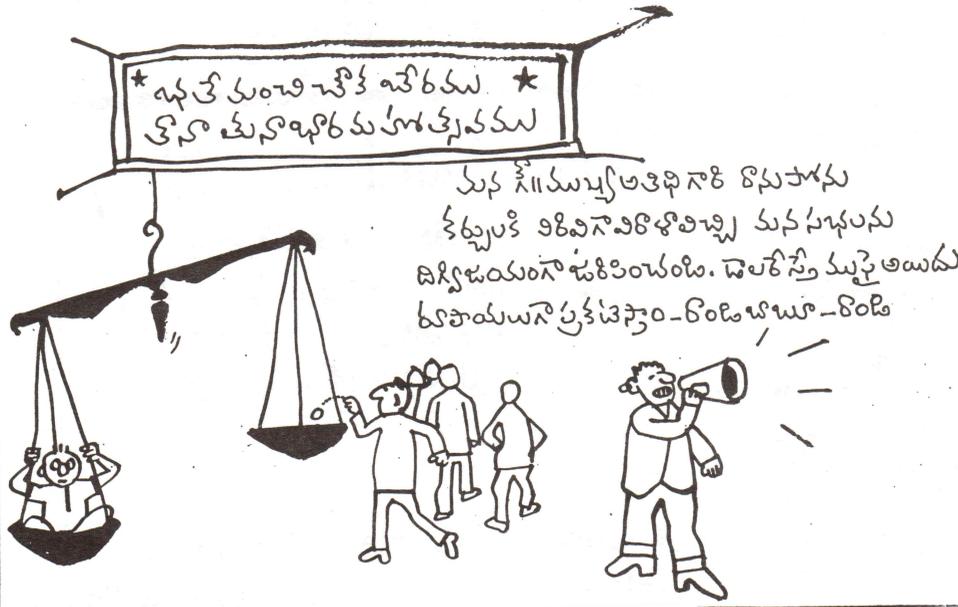
- శ్రీనివాస్

మొన్న ఎలక్షన్ లో షాక్లో చాలా డి డి షాంయాడుగా ను8...!!

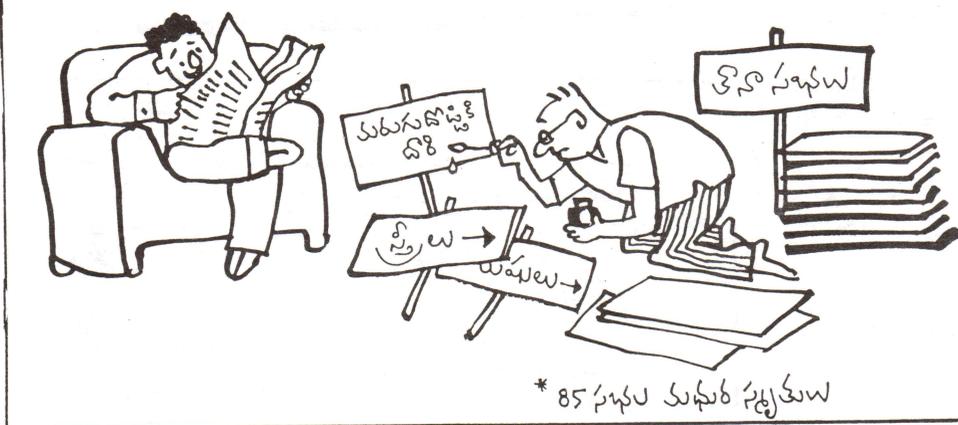
రాష్ట్ర టెలిఫోన్ పేజీ ఫీజు
 Rs. 50/- Rs. 250/-
 డా. సుబ్బారావు
 M.D.

పాపమేమి కార్నాకు.

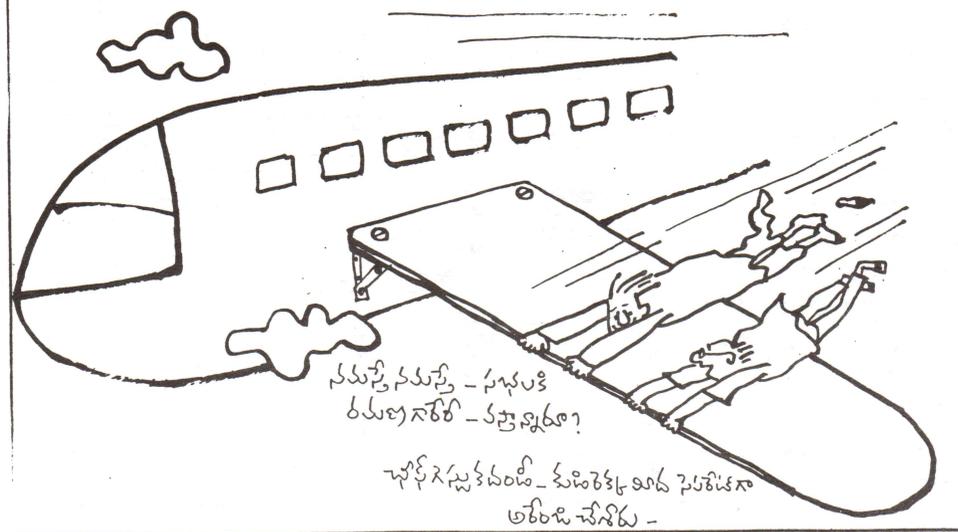
శ్రీ బాపు గారు తానా ప్రమేయంగా ప్రత్యేక, నూతన వ్యంగ్యచిత్రాలు

వూది విశిష్ట నానా సాధంకమా - రిఫోర్మల్స్
'ఈ విటం విదేశ ప్రదర్శనల వూట నెట్టిక కళకీ
మంచి సుక్తింపు వస్తంది' అని రిఫోర్మ -
ప్రకటన బాణం కెయ్యడం మర్చిపోకండి అంకుర్

* 85 సభల మధుర స్మృతులు

భావవీచిక 29

'సాతంత్రమొచ్చేసింది'

కడుపున వున్నది అడా-మొగా?
తేల్చి చెప్పే మెషిన్లు వచ్చేసాయ్
అది అడపిల్లే అయితే అదిలోనే
త్రుంచేనే సాతంత్రమొచ్చేసింది!!!

కొత్తకాపురాల ముచ్చల్లు మూడునాళ్ళు
కల్లుకానుకల లోటుబాల్లు మరెన్నెన్నో
అది కట్టుకున్న వెళ్ళమో...? కోడలో...?
వెట్రోలు పోసి కాల్చిసాగనంపే

సాతంత్రమొచ్చేసింది!!!

భావి భారత ప్రాణులమీరు, తగదీ దుందూకుడు
హితవు చెప్పే పంతుళ్ళ గొంతుపై బాకులుపెట్టి
చూసివ్రాసే నవతను యేలే యువతకు
భావిభారతాన్ని ఏలే సాతంత్రమొచ్చేసింది!!!

జనం-మనం ఒకటై కలసి మెలసి ఓటువేసి
గెలిపించిన మన నాయకులు మోముచాటుచేసి
జనతను 'పిచ్చి తుగ్లక్'గ చేసి మసిబూసి
క్షణమొక చట్టంచేసి పన్నుల ఉరితీతలు వేసే

సాతంత్రమొచ్చేసింది!!!
మనకు సాతంత్రమొచ్చేసింది!!!

- ధనికొండ వెంకటేశ్వరి
Hyderabad, AP

స్నేహం

స్నేహానికి నిర్వచనమేది?
అకాశం అంచున కనిపించని నక్షత్రమా?
సముద్రపు కెరటాలు తాకే గగనమా?
కనిపించని గాలి కలిగించే మృదుస్పర్శనా?
కవ్విం చే పూలలో దాగిన సుగంధమా?
నీరెండలో నీటి ఒడ్డున సేదతీర్చే ఇసుకతినై!
ఎండమావిలో నీరునింపె మమతల రుబ్బు!
భావాలకందని వాస్తవ స్పందన!
నిర్దిష్టత స్థానే చోటు చేసుకునే
నిర్వచనం లేని ఉత్సాహం!

- సునీత
Hyderabad, AP

■ "రాజు హాస్పిటల్లో వున్నాడు తెలుసా?" అన్నాడు రవి.
"అదేమిటి నిన్ననేగా నేను రాజుని ఒక అందమైన అమ్మాయితో కలిసుండగా హోటల్లో చూశాను. అంతలో ఏమైంది?" అన్నాడు రాము.
"నువ్వు చూసినట్టే వాళ్ళావిడ కూడా చూసిందట" చెప్పాడు రవి.

వినియోగదారులకు ఉత్పాదనకు హైదరాబాదులో సహా దేశంలో కొన్ని ప్రాంతాలలో మతకల్లోలాడి చెలరేగాయి. కేంద్ర ప్రభుత్వంలో పి.వి. మార్కులు చేశారు. చంద్రబాబునాయుడు రాష్ట్రంలో అధికారంలోకి రాగానే డాక్టర్. సి. నారాయణరెడ్డి వంటి (సాంస్కృతిక సలహాదారు) కొందరిని పదవులనుండి తొలగించి ఆ పదవులను రద్దుచేశారు. తూమాటి దోణప్ప గారి నేతృత్వంలోని అధికార భాషాసంఘం రద్దు అయింది. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం వైస్-ఛాన్సలర్ మారిపోయారు. ఎన్.టి.ఆర్. తన అల్లుళ్ళ పార్టీపై తవరలో దెబ్బకుదెబ్బ తీయగలనని ప్రకటించారు. తన రాజకీయ పతనానికి ఈనాడు రామోజీరావు కూడా కారణమేనని పత్రికావిలేఖరుల సమావేశంలో చెప్పారు. లోక్సభ ఎన్నికలకు అన్ని పార్టీలవారు అప్పుడే సన్నాహాలు ప్రారంభించారు. పి.వి. కి సన్నిహితుడైన మాంత్రికుడు చంద్రస్వామిపై సి.బి. ఐ. దర్యాప్తులు నడుస్తున్నాయి.

శ్రీలంకలో ప్రభుత్వానికి-తమిళపులులకూ మధ్య ఘోరయుద్ధం నడుస్తున్నది. నేపాలులోని తొమ్మిదినెలల కమ్యూనిష్టు మైనారిటీ ప్రభుత్వం కుప్పకూలిపోయింది. మద్రాసులో జయలలిత తన పెంపుడు కొడుకు వివాహం కోట్ల ఖర్చుతో జరపడం విమర్శలకు గురి అయింది. న్యాయస్థానంలో విచారణ మొదలైంది.

ప్రముఖ చలనచిత్ర నటి గిరిజ కన్నుమూసింది. తెలుగు చలనచిత్రాల స్థాయి మరి అధ్యాన్నంగా దిగజారిపోయింది. ఈనాడు టి.వి. కొత్తగా ప్రవేశించి తెలుగు ప్రేక్షకులను విపరీతంగా ఆకర్షిస్తున్నది. అక్కినేని తన 72వ జన్మదినాన్ని తెలుగు నాటకోత్సవాల రూపంలో వైభవంగా జరుపుకున్నారు. కృష్ణాపత్రిక సంపాదకులు పిరాట్ల వెంకటేశ్వర్లు గారికి 1995 తెలుగు జర్నలిష్టు పురస్కారం లభించింది. ఆ ఉత్పాదనకి విశ్వయోగి విశ్వజీ ప్రభృతులు ఎందరో వచ్చారు.

ఉత్తరప్రదేశ్, బీహారులలో రైలు, పడవ ప్రమాదాలలో వందలాది మంది చనిపోయారు. రాష్ట్రంలో వర్షం తృప్తికరంగానే ఉంది. గని ప్రమాదంలో బీహార్లో 80 మంది చనిపోయారు. ప్రముఖ భాషాపండితుడు చేమకుర్తి శేషగిరిరావు గారి ప్రథమ వర్ణంతి ఘనంగా జరిగింది. ఆయన తైల వర్ణ చిత్రపటం తెలుగు విశ్వవిద్యాలయంలో ఆవిష్కరించారు. బాబులొడ్డి ఫౌండేషన్ స్మారక పురస్కారం తెలుగు సాహిత్యంలో శ్రీ రామూరి భరద్వాజకు లభించింది. సెప్టెంబరు మూడవవారంలో కాశ్మీరం నుండి కన్యాకుమారి వరకు ఒక మహాద్భుతం జరిగింది. దేశంలోని ప్రతి చిన్న-పెద్ద గణేశ విగ్రహాలన్నీ రోజంతా గిన్నెలకొద్దీ పాలు ఇస్తున్న కొద్దీ తాగుతూనే ఉన్నాయి. దీనిపై మత-శాస్త్రీయ-హేతు వాద చర్చలు ఇంకా నడుస్తూనే ఉన్నాయి. మాఇంట్లో నేను చిన్న స్కూలుతో పట్టాను. పూజామందిరంలోని గణేశవిగ్రహం చీకటి పడుతున్న కొద్దీ ఇంకా ఎక్కువ తాగుటం మొదలు పెట్టింది-ఈ సంఘటన ఢిల్లీనుండి టి.వి. లో అన్ని స్టేషనులనుండి చూపించారు.

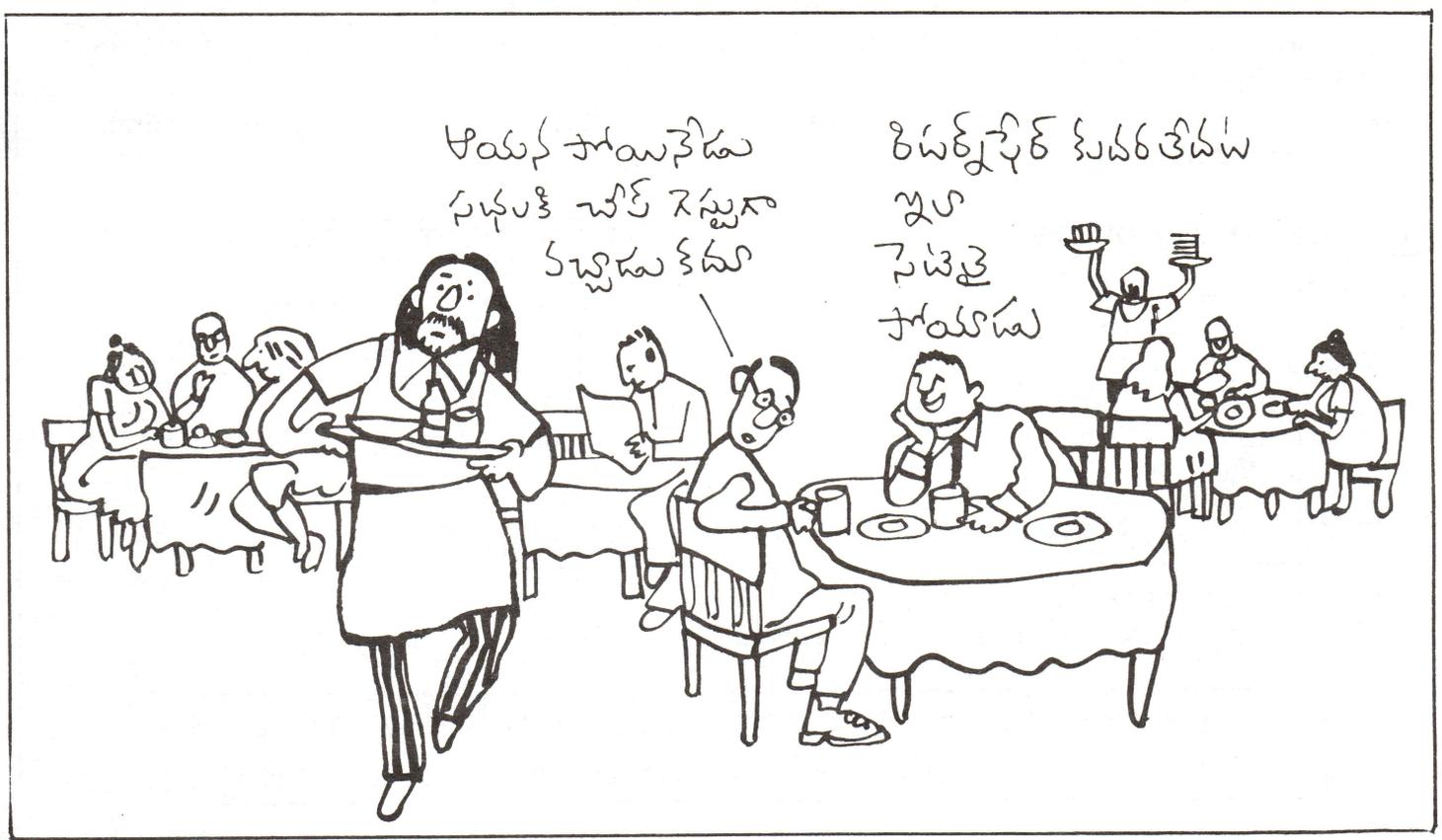
దేశ ఆర్థిక పరిస్థితి ఏమీ బాగాలేదు. డాలరు విలువ ముప్పదియడు రూపాయలకు అకస్మాత్తుగా పెరిగింది. బ్యాంకు ఉద్యోగులు జీతాలు చాలడంలేదని సమ్మెలకుదిగి ఆర్థిక వ్యాపారాలను స్తంభింపచేశారు. ఫైల్డ్కు జీతాలు చాలడంలేదు-ప్రాఫెసర్లకు చాలడంలేదు-ఇదీ దేశంలోని పరిస్థితి!!

జాషువా ఫౌండేషన్వారి ఎవార్డు మలయాళ కవి డాక్టర్ కురూపకు లభించింది. రాష్ట్రపతి హైదరాబాదు వచ్చి కొన్నాళ్ళు ఉన్నారు. విజయవాడ వెళ్ళి కనకదుర్గ దర్శనం చేసుకొని వచ్చారు.

అందరికీ, దసరా, దీపావళి-శుభాకాంక్షలు. మళ్ళీ వచ్చేనెల కలుద్దా. అందాకా శైలపు.

--మీ ప్రొఫెసర్ ముదిగొండ శివప్రసాద్, ఎం.ఏ.పి.హెచ్.డి.

2-2-647/ 132- Central Excise Colony, Hyderabad 500 013 (AP), India, P: 761 4668.

With Best Compliments from

THOGA VISWAM

Viswam Financial Services

Financial Strategies
for the 90's

- ◆ Business ◆ Executive
- ◆ Professional ◆ Personal

Compensation
Benefit
Investment
College Funding
Pre-Retirement
Estate
Planning

VISWAM FINANCIAL SERVICES

25 Mechanic St.
Red Bank, NJ 07701
☎ (908) 530-9312

826 Inman Ave.
Edison, NJ 08820,
☎ (908) 396-4860

Our *Financial Services Team* is a group of experienced advisors dedicated to the responsibility of offering all clients (Personal, Business, and Employer) quality PROFESSIONAL, FINANCIAL, INVESTMENT AND INSURANCE SERVICES.

We are associated with the NORTHWESTERN MUTUAL LIFE and a large number of other *Quality* Insurance carriers and Investment Firms.

INSURANCE PRODUCTS

- ◆ Life Insurance
- ◆ Insured Savings Plan
- ◆ Disability Income Plan
- ◆ Children's Education Plan
- ◆ Health Insurance Plan
- ◆ Visitors' Medical Insurance

INVESTMENT PRODUCTS

- ◆ Stocks, Bonds, Mutual Funds
- ◆ C.Ds, Money Market Funds, Zero Coupon Bonds

RETIREMENT PLANS

- ◆ IRA and Keogh Plans
- ◆ Pension Plan
- ◆ Profit Sharing Plan
- ◆ 401(k) Plan
- ◆ Funding Options - Securities and CDs

ANNUITIES

- ◆ Fixed & Variable

You can call us with complete confidence that you are getting the best.
Our mission is to enhance the overall financial well-being of our clients.

Topic: **Flight**- *Bharati Kalasapudi*, New Hyde Park, NY

(Every month 20 questions are being presented here. Answers could be found elsewhere in the magazine. readers are encouraged to send their own questions and answers. Your cooperation is appreciated)

1. Who is the first one to understand some basic ideas of how flight works?
2. Who started the concept of flight and what did they invent?
3. Who was the first passenger on the hot air balloon?
4. Who flew the first plane and where?
5. When did the first powered airplane take flight?
6. How long was the Wright brothers plane fly ?
7. Who made the flight across the English channel ?
8. How long did he take cross English Channel?
9. Who flew the first nonstop flight across Atlantic?
10. How long was the first flight across Atlantic?
11. Who is the first women to fly across Atlantic?
12. Which was the first modern type of passenger airplane ?
13. What is name of first jet flight to fly across atlantic?
14. Who designated the jet engine proto types?
15. Who is the first one to make non stop flight around the world?
16. Who flew the first hot air balloon, when, where and how long ?
17. What are the four forces that influence the airplane movement ?
18. How does a V shaped flying formation help birds save energy?
19. Name the bird(s) that flies fastest?
20. Which is the fastest passenger flight?

(Answers 38)

• 22 kt. GOLD SETS
EXCLUSIVELY DESIGNED
With.

- Precious & Semi Precious Stones
- Ear Rings, Rings, Bangles,
- Bracelets, Pendants, etc.
- Both South & North Indian Designs.

24 kt. GOLD BANGLES,
• CHAINS, COINS etc.
• PEARLS • CORAL
• JADE • GARNET
• CRYSTALS etc.

• FASHION JEWELRY SETS
(Gold Plated) In Semi Precious Stones, For All Occasions.

CORAL & JADE NOVELTY INC.
80-35 159th STREET, JAMAICA N.Y. 11432
CALL SHANTA BHAT • 718-591-5154

మెరిపులు - మనము, తెలుగు - 1

వేమూరి వేంకట రామనాథం, Piscataway, NJ 08854

ఈ మధ్య ఒక ముసలి అమ్మమ్మ తన కొడుకును, కోడలును, మనుమరాళ్ళను చూడవలెనన్న ఉత్సాహంతో ఇండియా నుండి యిక్కడకు వచ్చింది వేసవికాలంలో. మాటల సందర్భంలో "మీకు బాగా గడస్తున్న దనుకుంటాను" అన్నాను. ఆమె వెంటనే దీనిగా చెప్పింది, "మా అబ్బాయి, అమ్మాయి, ఉదయం 8 గంటలకే పనికి వెడతారు. ఈ పిల్లలతో మాట్లాడుదామంటే వారికి తెలుగురాదు, నాకు ఇంగ్లీషురాదు. ఏదో కొంత అర్థమయినట్లు నటిస్తారుగాని, నాకు తిరిగి సమాధానాలు చెప్పలేరు. వారికేమైనా కావాలంటే నాతో చెప్పలేరు."

ఇది ఏదో నేను క్రొత్తగా కనిపెట్టిన విశేషమనుకోకండి. చాల రోజులుగా అమెరికాలోని తెలుగువారి తెలుగును గుఱించి నాలో అనేక విధాలయిన ఆలోచనలు చెలరేగుతున్నాయి. ఈమె గడ్డదస్వరం నాకు విచారం కలిగించటమే కాక, నా తలపులు మీముందు పెట్టవలెనన్న ప్రోత్సాహం కలిగించింది.

శిర్షికలోని "మనం" అయిదు రకాల వారం. ఒకటి: వయసులో పెద్దవారు బాగా తెలుగు వ్రాయ, చదువ, మాట్లాడ నేర్చినవారు. రెండు: ఏ హైస్కూలు వఱకైనా ఇండియాలో పూర్తిచేసి తల్లితండ్రులతో ఇక్కడకు వచ్చిన పిల్లలు - బాగా తెలుగు వ్రాయ, చదువ, మాట్లాడనేర్చినవారు. మూడు: ఇంకా చిన్న వయస్సులో వచ్చిన పిల్లలు - తెలుగులో మాట్లాడగలరు. కాని వ్రాయ, చదువ నేర్చు అంతగానో పూర్తిగానో లేనివారు. నాలుగు: ఇక్కడ పుట్టినవారు, ఇందులో కొందఱు తెలుగులో ఏదో మాట్లాడగలరు. కాని వ్రాయ, చదువలేరు. కొందఱు అర్థం చేసుకోగలరు కాని, చదువ, వ్రాయ, మాట్లాడలేరు, ఇక కొందఱికి ఈ నేర్పులేవీ లేవు.

అసలు ఈ తెలుగుకు మనకుగల సంబంధమేమిటో ముందు మనవి చేస్తాను

ఒకటి - అన్నిటికన్న సులభమైన విషయమేమంటే, తెలుగువస్తే మన పల్లెటూళ్ళలో ఉన్న మామ్మలకు తాతయ్యలకు ఉత్తరాలు వ్రాయవచ్చును. వారిని కలిసినప్పుడు కనీసం మాట్లాడి, వారికి సంతోషం కలిగించవచ్చును, మీ ధనసంపత్తి రూపేణ మాత్రమే కాకుండా.

రెండు - తెలుగులో ఉన్న అగాధమైన సారస్వత సముద్రంలో కొంతగానైనా ఈదవచ్చును. కనీసం అలలమీదనైనా కొంచెం గంతులు వేయవచ్చును (సర్దిగొవలె). సంస్కృతిని పెంపొందించే సాధనాలలో సారస్వతము అతి ముఖ్యమైనదని పెద్దలకు నొక్క చెప్పనక్కఱలేదు. అయితే ఇంగ్లీషు సారస్వతం చదువవచ్చును గదా, తెలుగే తప్పని సరియా, అని సవ్యమైన ఎదురుప్రశ్న వేయవచ్చును. అవును, కాదు. అవును, ఎందుకంటే అన్ని సారస్వతాలు సంస్కృతిని పెంపొందించేవే, వీరికి ఆ ఇంగ్లీషు సారస్వతంలో తగిన పాండిత్యం పెరిగితే! కాదు, ఎందుకంటే, మన తెలుగు సారస్వతంలో మన సంస్కృతి-నిర్మాణకార్య-సందర్భంలో కొంత వైశిష్ట్యం ఉంది. ముందు చదవండి.

మూడు- సంస్కృతిలోని కొన్ని భాగాలు సంప్రదాయాలు, అలవాట్లు, పండగలు, కుటుంబ సభ్యులలోని పారస్పర్యం మొదలైనవి. తెలుగు వారికి కావలసినవి ఇంగ్లీషులో రావు, ఏవో మందులాగా నూటికో కోటికో దొరికే పుస్తకాలలో తప్ప. అవైనా అనువాదంలో నిరసించిపోతాయి. (హోమం, అరుంధతిని చూడటం, సారెపెట్టడం మొదలైనవి.) సాహిత్యంలో కొంచెం ప్రవేశమున్న నా యీమాట విశ్వసించండి.

నాలుగు - మన సంస్కృతికి మఱొక ముఖ్యమైన పునాదిరాయి మనమతం. (ఇక్కడ నేను ప్రధానంగా హిందువులను గుఱించి

మాట్లాడుతున్నాను.) దేవుడున్నాడని చాలమంది నమ్ముతారుగదా. ! నమ్మనివారిని గుఱించి ఒక చక్కని సామెత, ప్రాతదే, ఉన్నది. దేవుడు లేకపోతే మనం సృష్టించవలసిన అవసరంఉన్నది, అని.) దేవుడెవరు, అది కేవలం ఒక పదార్థమా, భావమేనా అన్న ప్రశ్నలు అటుంచండి. మన విఘ్నేశ్వరపూజ సరిగా తెలియాలంటే, రామాయణంలోని గుహుడు, శబరి, అంజనేయులు మొదలయినవారి ఆధ్యాత్మిక విశేషాలు తెలియవలెనంటే, మన దీపావళి అర్చకాని, మన దసరాలలో ఏ రాక్షసుణ్ణి ఎవరు ఎందుకు చంపారో, వేకటేశ్వరస్వామి కోసం తిరుపతి లేక పిట్టుబర్లు ఎందుకు వెడతామో-ఇవన్నీ తెలిసికొనటం సంస్కృతి-ఆర్ధనకు ప్రధానం. ఇవి మనకు తెలుగులో దొరికినంత వివరంగా నిర్దోషంగా ఇంగ్లీషులో దొరకవుగదా. (సంస్కృతంలో ఇంకా బ్రహ్మాండంగా లభ్యమవుతాయి, కాని అసలు తెలుగుకే ఎవరు అయినప్పుడు ఇక సంస్కృతం మాట ఎందుకు?)

అయిదు - సంస్కృతిలో ఒక చిన్న భాగం, కాని నడవడిని దిద్దటంలోను, పరిస్థితులను సూక్ష్మమైన పదాలలో సమగ్రంగా అర్థం చేసికొనటంలోను సామెతలకు ప్రాముఖ్యం ఉన్నది. ఇవి తెలుగులోని ఒకప్రత్యేకత అని 0 చెప్పవచ్చును. "తోటకూరనాడే చెప్పవలసింది," తాబట్టిన కుందేలుకు మూడేకాళ్ళు," "దంపినమ్మకు బొక్కిందే కూలి." ఇలాంటి ప్రయోగాలు ఎంటే చాలు ఎంతో అర్థం వ్యంగ్యంగా వ్యక్తమవుతుంది. ఇవన్నీ తరతరాలుగా మనవారు అనుభవసారం ఘనీభవించి కొలదిమాటలలో వెలిబుచ్చిన విజ్ఞానం. (ఈ సందర్భంలో, మీరు అపార్థం చేసుకోమంటే, నా భార్య చంద్రావతి సంకలించిన "సామెతలు" అన్న చిన్న పుస్తకం మీకు పరిచయంచేస్తాను. తెలుగులో ఉన్న ఎన్నో సామెతల గుట్టకు ఇదొకవంతు మాత్రమే. అయితే ఇవి ఆమె స్వానుభవంతో సంపాదించిన సామెతలు.) మన సుమతీశతకం, వేమనశతకంలోగల సాంస్కృతిక ముత్యాలు మఱిభాషలోనైనా అంతచిన్న మాదిలలో అంత సూటిగా ఉన్నాయా అని నాకు సందేహం కలుగుతుంది.

ఉదాహరణకు -
"అక్కఱకు రాని చుట్టము
మ్రొక్కిన వరమీని వేల్పు, మోహరమున దా
నెక్కిన బారని గుఱ్ఱము
గ్రక్కన విడువంగవలయు గదరా సుమతీ."

వేల్పును కూడ! యతికోసం వేసిన మోహరమున అనగా యుద్ధంలో అన్నమాటను తప్పిస్తే అన్ని చిన్నచిన్న మాటలు, భావం అమోఘం!

ఆరు - మనం అమెరికాలో ఉన్నా, అమెరికా సంఘంతో సంపూర్ణంగా సమీకరించుకోగలిగిననాడు, ఈ తెలుగు ఎందుకులే అనవచ్చును (అనుకుందాం) అయితే, ఆసమయం నిశ్చయంగా సర్వవిధాల ఎన్నడు వస్తుందో! (మన పెళ్ళిళ్ళు, సాధారంగా, మన పద్ధతినే జరుగుతున్నాయిగదా, ఒక ఉదాహరణ కావాలంటే, ఒక కారియన్ పిల్లను చేసికొన్న నా మిత్రునికొడుకు కూడ హిందూపద్ధతిలో వివాహం జరిపించుకొన్నాడు, తరువాత ఎదుటివారి సంతోషార్థం కారియన్ పద్ధతిలో కూడ. ఎంత అమెరికన్ పద్ధతులకలవడేనవారైనా మనవారు క్రొత్త ఇంటిలో ప్రవేశించగానే గృహప్రవేశంగాని, సత్యనారాయణ వ్రతంగాని చేస్తూనే ఉన్నారే - ఆదేవుడు కోరాడా, వీరి "తాపత్రయం" కాని.) ఇలాంటి సమయం ఆసన్నమైనా, ఒక విషయం గుర్తు ఉంచుకొనండి. కేంద్రటి ప్రపంచయుద్ధంలో జపాన్ పెరల్ హార్బరుమీద బాంబులు వేయగానే, కాలిఫోర్నియా ప్రాంతంలోని జపాన్-అమెరికన్లను చుట్టి దాదాపు "బందిల దొడ్డి" లో పెట్టారు, ఎవరు, అమెరికన్ ప్రభుత్వమే. వారు అమెరికన్ సిటిజనులే, అయినా. ఒక మూవీలో చూశాను, ఒక చిన్న పిల్లవాడు అడుగుతాడు, "అమ్మా మనం అమెరికన్లమని వారికి చెప్పరాదా" అని. ఆమె సమాధానం "అది నిజమే కాని, మన మొగాలు జపానులాగా ఉంటాయిరా

నాయనా!" నీతియేమంటే, మన రంగు, మన మొగంతీరు, మన ప్రవర్తనల తరహా మన వెంటనే ఉంటుంది. సాధారణంగా ప్రతి భాషావర్గానికి తమ ప్రత్యేకతను, వైయుక్తికతను నిలబెట్టుకొనవలసిన అవశ్యకత ఎంతగానో ఉంది. తమ భాషను వదులుకున్న తర్వాత వారి సామాజిక వైయుక్తికతకు స్వరూపమే పోతుంది. పోతే పోయిందిలే అనకునేవారికి నేను చెప్పేది యేదీ లేదు. కాని దాని అవసరం కొన్ని పరిస్థితులలో వెల్లడి అవుతుంది, ముఖ్యంగా క్షిప్ర పరిస్థితులలో.

వివరి అంశం - ఈ దేశంలో దిగే తెలుగువారు అలాగే వస్తూనే ఉంటారు, ఇంకా చాలావిళ్ళుగా, అమెరికన్ ఇమిగ్రేషన్ చట్టాలు ఎంత బిగుతుచెందినా. నేను వ్రాస్తున్న "తెలుగు" సమస్య కొద్దిరోజులలో విడిపోయేది కాదు, ఇప్పటి తెలుగు-రానివారు పెద్దవారవటంతో. ముఖ్యంగా క్రొత్తగా వచ్చినవారికి సాంఘిక వైయుక్తికత, ప్రత్యేకత లభించివలసిన ఆశ, అవశ్యకత ఎక్కువగా ఉంటుంది. కాబట్టి, యీ "తెలుగు" అన్నది ఒక "గొలుసు సమస్య."

ఈ సమస్యను ఎలా పరిష్కరించవలెనన్నది ముఖ్యమైన ప్రశ్న. ఇది కొంచెం విపులంగా వ్రాయాలంటే, ఈ తెలుగు జ్యోతి సంచికలోనే ఎక్కువపుటలు నా మెఱపుల క్రింద వాడటంకంటే, వచ్చే నెలలో వ్యాసం పూర్తి చేస్తాను.

ఒక విచిత్రం సమసించారా. ఈ వ్యాసం ఎవరిని గుఱించి ఉద్దేశించబడిందో వారు ఇది చదవలేరు. కాని నిర్మాణాత్మకమైన ఎదురు కార్యకమాలను - వారికి తెలుగు చిక్కే పరిస్థితులు కల్పించటానికి - తీసికొనవలసిన పెద్దలకింకా బాగా తెలుగు వచ్చును కాబట్టి, వారివ్యాసం పరిస్థారు అని ఆశిస్తున్నాను.....

కాకతీయుల శిల్పకళ

కాకతీయ శిల్పహస్త కళా కౌశలాలు
ఆంధ్రదేశ యశవేభవ ఐశ్వర్య చిహ్నాలు **!కాకతీయ!**

వేల్పుల వేదం పనసలు వినిపిస్తూ
శిల్పుల స్వేదం చారలు కనిపిస్తూ
వేలవేల ఉలుల లాస్య వికట నాట్య రవళిలో
అలయాల రూపాలై అలరించినవీ శిలలు **!కాకతీయ!**

కళలకు కాణాచి ఓరుగల్లు మందిరాలు
అలపించినవి 'సరిగమ' లమిత మధురస్వరాలు
వేయి స్తంభాలలోన వివిధరూప భంగిమలు
రాయిలోని నాట్యాలు రామప్పనాగినులు **!కాకతీయ!**

కోట తోరణాలు కొండగుళ్ళ గోపురాలు
కోమల ద్వారాలు కోట్లయేళ్ళ వరాలు
మహనీయుల సున్నితమగుప్పదిమెదిలినభావాలు
అహర్నిశలు చిత్రించిన ఆ ఊహలు సజీవాలు **!కాకతీయ!**

శా!
ఓయీ! కాకతిరాజ్యశిల్పనవ భానోజ్జ్వలమానుండ, నీ వాయుష్మంతుడవై శిలా ప్రతిమలో నౌన్నత్యమున్ పొంద, కై దోయిన్ మ్రొక్కెద చేకొనంగ భువినాధుండా! సదా ప్రీతిగా వేయిస్తంభ విశేషశిల్పకళ వేదధ్వనుల్ మ్రోగగన్!

- మాడుగుల భాస్కరశర్మ
Hanumakonda, AP

క్రొత్త శీర్షిక

సమస్యాపూరణం

నిర్వహణ - శేషం సుప్రసన్నాచార్యులు

Sirpur-Kagaznagar, AP

(ఈ శీర్షికలో ప్రతినెలా కొన్ని సమస్యలు యివ్వబడుతాయి. ఎవరైనా ఈ సమస్యలను పద్యరూపంగా పూరించవచ్చును. పూరించిన సమస్యలను పై సంచికలో ప్రచురింపబడుతాయి. సమస్యలను కూడా ఎవరైనా పంపవచ్చును. సమస్యల యితివృత్తంలో తుది నిర్ణయం సంపాదకులదే.)

సుమస్య : వానదేవుడు కరుణించి వాల్మీకీయై

గత సంచికలోని సమస్య - పూరణ

రావణుచేరే సీత, యనురాగములొల్కెడు పల్కులాడుచున్.

గత సంచికలో సమస్యాపూరణానికి పుచ్చకుని పరిష్కారం.

కావుము నన్ను! నీక్షమను బాయకవీడను! రాముచేతిలో
చావు మటంచు మున్నరగు శాపము మేరకు వైరినైతిని
తావున! తల్లివేగదటె నాకు ? తరములకీవనన్, క్షతున్
రావణుచేరేసీత, యనురాగము లొల్కెడు పల్కులాడుచున్!

- సీయస్సీ మురళి.

ఈ పరిష్కారానికి జయవిజయాలనే ద్వారపాలకులని తన శత్రువులుగా మూడుజన్మలెత్తి, తనచేతిలో మరణించి శాప విముక్తిపొంది తిరిగి తన భృత్యులుగా సేవ చేసుకుంటుండమని విష్ణువు ఇచ్చిన ఆదేశాన్ని గురించిన పురాణాధారం. ఆ మూడుజన్మలలోను రావణ-కుంభకర్ణుల అంశ ఒకటి!

పూరణ :

వృత్త విశేషము : ఉత్పలమాల
పావని వాలమూవి పెనులంకను యగ్నికి ఆహుతీయగన్
కావగ దిక్కు లేక జనులెల్లరు భీతితో వర్షు లెత్తిరా
రావణి నెంపలేడు దశకంతుడు నిద్రై, కాంచెనా కలన్
రావణు జేరే సీత యనురాగము లొల్కెడు పల్కులాడుచున్..

వివరణ :

ఆద మరచి నిద్ర పోవడం కుంభకర్ణుని హాసీ కదా..
మరి రావణుడేమిటి? అంత ఉవ్వెత్తున లంకా దహనం
జరుగుతూంటే నిదురపోయి కలలు కనడమేమిటి అంటారేమో..
అశోకవనం చేరి అల్లరి చేసి, అడ్డు వచ్చిన రాక్షససీరులను
అమాంతం నుగ్గు చేసిన పవనకుమారుణ్ణి బంధించి, ఎలాగైతేనేం
సఖ్యో రావణుని ముందు నిలకెట్లాడు మైరావణుడు. దూతగ
వచ్చిన కోతిని తక్కువగా అంచనా వేసి కోకకు నిప్పంటించి
లంకాపురికావల వదిలేస్తే నమస్య తీరి పోయిందనుకున్నాడే
కాని, రావోయే ఉపద్రావాన్ని ఎంపలేనివాడై దశకంతుడు
నిద్రాస్తున్నాడని ఉద్దేశ్యం.

రామభద్ర & ఫణి డోకార్
Smyrna, GA 30080

Investment Management & Estate Planning
On a fee Basis

Individual Asset Planning Corporation offers:

Investment Management Services:

- * Existing portfolio review
- * Investment goal setting
- * Investment policy statement preparation
- * Investment selection & on going management
- * Assets in custody with a NYSE member firm
- * Quarterly performance reports in compliance with AIMR standards
- * Year-end tax data reports
- * On going financial planning services

Estate Planning Services (wills & trusts):

- * Designing of wills & trusts
- * Zero estate tax strategies
- * Assistance with implementation of planning strategies
- * State of the art advice & 15 years of experience

For a no-obligation initial consultation, please contact:

Ram Kolluri CFP
Principal, Individual Asset Planning Corporation
Registered Investment Advisors
103 Carnegie Center, Ste. 100
Princeton, NJ 08540
800-637-9955 / 609-452-2929

**FORM TO NOMINATE A CANDIDATE
FOR 1996-1997 BOARD OF TRUSTEES
THE TELUGU FINE ARTS SOCIETY, INC.
(A tax exempt and not for profit corporation)
P.O. BOX 11104, NEW BRUNSWICK, NJ 08906**

(please type or print the information)

Name of the Nominee: (Last Name, First Name)
Address:
Telephone:
Name of the Proposer: (Last Name, First Name)
Address:
Telephone:
Signature & Date:
Name of the Seconder: (Last Name, First Name)
Address:
Telephone:
Signature & Date:
I accept the nomination to the TFAS Trustee position, I have been a member in good standing for at least one year by October 22, 1995.
Signature & Date:

Please send the nomination duly completed by NOVEMBER 15, 1995 to:

**Dr. K. V. Rao
47-07 Burling Street
Flushing, NY 11355
Phone: (718) 886-4647**

Nominating Committee: K. V. Rao, Ram Kolluri, Sanyasiraju Kalidindi

DAMA VENKAIAH ASSOCIATES

TAXES, INSURANCE & PENSION SERVICES
(T.I.P.S)

EXPERTISE ON ESTATE TAXES

140-14 Laburnum Avenue
Flushing, NY 11355

(718) 762-7173, (718) 961-3654, (908) 463-1220

Fax: (718) 359-7384

Seminars on Estate Taxes, Insurance & Pension
Call for convenient locations

A half century of low cost

20-year dividend histories
Whole life, Male age 35, Issues 1921-1970

Year:	Ranked first:	NML rank:
1941	Metropolitan	2
1942	Northwestern Mutual	1
1943	Northwestern Mutual	1
1944	Northwestern Mutual	1
1945	Northwestern Mutual	1
1946	Mutual Life Assurance, Canada	2
1947	Northwestern Mutual	1
1948	Teachers Insurance & Annuity	2
1949	Mutual Life Assurance, Canada	2
1950	Mutual Life Assurance, Canada	2
1951	Mutual Life Assurance, Canada	2
1952	Mutual Life Assurance, Canada	2
1953	Mutual Life Assurance, Canada	3
1954	Great West, Canada (non-par)	3
1955	Manufacturers (non-par)	4
1956	Metropolitan	2
1957	Metropolitan	2
1958	Northwestern Mutual	1
1959	Metropolitan	3
1960	Metropolitan	2
1961	Metropolitan	2
1962	Northwestern Mutual	1
1963	Northwestern Mutual	1
1964	New York Life	2
1965	Mutual of New York	7

1966	Mutual of New York	7
1967	John Hancock	3
1968	John Hancock	2
1969	John Hancock	2
1970	Northwestern Mutual	1
1971	Northwestern Mutual	1
1972	Northwestern Mutual	1
1973	Northwestern Mutual	1
1974	Northwestern Mutual	1
1975	Northwestern Mutual	1
1976	Northwestern Mutual	1
1977	Northwestern Mutual	1
1978	Northwestern Mutual	1
1979	Northwestern Mutual	1
1980	Northwestern Mutual	1
1981	Northwestern Mutual	1
1982	Northwestern Mutual	1
1983	Northwestern Mutual	1
1984	Northwestern Mutual	1
1985	Northwestern Mutual	1
1986	Northwestern Mutual	1
1987	Northwestern Mutual	1
1988	Northwestern Mutual	1
1989	State Farm	2
1990	Northwestern Mutual	1

Source: Best's Review, Best's Flitcraft Compend

With Best's first study using historical 20-year interest-adjusted cost indexes in 1973, Northwestern began an unprecedented 16 consecutive first-place rankings.

But what happened before Best's 20-year actual histories using interest-adjusted cost indexes?

Northwestern Mutual's Actuarial Department, completed an independent study of policies issued as far back as 1921 — 50 years of 20-year dividend histories. Included were companies ranked among the current top 25 in assets, among them several companies issuing nonparticipating policies. Their research shows 28 first-place rankings by Northwestern in the last 50 years.

Companies ranking first with the lowest 20-

year interest-adjusted surrender cost index since 1941 are:

Company	1st-place rankings
Northwestern Mutual	28
Metropolitan	6
Mutual Life Assurance, Canada	6
John Hancock	3
Mutual of New York	2
Great West Life, Canada	1
New York Life	1
Teacher's Insurance & Annuity	1
Manufacturers	1
State Farm	1

**Northwestern
Mutual Life®**

The Quiet Company® Where actions speak louder than words.

అడవి బాపిరాజు

పెమ్మరాజు వేణుగోపాలరావు

వంద సంవత్సరాలయింది అడవి బాపిరాజు మనలోకానికి వచ్చి. అక్టోబరు 8, 1895లో జన్మించి సెప్టెంబరు 22, 1952లో స్వర్గస్థులయ్యారు. పష్టిపూర్తి చేసుకోకుండానే వెళ్లిపోయారు. మనలో ఉన్న ఏదైదేళ్లూ - చిన్నప్పటి రోజుల్లో తప్ప - మన సంస్కృతిని మరింత భాగ్యవంతంగా మలచటానికి జీవించారు. పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో సరిపెల్ల గ్రామంలో తమ మాతామహుల యింట జననం. భీమవరంలో ఎలిమెంటరీ స్కూల్లోనూ, నర్సాపురంలో హైస్కూల్లోనూ చదువులు. రాజమండ్రి గవర్నమెంటు ఆర్ట్సు కాలేజి నుంచి బి.ఎ. డిగ్రీ, మద్రాసు లా కాలేజీ నుంచి బి.ఎల్. డిగ్రీ సంపాదించుకున్నారు. లా ప్రాక్టీసు కొంత కాలం మాత్రమే చేశారు.

రాజమండ్రిలో ఆస్పాల్డు కూల్చే శిష్యునిగా సాహిత్యంలేనూ, చిత్రకళలేనూ ప్రావీణ్యం సంపాదించారు.

1922లో స్వాతంత్రోద్యమంలో పాల్గొంటూ జైలుశిక్ష అనుభవించారు.

1935 నుండి 1939 వరకు బందరు జాతీయ కళాశాలకి అధ్యక్షవదవి నిర్వహించారు.

1943 నుండి 1947 వరకు హైదరాబాదులో వెలువడే మీజాన్ అనే పత్రిక తెలుగు ప్రచురణకి సంపాదకత్వం నిర్వహించారు.

బాపిరాజుగారు గాంధీగారిని అనుసరిస్తూ జాతీయోద్యమంలో పాల్గొన్నారు. ఖద్దరు బట్టలు కట్టుకుని ఇంట్లో వారందరిచేత రాక్షుంపిద నూలు వడికించేవారుట. అంటరానితనం అసహ్యించుకున్న సంస్కారి. మాలపిల్లలను తన ఇంట్లో పెట్టుకుని చదువు చెప్పించే వారు ఆ రోజుల్లో. ప్రతి సభలోనూ దేశభక్తి గీతాలు పాడి సభికులను తన్మయులు చేసేవారని వినికిడి.

బాపిరాజుగారు చిత్రకారుడు. బందరులో ఉండగా శ్రీ ప్రమోద్ కుమార్ చటర్జీ గారిదగ్గర చిత్రలేఖనం అభ్యసించారు. మద్రాసు మ్యూజియంవారు ఈయనని మరికొందరు సహచరులని సింహళదీప్వం (శ్రీలంక) పంపించి ఘమారు పందొమ్మిది వందల సంవత్సరాల క్రితం

చేయబడిన 'సిగిరియా' మ్యూరల్సుకి నకళ్లు గీసి పట్టుకురావడానికి పంపించారు. పదిరోజులపాటు వీరి బృందం అంతా కలిసి వాటి నకళ్లు తయారుచేసుకు వచ్చారు.

చిత్రకళలో వీరికి తపస్సంపద కలదు. వీరి చిత్రాలలో ప్రసిద్ధమైనవి: శబ్దట్రపూ, భాగవతపురుష, సూర్యదేవ, మృత్యుంజయుడు, శశికళ, ధన్వంతరి. మీరాబాయి, బిచ్చగత్తె, నటరాజు, కిరాతార్జునీయం. సంధ్యానృత్యం, కృష్ణవేణి, నాగనృత్యం, స్వయంవరం, స్వతంత్రభారతి, వేణీభంగం, బుద్ధగమనము, తిక్కన, భారతి, ఊర్వశి, రుద్రమదేవి, ఆనందతాండవం, గంగిరెద్దు, వరికుచ్చు వంటి చిత్రాలు. ఈయన శబ్దట్రపూ చిత్రం డెన్మార్కులో ఒక మ్యూజియంలో ఉందిట. వీరి 'తిక్కన' చిత్రానికి 1932లో ఆంధ్రవిశ్వకళాపరిషత్ వారు ప్రథమ బహుమతి ఇచ్చారు. వీరి 'భారతి' చిత్రం భారతి మాస పత్రికకి కొన్నాళ్లు ముఖచిత్రంగా ఉండేది. 'ఊర్వశి' దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి గారు రచించిన ఊర్వశి కోసం గీశారుట. 'వరికుచ్చు' ప్రజామిత్ర పత్రిక సంత్రాంతి సంచికకు గీశారు.

విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారి కెన్నెరసాని పాటలకు, నండూరి సుబ్బారావుగారి యెంకి పాటలకి వీరు అనుగుణంగా చక్కని బొమ్మలు గీశారు.

వీరి "శశికళాదేవి" చిత్రం ఆనాటి చిత్రకళా సాంప్రదాయంలో మచ్చుతునక. నిజంగా పూర్ణచంద్రుని వలె చల్లని వెన్నెలలు వెదజల్లిన రసాత్మకమైన చిత్రం. ఆ వెన్నెలలలో విహరించి ఉత్సాహంతో బాపిరాజు గారి అభిమానంతో చిత్రకళను అభ్యాసం చేసిన యువకులెంతమందో ఉన్నారు. దానికి తార్కాణం బాపిరాజుగారి ఆధ్వర్యంలో జరిగిన వివిధ చిత్రకళా ప్రదర్శనాలే.

తను వ్రాసుకొన్న కొన్ని కథలకి కూడా ఈయన చిత్రీకరణ చేసుకున్నారు. మొత్తం 37 నీటి రంగుల చిత్రాలు, 2 నూనె రంగుల చిత్రాలు ఉన్నాయి వీరివి. పెన్సిల్ స్కెచ్లు కూడా ఉన్నాయి.

సినిమా రంగంలో పని చేసి నాలుగు చలన చిత్రాలకి - సతీ అనసూయ, ధ్రువవిజయం, మీరాబాయి, పల్నాటి యుద్ధం - ఆర్డు డైరెక్టర్ గా పనిచేశారు.

బాపిరాజు గారు ఒక్క చిత్రలేఖనంలోనే కాదు, సాహిత్యము, గానము, నాట్యము, శిల్పములలో కూడా ప్రావీణ్యత గలవారు. బహుకళాప్రహులు. ఏది చేపట్టిన దానిలో ప్రజ్ఞావంతుడైన వ్యక్తి. ప్రతి ప్రక్రియలోనూ పేరు తెచ్చుకున్నారు. సాహిత్యంలో నవల, కథ, నాటిక, అనువాదము, పద్యము, గేయము-అన్ని ప్రక్రియలలోనూ వీరి కలం మనోరంజకంగా సృజన చేసింది. ఇరవయ్యో శతాబ్దపు మొదటి రెండు దశాబ్దాలలో తెలుగు సాహిత్యంపై మన జాతియోద్యమమే కాకుండా, పాశ్చాత్య సాహిత్యతత్వం కూడా చాలా ప్రభావాన్ని చూపించాయి. బాపిరాజు గారి కథలు నవలలు ఆ సాహిత్య మార్గంలో పొదగబడిన ఆణిముత్యాలు. మన చారిత్రక జీవన పద్ధతులు, ఆశయాలు సమకూర్చి వ్రాసిన చారిత్రాత్మక నవలలు - హిమబిందు, గోన గన్నారెడ్డి, అడవి శాంతిశ్రీ, అంశుమతి మన పాతసంస్కృతికి అద్దంలాంటివి. సత్యావ్రహం చేసి జైలుకి వెళ్లిన రోజులలోనే సుప్రసిద్ధ చారిత్రాత్మక నవల హిమబిందు రచన ప్రారంభించాడు. 'నూరు అధ్యాయాల బృహన్నవల' - ఇది మొదటిసారిగా 1924 -25 లలో 'శారద' అనే పత్రికలో వెలువడింది.

సామాజిక దృక్పథంతో వ్రాసిన నవలలు - నారాయణరావు, తూఫాను, కోనంగి, నరుడు, జాజుమల్లి. 1934లో ఆంధ్రవిశ్వకళాపరిషత్తు వారు నడిపిన నవలారచన పోటీలో నారాయణరావు ప్రథమ బహుమానం తీసుకుంది.

వీరి రచనలు కొన్ని 1984లో విజయవాడలోని జయంతి పబ్లికేషన్స్ వారు తిరిగి మనందరికి అందుబాటులోకి తేవటానికి ప్రచురించారు. ఇంకా ముద్రితం కానివి చాలా ఉన్నాయట. ఈ శతజయంత్యుత్సవ సందర్భంలో వీరి అముద్రిత రచనలు ప్రచురించాలని, వీరి చిత్రాలను ప్రదర్శించటానికి ఒక ఆర్గుగేలరీ ఏర్పాటు చెయ్యాలని అనుకుంటున్నారు ఆంధ్రదేశంలో.

విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు వీరి గొప్పతనాన్ని మెచ్చుకుంటూ ఈ పద్యాన్ని చెప్పారుట,

"అతడు గీసిన గీత బొమ్మై

అతడు పలికిన పలుకు పాటై

అతని హృదయములోని మెత్తన అర్థవ తృప్తియై

అతడు చూపిన చూపు మెరుసై

అతడు తలచిన తలపు వెలుగై

అతని జీవితలోని తియ్యన అనంత రసధునియై" అని.

ఆప్యాయంగా ఆయన్ని "బాపి బావ" అని మిత్రులందరూ పిలిచే వారు. ఆ బిరుదు విశ్వనాథవారే ఇచ్చారని అంటారు.

బాపిరాజుగారు "సౌందర్యలాలసులు. సుందరంగా, మనోజ్ఞంగా, ఆకర్షణీయంగా ఉన్న ఒక చెట్టు, ఒక పువ్వు, ఒక మనిషి ఎవరు కనపడినా చూచి ముగ్ధులయేవారు. ఒక నిమిషం ఆగి 'ఇంత సౌందర్యంభగవంతుడు కొన్ని చోట్ల ఎలా ఇస్తాడయ్యా" అనేవారు

"త్రివేణి సంగమం వలె సంగీత సాహిత్య చిత్రలేఖనములు వారి కళా జీవితములో కలసిపోయి, ఆనాటి సాహిత్య ప్రస్థానాల్లో శాస్త్రతత్వం పొందిన ధన్య చరిత్రులు వారు. -- వారి వ్యక్తిత్వము వారి రచనలు కళాప్రియులైన ఆంధ్రులకు మార్గ దర్శకములుగా చిరకాలము విరాళిజల్ల గలవు."

దీపావళి

అడవి బాపిరాజు

దీపావళి! విశ్వ

రూపావళి! నిత్య

జ్యోత్సావళి! వృక్ష

సోభావళి! దేవి

నాలక్షి నా వాణి,

నా శక్తి నా ప్రతిభయే!

దీపావళి...

దీపావళి! ప్రణయ

ధూపావళి! రాస

గంధావళి! తోష

బంధావళి! దేవి

నా బ్రతుకు నాచదువు

నాయత్నకార్యార్థమే!

దీపావళి...

దీపావళి! వర్ణ

లేపావళి! దివ్య

చిత్రావళి! పరమ

శిల్పావళి! దేవి

నాప్రజ్ఞ నాదీక్ష

నిన్యాస వైచిత్రయే!

దీపావళి

దీపావళి! రాగ

వ్యాప్తావళి! గతుల

తాళావళి! కరణ

చారావళి! దేవి

నా నృత్య గీతాభి

నయ నృత్య వృత్తావళి!

దీపావళి

దీపావళి! రధ్య

దేవ్యావళి! మధ్య

శృత్యావళి! మూర్తి

స్మృత్యావళి! దేవి

నా ఆశ ఆశయము

నా అవధి ఆనందమే

దీపావళి ...

అడవి బాపిరాజు

పెమ్మరాజు వేణుగోపాలరావు

వంద సంవత్సరాలయింది అడవి బాపిరాజు మనలోకానికి వచ్చి. అక్టోబరు 8, 1895లో జన్మించి సెప్టెంబరు 22, 1952లో స్వర్గస్థులయ్యారు. షష్టిపూర్తి చేసుకోకుండానే వెళ్లిపోయారు. మనలో ఉన్న ఏదైదేళ్లూ - చిన్నప్పటి రోజుల్లో తప్ప - మన సంస్కృతిని మరింత భాగ్యవంతంగా మలచటానికి జీవించారు. శశిమగోదావరి జిల్లాలో సరిపెల్ల గ్రామంలో తమ మాతామహుల యింట జననం. భీమవరంలో ఎలిమెంటరీ స్కూల్లోనూ, నర్సాపురంలో హైస్కూల్లోనూ చదువులు. రాజమండ్రి గవర్నమెంటు ఆర్ట్సు కాలేజి నుంచి బి.ఎ. డిగ్రీ, మద్రాసు లా కాలేజీ నుంచి బి.ఎల్. డిగ్రీ సంపాదించుకున్నారు. లాప్రాక్టిసు కొంత కాలం మాత్రమే చేశారు.

రాజమండ్రిలో ఆస్పాల్డు కూల్చే శిష్యునిగా సాహిత్యంలేనూ, చిత్రకళలేనూ ప్రావీణ్యం సంపాదించారు.

1922లో స్వాతంత్రోద్యమంలో పాల్గొంటూ జైలుశిక్ష అనుభవించారు.

1935 నుండి 1939 వరకు బందరు జాతీయ కళాశాలకి అధ్యక్షపదవి నిర్వహించారు.

1943 నుండి 1947 వరకు హైదరాబాదులో వెలువడే మీజాన్ అనే పత్రిక తెలుగు ప్రచురణకి సంపాదకత్వం నిర్వహించారు.

బాపిరాజుగారు గాంధీగారిని అనుసరిస్తూ జాతీయోద్యమంలో పాల్గొన్నారు. ఖద్దరు బట్టలు కట్టుకుని ఇంట్లో వారందరిచేత రాట్నం మీద నూలు వడికించేవారుట. అంటరానితనం అసహ్యించుకున్న సంస్కారి. మాంపిల్లలను తన ఇంట్లో పెట్టుకుని చదువు చెప్పించే వారు ఆ రోజుల్లో. ప్రతి సభలోనూ దేశభక్తి గీతాలు పాడి సభికులను తన్మయులు చేసేవారని వినికిడి.

బాపిరాజుగారు చిత్రకారుడు. బందరులో ఉండగా శ్రీ ప్రమోద్ కుమార్ చటర్జీ గారి దగ్గర చిత్రలేఖనం అభ్యసించారు. మద్రాసు మ్యూజియంవారు ఈయనని మరికొందరు సహచరులని సింహాశ్రద్ధిపం (శ్రీలంక) పంపించి ఘుమారు పందోమ్మిడి వందల సంవత్సరాల క్రితం

చేయబడిన 'సిగిరియా' మ్యూరల్స్కు నకళ్లు గీసి పట్టుకురావడానికి పంపించారు. పదిరోజులపాటు వీరి బృందం అంతా కలిసి వాటి నకళ్లు తయారుచేసుకు వచ్చారు.

చిత్రకళలో వీరికి తపస్సంపద కలదు. వీరి చిత్రాలలో ప్రసిద్ధమైనవి: శబ్దబ్రహ్మ, భాగవతపురుష, సూర్యదేవ, మృత్యుంజయుడు, శశికళ, ధన్వంతరి. మీరాబాయి, బిచ్చగత్తె, నటరాజు, కిరాతార్జునీయం. సంధ్యానృత్యం, కృష్ణవేణి, నాగనృత్యం, స్వయంవరం, స్వతంత్రభారతి, వేణీభంగం, బుద్ధగమనము, తిక్కన, భారతి, ఊర్వశి, రుద్రమదేవి, ఆనందతాండవం, గంగిరెద్దు, వరికుచ్చు వంటి చిత్రాలు. ఈయన శబ్దబ్రహ్మ చిత్రం డెన్మార్కులో ఒక మ్యూజియంలో ఉందిట. వీరి 'తిక్కన' చిత్రానికి 1932లో ఆంధ్రవిశ్వకళాపరిషత్ వారు ప్రథమ బహుమతి ఇచ్చారు. వీరి 'భారతి' చిత్రం భారతి మాస పత్రికకి కొన్నాళ్లు ముఖచిత్రంగా ఉండేది. 'ఊర్వశి' దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి గారు రచించిన ఊర్వశి కోసం గీశారుట. 'వరికుచ్చు' ప్రజామిత్ర పత్రిక సంస్థాని సంఘానికి గీశారు.

విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారి కిన్నెరసాని పాటలకు, నండూరి సుబ్బారావుగారి యెంకి పాటలకి వీరు అనుగుణంగా చక్కని బొమ్మలు గీశారు.

వీరి "శశికళాదేవి" చిత్రం ఆనాటి చిత్రకళా సాంప్రదాయంలో మచ్చుతునక. నిజంగా పూర్ణచంద్రుని వలె చల్లని వెన్నెలలు వెదజల్లిన రసాత్మకమైన చిత్రం. ఆ వెన్నెలలలో విహరించి ఉత్సాహంతో బాపిరాజు గారి అభిమానంతో చిత్రకళను అభ్యాసం చేసిన యువకులెంతమందో ఉన్నారు. దానికి తార్కాణం బాపిరాజుగారి ఆధ్వర్యంలో జరిగిన వివిధ చిత్రకళా ప్రదర్శనాలే.

తను వ్రాసుకొన్న కొన్ని కథలకి కూడా ఈయన చిత్రీకరణ చేసుకున్నారు. మొత్తం 37 నీటి రంగుల చిత్రాలు, 2 నూనె రంగుల చిత్రాలు ఉన్నాయి వీరివి. పెన్సిల్ స్కెచ్లు కూడా ఉన్నాయి.

డిపావళి

అడవి బాపిరాజు

సినిమా రంగంలో పని చేసి నాలుగు చలన చిత్రాలకి - సతీ అనసూయ, ధ్రువవిజయం, మీరాబాయి, పల్నాటి యుద్ధం - ఆర్డు డైరెక్టర్ గా పనిచేశారు.

బాపిరాజు గారు ఒక్క చిత్రలేఖనంలోనే కాదు, సాహిత్యము, గానము, నాట్యము, శిల్పములలో కూడా ప్రావీణ్యత గలవారు. బహుకళాప్రహులు. ఏదీ చేపట్టిన దానిలో ప్రజ్ఞావంతుడైన వ్యక్తి. ప్రతి ప్రక్రియలోనూ పేరు తెచ్చుకున్నారు. సాహిత్యంలో నవల, కథ, నాటిక, అనువాదము, పద్యము, గేయము - అన్ని ప్రక్రియలలోనూ వీరి కలం మనోరంజకంగా సృజన చేసింది. ఇరవయ్యో శతాబ్దపు మొదటి రెండు దశాబ్దాలలో తెలుగు సాహిత్యంపై మన జాతియోద్యమమే కాకుండా, పాశ్చాత్య సాహిత్యతత్వం కూడా చాలా ప్రభావాన్ని చూపించాయి. బాపిరాజు గారి కథలు నవలలు ఆ సాహిత్య మార్గంలో పొదగబడిన ఆణిముత్యాలు. మన చారిత్రక జీవన పద్యములు, ఆశయాలు సమకూర్చి వ్రాసిన చారిత్రాత్మక నవలలు - హిమబిందు, గోన గన్నారెడ్డి, అడవి శాంతిశ్రీ, అంశుమతి మన పాఠసంస్కృతికి అద్దంలాంటివి. సత్యాగ్రహం చేసి జైలుకి వెళ్లిన రోజులలోనే సుప్రసిద్ధ చారిత్రాత్మక నవల హిమబిందు రచన ప్రారంభించాడు. 'నూరు అధ్యాయాల బృహన్నవల' - ఇది మొదటిసారిగా 1924 - 25 లలో 'శారద' అనే పత్రికలో వెలువడింది.

సామాజిక దృక్పథంతో వ్రాసిన నవలలు - నారాయణరావు, తూఫాను, కోనంగి, నరుడు, జాజుమల్లి. 1934లో ఆంధ్రవిశ్వకళాపరిషత్తు వారు నడిపిన నవలారచన పోటీలో నారాయణరావు ప్రథమ బహుమానం తీసుకుంది.

వీరి రచనలు కొన్ని 1984లో విజయవాడలోని జయంతి పబ్లికేషన్స్ వారు తిరిగి మనందరికీ అందుబాటులోకి తేవటానికి ప్రచురించారు. ఇంకా ముద్రితం కానిది చాలా ఉన్నాయట. ఈ శతజయంత్యుత్సవ సందర్భంలో వీరి అముద్రిత రచనలు ప్రచురించాలని, వీరి చిత్రాలను ప్రదర్శించాలని ఒక ఆర్గునేలరి ఏర్పాటు చెయ్యాలని అనుకుంటున్నారు ఆంధ్రదేశంలో.

విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు వీరి గొప్పతనాన్ని మెచ్చుకుంటూ ఈ పద్యాన్ని చెప్పారుట,

"అతడు గీసిన గీత బొమ్మై

అతడు పలికిన పలుకు పాటై

అతని హృదయములోని మెత్తన అర్ధవ త్యృతియై

అతడు చూపిన చూపు మెరుపై

అతడు తలచిన తలపు వెలుగై

అతని జీవితంలోని తియ్యన అనంత రసధునియై" అని.

ఆప్యాయంగా ఆయన్ను "బాపి బావ" అని మిత్రులందరూ పిలిచే వారు. ఆ బిరుదు విశ్వనాథవారే ఇచ్చారని అంటారు.

బాపిరాజుగారు "సాందర్యలాలసులు. సుందరంగా, మనోజ్ఞంగా, ఆకర్షణీయంగా ఉన్న ఒక చెట్టు, ఒక పువ్వు, ఒక మనిషి ఎవరు కనపడినా చూచి ముగ్ధులయ్యేవారు. ఒక నిమిషం ఆగి 'ఇంత సాందర్యంభగవంతుడు కొన్ని చోట్ల ఎలా ఇస్తాడయ్యా" అనేవారు

"త్రివేణి సంగమం వలె సంగీత సాహిత్య చిత్రలేఖనములు వారి కళా జీవితములో కలసిపోయి, ఆనాటి సాహిత్య ప్రస్థాన శాస్త్రతత్వం పొందిన ధన్య చరిత్రులు వారు. -- వారి వ్యక్తిత్వము వారి రచనలు కళాప్రియులైన ఆంధ్రులకు మార్గ దర్శకములుగా చిరకాలము విరాళిజల్ల గలవు."

డిపావళి! విశ్వ

రూపావళి! నిత్య

జ్యోత్సావళి! వృక్ష

సోభావళి! దేవి

నాలక్ష్మి నా వాణి,

నా శక్తి నా ప్రతిభయే!

డిపావళి...

డిపావళి! ప్రణయ

ధూపావళి! రాస

గంధావళి! తోష

బంధావళి! దేవి

నా బ్రతుకు నాచదువు

నాయత్నకార్యార్థమే!

డిపావళి...

డిపావళి! వర్ణ

లేపావళి! దివ్య

చిత్రావళి! పరమ

శిల్పావళి! దేవి

నా ప్రజ్ఞ నాదీక్ష

నిన్యాస వైచిత్రయే!

డిపావళి

డిపావళి! రాగ

వ్యాప్తావళి! గతుల

తాళావళి! కరణ

చారావళి! దేవి

నా నృత్య గీతాభి

నయ నృత్య వృత్తావళి!

డిపావళి

డిపావళి! రధ్య

దేవ్యావళి! మధ్య

శృత్యావళి! మూర్తి

స్మృత్యావళి! దేవి

నా ఆశ ఆశయము

నా అవధి ఆనందమే

డిపావళి ...

బాపిరాజు భావకవితా యుగంలో జన్మించిన కవి. అతనికి "శశికళ" ప్రణయాధి దేవత. తన ఊహ ప్రేయసి. అందుకనే ఆయన చిత్రరూపంలోనే కాదు కవిత రూపంలో కూడా 'శశికళ' ని సృష్టించి ఆంధ్ర రసజ్ఞులొకానికి కానుకగా అందిచ్చారు.

ఈయన కావ్యప్రేయసి 'శశికళ' భావనకి ఇన్స్పిరేషను గ్రీకుపురాణకథల్లోని ఎండిమియాన్ అనే నాయకుని ప్రేమించిన జాబ్లి కథ. ఎండిమియాన్ ఒకసారి ఒక గుహలో నిద్రపోతూండగా అతగాణ్ణి మోహించిన సెలీన్ అనే చంద్రదేవత అతన్ని కలిసి ముద్దుపెట్టుకుందామనే ఆశతో భూమికి దిగి వచ్చి, అతన్ని చూడగానే ముగ్ధురాలై పరవశత్వంలో స్వప్నాలురాని ఘాథమైన నిరంతర నిద్రలో కి తన శక్తి ప్రభావం వల్ల పంపించేసిందట . అలా నిరంతర నిద్రలో బంధింపబడిన అతన్ని తను చిరకాలం ఏ అడ్డులేకుండాచూసుకోవచ్చునని, ఆమె ఆశ.

గ్రీక్, రోమన్ ఇతిహాసాలు, పాశ్చాత్యభావనా ధోరణులు - ముఖ్యంగా పాశ్చాత్య దేశాల్లో పద్దెనిమిదవ శతాబ్దపు చివరిభాగంలోనూ, పంతొమ్మిదవ శతాబ్దపు మొదటిభాగంలోనూ ప్రాధాన్యత వహించిన రొమేంటిసిజమ్ ధోరణి - మన తెలుగు సాహిత్యమీద చాలా ప్రభావం చూపించాయి. ఆంధ్ర కవిత్రయం ఖైరన్, షెల్లీ, కీట్స్ ముగ్ధురి ప్రభావం ఆంధ్రకవులకు చాలా ఉత్సాహం కలిగించింది. తెలుగులో భావకవితకి పునాదులు ఈ ప్రభావంలో చూడవచ్చును.

ఆ రోజుల్లో భారతీయసంస్కృతిని అభిమానంతో అవగాహన చేసుకున్న ఆంధ్రవిద్యావేత్తలు కొందరు తమ ఆంధ్రభాషాబోధనలో పాటు తమశిష్యుల మన్ననల పొందుతూ వారికి ఆంధ్ర భాషా సంస్కృతులపై ఎంతో గౌరవం ఆసక్తి కలిగించారు. అట్టివారిలో ఒకరు రాజమండ్రి కళాశాల ప్రిన్సిపాల్ కూల్చే గారు. పేరుగన్న ఆయన శిష్యుత్రయంలో ఒకరు అడివి బాపిరాజు. వారిద్దరి మధ్య గల స్నేహపూర్వక అనురాగానుబంధాలు

బాపిరాజుగారి సృజనాత్మక శక్తికి చాలా ప్రోద్బలం చేసి జీవం పోషాయంటారు.

"పాపికోండ లోయల్లో బాపిరాజు " అనే చిత్రం ఒకటి కూల్చే గారు చిత్రించారుట. ఆ చిత్రం ఊహకల్పనకి ఒక నిజమైన సంఘటన యే మూలం అని తెలుసున్నవారు చెప్పుకుంటారు. ఒకసారి ఓచెట్టుక్రింద (పాపికోండ లోయల్లో) బాపి రాజు గారు నిద్ర పోతున్నప్పుడు ఒక శశికళ వచ్చి అతన్ని ఆవహించిందట. అది స్వయంగా కూల్చే గారు చూశారట. ఆ ఘట్టం నిర్వచించడానికే ఆయన ఆ బొమ్మ గీశారట. వారిద్దరి మధ్యగల గురు శిష్య సంబంధం కళాసమన్వితమన్న మాట.

కవులు, కథకులు ఒక ఊహ ప్రేయసిని తలుచుకొని ఆరాధిస్తూంటారన్న విషయం అందరికీ తెలిసిదే. విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారి కిన్నెరసాని, దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి గారి ఊర్వశి, నండూరి వెంకటసుబ్బారావుగారి వెంకి, నాయని సుబ్బారావుగారి వత్సల ఊహ ప్రేయసులు. అడివి బాపిరాజు గారి ఊహ ప్రేయసి శశికళ.

శశికళలు పదహారు. మన ఇతిహాసాల్లో ఈ పదహారుకళలకి పేర్లున్నాయి: అమృత, మానద, పూష, తుష్టి, పుష్టి, అరతి, ధృతి, శనిని, చంద్రిక, కాంతి, జ్యోత్స్న, శ్రీ, ప్రీతి, అంగద, పూర్ణ, పూర్ణామృత. కాని బాపిరాజు గారి శశి వారి మానస రోదసిలో అనేక కళల బింబంగా ప్రభాసిస్తుంది. అపరిమితమైన స్వేచ్ఛతో తను ఊహించిన శసికళలను జంకూ గొంకూ లేకుండా విశాల హృదయంతో లోకానికి సమర్పించుకున్నారు. ప్రణయ, శృంగార రసాలకాలవాలమయిన పుష్పం, వెన్నెల, సముద్రం, కల, నవ్వు, కోకిల, రాయంచ లు ఈయన ఊహలకి ఆధారాలు. ఇక వీరి ఉపమానాలు మనందరి ఊహలకి నూతన వైతన్యం ఇవ్వగల సాహిత్య సంపదలు -- పూవులో తేనె, తావిలో మత్తు, నెలరేక, కళ్లలోని పాప, కలలోని ముగ్ధ, కతలోని స్నిగ్ధ, పొంగే కెరటం, అధరారుణిమ, భాను కిరణము, తెరమీద నీడ, స్వర్ణమండీర, కోకిలల కువకువ, నర్సబాల, దివ్యదేవి -- ఇంకా

అడివి బాపిరాజు గారి "శశికళ"

పెమ్మరాజు వేణుగోపాలరావు

ఎన్నో మత్తు కలిగించే భావాలున్నాయి వీరి కవితలో. భావ కవిత్వానికి ఒక చక్కని దర్పణం వీరి శశికళ.

"కన్నులు కానని రూపం పిలిచి, కౌగిలికందని భావం తలిచి" సృష్టించారు తన శశికళాదేవతని.

ఆమెను

"ఎవరవో నీ వెటులుండువో

ఎవరవో నీవెటునుండువో

భువిజవో దివిజాంగనవో

అవతరించినావో ఏమొ!"

అంటూ అవ్యక్త మనోహరిగా ఊహించుకుని

"ఓచెలీ నీవెవరు?

ఓ చెలీ నీ వెవరు?

కలలోని మాయవో

కతలోని ధ్యేయవో?" అని ప్రశ్నిస్తూ జీవితం అంతా

ఆమెను వెతుక్కుంటు గడిపినట్లు తోస్తుంది.

చివరికి నిరాశతో ఒక గీతంలో

"వెదకలేనే రాణి నిన్నూ వేదనా పూర్ణ మీ బ్రతుకులోనూ!

వెదకలేనే రాణి నిన్నూ!" అని ఆలాపిస్తారు.

" కలలోనే వచ్చినావు

కలలోనే కరిగినావు

నా ఊహలకందవేమె?" అని విలపిస్తాడు.

అలా అని నిరుత్సాహంతో ఊరుకోలేదు. కవిబ్రహ్మయై తనకు నచ్చిన సృష్టి ప్రారంభించాడు.

"నీవు నా నిదురలో మూర్తించి

నీవు నా ఎడలలోన నర్తించి

పూవులో తేనెవై

తావిలో మత్తువై

పాటలో ఫణితివై

మాటలో తేటవై

అమృత బిందువులోని

అమరత్వమైతివే"

అని మనందరి మనస్సులని రంజింపజేసే మధురమైన భావ గుచ్ఛాన్ని కల్పించాడు.

ఆమెకోసం తన ఊహ ప్రపంచంలో ఒక వినూత్నమైన లోకాన్ని సృష్టించి ఆలోకంలో ఆమెకు స్థిరనివాసం ఏర్పాటు చేస్తాడు.

" చంద్రలోకం తూర్పు దెసలో

సూర్యలోకం పశ్చిమంలో

చిన్నిలోకం ఒకటే ఉన్నాడే!

ఓ నావెన్నెల చినారి పడుచా!

ఆ లోక మేలే

కన్నెరాణివి నువ్వే నువ్వేనే!"

"సకల శిల్ప సుందరాలు

సర్వ రసానందాలూ

వెలసిపోవు దేవళాన్ని

చెలీ నీకు నిర్మించితి

నా ప్రణయమె నీ రూపము

నా ఆత్మే నీ ప్రాణము

నీకు నాకు విడుటేదీ విరహమేదీ!"

ఆమె మనందరిలాంటి మానవాకృతి కాదు ఆయన దృష్టిలో.

"సూర్యసుతవే శశికళా

చంద్రబాలవు శశికళా" అని చెప్పతూ ఆమెను

"నినుచుట్టి ఒకకాంతి

నీలోన ఒకకాంతి

ఉజ్జ్వలమై నీత

ప్రజ్జ్వలమై తప్ప

కాంచనమై వెలిగె" అని ఊహిస్తాడు.

ఆమెసాందర్యం వర్ణనాతీతమైనా మన మనస్సులలో పువ్వులు రేకెత్తే భావనలను విరివిగా వాడుకుంటూ తన శశికళను వర్ణిస్తాడు ఈవిధంగా:

"నువ్వటే నువ్వటే

పువ్వు విరిసిన వయసు

నవ్వులలమిన సొగసు"

"పూవులో మస్కణములు

తావిలో ఘస్కణములు

ప్రోవు ప్రోవులుచేరి

నీవుగా మూర్తిచే"

ఇక తనకు ఆమెకు గల సన్నిహితసంబంధం నిర్వచించటానికి మామూలు ఊదాహరణలేమీ పనికిరావేదు ఇతనికి. ఆకాశంలో నక్షత్రాలు, స్వర్గంలో అమరులు, కళలు, సంస్కృతి మొదలైన పారభౌతిక భావాలలో తన శశికళను గురించి చెప్పుకుంటాడు.

"ఈ మహానంత విశ్వైక పథగాములము

స్వేచ్ఛా ప్రకాశ తారాద్వయమ్మును మనము!

మర్త్యుడవు నేనటే

అమరసఖి నీవటే!

తారకిరణము నేను

తారకవు నీవటే!

శిల్పి నేనేనటే

శిల్పమవు నీవటే

ఆంధ్ర సంస్కృతినేనె

ఆంధ్రత్వమీవటే!"

అతనికి ఈమె ఒక దివ్యశక్తి సమన్వితమైన ఆధ్యాత్మిక వ్యక్తి. అందుకనే అతనికి శశికళ ఎప్పుడూ ఎదురుగుండానే ఉంటుంది.

"నా ఎదుట నా దేవి నా శశికళ నెల్లె

నాకు నూతన శక్తి

నాకు నూతన రక్తి!"

"సమ భంగా కృతి నిలిచెను

సమ పరిమళములు విరిసెను

నగ్నబాల నాశశికళ

నగ లలంకరించని కల"

తన మనస్సులో చోటుచేసుకున్న మూర్తి పై గల ఆదరణ, ప్రేమ, భక్తి అన్నీ కలిపి ఆమె ఆకారాన్ని చిత్రించటానికి ప్రయత్నించిన భావకవి. తెలుగు సాహిత్యంలోని భావకవితాయుగంలో అడవి బాపిరాజు గారి "శశికళ" ప్రత్యేకస్థానాన్ని ఆక్రమించుకుంది.

అడవి బాపిరాజు కవిత రుచి చూసి అనుభవించవలసినదేగాని ఇతరుల వ్యాఖ్యానం చదివి తృప్తిపడవలసినది కాదు. అందుకనే శశికళ లోని కొన్ని కవితలు యథాతథంగా ఇక్కడ సమకూర్చాను ఈ పరిచయవాక్యాలకి అనుబంధంగా.

ప్రత్యక్షము

(తన మనస్సొక విశాలమైన ఆకాశంలా ఊహించి ఆ అనంత దివ్యావకాశంలో తనకి 'శశికళ' ప్రత్యక్షమైనట్లు భావన చేశారు బాపిరాజుగారు ఈ కవితలో)

ఒక రాగాలాపనలో
ఒకగీతావిష్కరణలో
ఎవరో ఒక దివ్యరూప
ఎవరో ఒక తళుకు చాన
కిరణంలా కరణంలా
సురచాపం వర్ణంలా
మెరిసిందహో మిరిమిట్లయి
దరిసిందహో దరిసినమై!

ఒక రేఖావిన్యాసము
ఒక వర్ణం ప్రసరింపులో
ఎవరో ఒక దివ్యభావ
ఎవరో లావణ్యమూర్తి
ఆమ్నాయ సునాదంలా
అతివేల రసాపగలా
ఆ సేవన కాలేఖ్యము
అతి రేకావతరణమ్మ
నిరతిశయానందమ్మై
పరిమిళాంగి ప్రవిమలాంగి
పారిభద్ర ప్రసూనాంగి
విరసిందహో విధురేఖై
కురిసిందహో సురమధువై
దివి తరించి భువితరించి
అవతరించె నాప్రణయిని
దిశామూర్తి శశికళాఖ్య
నిశామూర్తి శశికళాఖ్య
గోదావరి పాడింది
గోవత్సం ఆడింది
సాయంతిన కల్యణాల
చల్లెను పన్నీటి జాలు
చల్లెను స్వర్ణాక్షతలను
చదలదేవి ఆశీస్సుల

శశికళ

(తన సృజనాత్మక కళా కౌశలమే ప్రస్ఫుటమైన, ప్రకాశవంతమైన దివ్యరూపంగా మూర్తిభవించింది ఈగీతంలో)

దివ్యభాసితరూప శశికళ
నవ్యసుందరమూర్తి శశికళ
నిత్య యౌవన స్నిగ్ధ శశికళ
ప్రత్యయిత నాదేవి శశికళయే!

చిత్రరూపము రంగు శశికళ
శిల్ప కౌశల్యమ్ము శశికళ
చిత్రకారునికుంచె శశికళ
శిల్పి చేతుల ఉలియె శశికళయే!

కావ్యనాయిక నాకు శశికళ
కావ్య రసమున స్థాయి శశికళ
కావ్యవ్యంగ్యము రీతి శశికళ
కావ్యమే నాగీతి శశికళయే!

వీణ తీగలు మెట్లు శశికళ
గాన మాధుర్యాతి శశికళ
రాగములు తాళాలు శశికళ
వేగమగు కీర్తనము శశికళయే!

నాట్యము

(తన ప్రేయసి కళ్ళలో నాట్యమాడుతూ తన్నయత్వం పొందుతున్న తన ప్రతిబింబాన్నే చూసుకుని మురిసిపోతాడు కవి.)

నా రాణి కళ్ళలో నాట్యమొక్కటి మెరిసె
తారాపథాలలో తళుకు హందులు మురిసె!

నా రాణి కనుబొమలు నాటరారము పాడె
కారుమబ్బుల దరులు పూరించె శ్రుతిమోడి!

నా రాణి కనురెప్ప లారజము వాయించె
నీరధి నీలాలు ఆరభటి మ్రోయించె!

నా రాణి కనుపాపలే రాగ తాళగతి
చార సంచారిగా తలిపె లాస్యము నిరతి!

నారాణి కళ్ళలో నాట్య నాయకుడేను
ధీర లలితుడను స్వాధీనపతికవు నీవు!

నర్తకి

(సంగీత, సాహిత్య, చిత్రలేఖనాలతో పాటు భరతశాస్త్రంలో కూడా స్థిరపరిచయం ప్రకటించుకుంటున్నారీ కవితలో. తన శశికళ తనకై నాట్యమాడు నర్తకి ఉ.)

భూలోకానికి పూర్వపువైపున

ఆకాశానకు ఆవలి దెసలో

మూర్తించినదొక నర్తనశాలా

స్ఫూర్తిత వర్ణాతీత ప్రభాసము.

సముచిత వేషా సుందరరూపపు

విమల విభూష విచిత్రవి యచ్చర

వైపారి భద్ర మందార కుసుమ

మాలా చర్పిత వేణీ భరవై

రంగస్థలాన అవనిక ముందర

శృంగారవతీ నిల్పినావటీ!

అచ్చర పడతులు హంగై పొల్పిరి

ఆలోద్యమ్ములు నాల్గు వాద్యములు

తతానద్ద సుషిర ఘనాంకృతలై

చతురలు తౌర్యత్రికమునకు శీలలు

నృత్యనాయికా! నీ కెలకులలో

నిల్పిరి వివిధాలంకృత నాట్యవేషులై!

సభానుమతిగొని నమస్సు లిడితివి

సమందహాసపు మృందంగవందన

మాచరించితివి కాకలి కంఠము

నాలాపిస్త్రీవి అస దృశరాగము

పుష్పాంజలివై దేవసన్నుతిగ

పూర్వరంగమును ప్రారంభిస్త్రీవి.

స్వరజతి నొక్కటి నృత్య విలాసము

విరచిత మంజులగతీ విశేషము

తకతక ఝంతర తళాంగుధత్త

తై ధత్త తై యని శబ్దములో

ముక్తాయించితి మృదంగనాదము

రక్తికొలుపగా మెరుము తీగవై.

అతిలోకాలంకృత నాట్యమంది

రాంతర సభలో నే నొక్కడనే

నాయకుడను సభ్యులునై కెరలితి

నాకై నీ నాట్యము నీ విద్యలు

సౌందర్యము గాంధర్వమయ సౌప్తవ

సౌహార్ధ సుభగ సౌశీల్యాలును దేవీ.

శృంగార రసాంచిత విరహోత్కం

తాంగహార కరణార్ధిత గీతమయ

ఆ లోలిత రస పరిపుల్ల సౌర

భాస్లావిత పరమ భావ చలితము

హావభావ విలసత్కృతాభినయ

హ్లాదము నద్భుత నృత్యమొనర్పితివే!

అటు ఖండిత విటు వాసక సజ్జక

వభిసారిక వొక్కసారి ప్రోషిత

భర్తృక వొక్కట కలహాంతరితపు

స్వాధీన పతికవు స్వీయపు ప్రాధ

వఖిల రసాధిదేవత వనస్యవు

వాచ్యాభినయ విశారదవతివా!

పూజ

(తన ప్రాణాలనే పూజార్తవ్యాలుగా అర్పించి 'పూజ' చేస్తున్నారు తన ప్రణయాధి దేవత 'శశికళ'కి.)

అందుకోవేమే శశికళా!

నాపూజ

సుందరివి నీవె కాదంటవే!

ప్రణయ పల్లెరమందు

పండ్లుకాంక్షలగములు

చూపు పూవుల సరులు

ఊపిరే ధూపాలు

అందుకోవేమి ఓ శశికళా! నాపూజ

సుందరివి నీవు కాదంటవే!

తమవె నీ ఆలయము

మనసె ఆసనమయ్యె

నామ మంత్రము జపము

నా గీతములె విసతి

అందుకోవేమి ఓ శశికళా! నాపూజ

సుందరివి నీవు కాదంటవే!

కళల నారతినిచ్చి

కళ నవేదన మిస్త్రీ

అందుకోవేమి ఓ శశికళా! నాపూజ

సుందరివి నీవు కాదంటవే!

'లచ్చిమి'

అడవి బాపిరాజు

1

పచ్చలయ్య ముదుసలి రైతు. అతనికున్నదే రెండేకరాల మాగాణి. ఆ మాగాణి అతనికి మాలచ్చిమి. ఆ రెండేకరాల భూమి ఒక వ్యక్తి అయింది. ఆ చిన్నారి పొలానికి 'లచ్చిమి' అని పేరు పెట్టుకొన్నాడు. ఆ పొలం కూడా చాలా అందంగా ఉంటుంది. పంట కాల్య ఒడ్డునే ఉంది. ఆ పొలం నవ్వని కాలం లేదు.

'లచ్చిమి' చుట్టు వెడల్పాటి గట్టు వేసినాడు. ఆ గట్టుపైన అంటు మామిడి చెట్లు నాలుగు, ఒక పాతమామిడి చెట్టు ఉన్నవి. పది అరటి బోదెలున్నాయి. కాల్య వైపు గట్టు కూరగాయలు పెంచుదుకు! ఆ గట్టుతా ఏవో పాదులెప్పుడూ పెరగుతూ ఉంటాయి. వంగచెట్లు, తోటకూర, గోంగూర, కొత్తిమీర మళ్ళు ఘుమఘుమలాడుతూ, వేసవికాలంలో కూడా పచ్చగా మిలమిల లాడుతూంటాయి. పాదులలో విడవకుండా దొండ ఎప్పుడూ కాస్తూనే వుంటుంది. తూర్పు గట్టుమీద నాలుగు సపోటా చెట్లు, పది తేనె బొప్పాయి చెట్లు, మల్లె, జాజి, గులాబి అంటూ ఉన్నాయి. పడమటి గట్టుమీద పొడుగునా కొబ్బరి చెట్లు గంభీరంగా ఆకాశంలోకి తలలాడిస్తూ ఉంటాయి. తన కన్న కూతురే లచ్చిమి.

2

అతనికి పెళ్ళిలేదు. చిన్నతనంలో రంగం పారిపోయాడు. కొడంత బరువులెత్తి శేషుడై డబ్బు మూట గట్టాడు. నాలుగు వేదాలూ ఒకే పాతమై భూమి రథాన్ని లాగినట్టు పచ్చలయ్య రిక్షాల్ని లాగి డబ్బు సంపాదించాడు. మధుపానంకోసం మానినీ మణులు కోసం పోగు చేసుకొనే చిల్లర మూటల్లోంచి డబ్బు ఖర్చుఅయినా అసలే జార్జత్త మనిషి అవడంచేత పచ్చలయ్యకి యాభైయ్యోయేడు వచ్చేటప్పటికి రెండువేల అయిదువందల యాభైమూడు రూపాయలు పోగయ్యాయి. కన్నతల్లి అయిన తెలుగుదేశం పిలుపు వినబడింది.

రంగం పట్టువాసపు చండాలపు కంపులు అప్పటి కతనికి ఏవగింపు పుట్టించాయి. ఆంధ్రదేశంలో గోదావరి డెల్టాలో తన గ్రామం జ్ఞాపకం వచ్చింది. చిన్నతనంలో తన తండ్రి భూములు కవుళ్ళకి తీసుకుని వచ్చి వ్యవసాయం చేసిన రోజులు, తాను దూడల్ని కాసిన రోజులు, మక్తా ధాన్యం ఇవ్వలేక తండ్రి పడిన అగచాట్లు, భూమి యజమాని తండ్రిని పెట్టిన కష్టాలు, తండ్రి బాకీదారుడై బాకీదారుల జయిలుకి వెళ్ళడం, తన అక్క పెళ్ళికి తండ్రి పడిన ఇబ్బందులు, వానా కాలపు మట్టైకంటికి మంటికి ఏకధారై తల్లికళ్ళిపోయిన విషయం, తనకున్న ఆస్తి పాస్తి తాకట్టు పెట్టితండ్రి డబ్బుతెచ్చిన సంగతీ, తాను రంగానికి పారిపోవడం, తల్లి దండ్రులకి తాను వ్రాయించిన యుత్తరాలు, అప్పుడప్పుడు పంపించిన పది పాతికీ, తండ్రికి అప్పిచ్చిన తణుఖాదారుడు వ్యాజ్యమేసి, వేలంలో ఇల్లు దొడ్డీ తన పాడుకోవడం, ఒకరు తర్వాత ఒకరు తల్లి తండ్రి చనిపోవడం, ఇవన్నీ ఒక్కసారిగా తెరమీద బొమ్మల్లా అతని మనో నేత్రాల ఎదుట ఆడిపోయాయి.

తాను పోగు చేసుకున్న డబ్బు సంగ్రహించుకొని పచ్చలయ్య స్వగ్రామమైన ఉండి అగ్రహారం చేరుకున్నాడు.

తొలకరి వానలు కురిసి, వీటలు కట్టి యెండిఉన్న పొలాలు తడిసి, ఆ పొలాల్లోంచి వస్తూన్న సువాసన పచ్చలయ్యకి హాయి సమకూర్చింది. పొలాలన్నీ ప్రాణాలున్న వ్యక్తులై పచ్చలయ్యకు ప్రత్యక్షమయ్యాయి. అతని అదృష్టం కొలది స్వగ్రామంలో కాలవ గట్టున రెండేకరాల పొలం అమ్మకానికి వచ్చింది. వెనక్కు ముందుకూ సాగించి క్రిందామీదా పడి పచ్చలయ్య ఆ భూమిని రెండువేల రెండువందలకు స్వాధీనం చేసుకున్నాడు. ఉండి సబురిజిష్టాగారు ఆఫీసులో పత్రం రిజిష్టరు చేయించి మహాపట్టణమైన రంగాన్ని పరిపాలించిన పచ్చలయ్య నూరు రూపాయల కొక ఎద్దులజత, ఇరవై రూపాయలకొక నాగలి కొని వ్యవసాయం ప్రారంభించాడు. వ్యవసాయం ఆతనికి ఆనంద పూర్ణమైన తపస్సు అయింది. పొలం మరమ్మత్తు చేయించినాడు. పాటిమన్ను తోలించినాడు. ఆ పొలం బాలికను తాను కన్న కూతుర్ని చేసుకున్నాడు. ఆమెను అలంకరించాడు. ఆటలు నేర్పాడు. పాటలు నేర్పాడు. చుట్టూ పెద్ద గట్టువేయించి తోట తయారు చేశాడు. తూర్పు గట్టు మీద తాను పాక వేసుకుని పొలంలోనే మకాంపెట్టాడు.

3

పచ్చలయ్య అనవసరంగా ఎవ్వరితోనూ మాటలాడే వాడుకాడు. తన రెండేకరాలు వ్యవసాయమూ లేనప్పుడు తన పొలం గట్టుమీద కలకలలాడుతూ అవతరించిన తోటికి సేవచేయడం, కష్టాల్లో ఉన్న వీద రైతులకు కాసో కూసో రహస్యంగా సాయంచేయడం ఇదే అతని జీవితమార్గం.

పచ్చగా ఉన్న పచ్చలయ్యమాట అందరికీ పథ్యం కాసాగింది. రెండేకరాలకు నలభై బస్తాలు పండుతాయి. అమ్మితే కరువు రోజులలో కూడా అతనికి రెండువందలు వస్తాయి. ఎద్దుల మేతకు, తనభోజనానికి సంవత్సరానికి రెండువందల నలభై ఖర్చు అవుతున్నది.

పళ్ళకూ, కూరగాయలకూ కొబ్బరికాయలకూ, గట్టులమోసే మినుములకూ కందులకూ సాలుకు రెండువందలు వస్తున్నవి. ఆకుమళ్ళకు నూరు రూపాయలారాం వస్తుంది. ఖర్చులు వ్యవసాయాని కంతకూ యాభై అవుతుంది. లెక్కలన్నీ చూసుకుంటే పన్నులు, మామూళ్ళు, మళ్ళీ తిరిగిరాని చేబడుళ్ళూ, వారికి వీరికి సహాయాలూ అన్నీ పోతే అతనికి సాలుకు నూరు, నూటయైభై రూపాయలు మిగులున్నాయి. ఈ పదేళ్ళలో తన పొలంలో రూపాయి కాసులుగా మార్చుకొని, ఎక్కడదాస్తాడో పచ్చలయ్యకు పన్నెండు వందల రూపాయలు పోగయ్యాయి.

4

పచ్చలయ్యకు అరవైఏడో ఈడు వచ్చింది. అతనిది విజయనగరం పక్కగ్రామం. ఆరోగ్యం ఎప్పుడూ చెదరదు. కాని పచ్చలయ్యకి ఆవేదన ఎక్కువైంది. తన కూతురు 'పొలంలచ్చిమి' పెద్దదయింది. ఈడు వచ్చింది. ఈ అమ్మాయిని ఎవరికిచ్చి పెళ్ళి చేసేది. మంచి సంపాదన పరురాలు. ఇవాళ కాకపోతే తన తదనంతరమన్నా అమ్మాయిని ఎవరో పెళ్ళి చేసుకోవలసిన వాడే.

తానూ పెద్దవాడవుతున్నాడు. విశాఖపట్నం సీమవాడు అతని తాత. అతని చుట్టాలు ఉండీగ్రామంలో చాలామంది ఉన్నారు. ముఖ్యంగా తన అక్క అప్పలమ్మ, తన మేనల్లుడు సోమన్న ఉన్నారు. తన అక్కమొగుడు పోయిన వెనుక కరణంగారి ఇంట్లో పనిచేసుకుంటోంది. మేనల్లుడు పెద్దకాపు సుబ్బన్ననాయుడుగారికి పాలేరు. కాని ఆ కుటుంబం ఇరవై అయిదేళ్ళొచ్చి పెళ్ళానొద్దేసి, ఉండీకాల్య వంతెన పక్క కొత్తగా పెట్టిన హోటలులో ఓ అమ్మాయిని మరిగాడు.

అలాంటి ఎడవకు తన కన్న తల్లిని తన బంగారు బొమ్మను 'లచ్చిమి' ని ఇస్తే దాన్ని గంగలో కలిపేస్తాడుకదా, అనుకున్నాడు. ఆ వేసవిరాత్రి వీరపాడులు పెట్టిన తన పొలంలోకి వెళ్ళి ఓగట్టుమీద కూర్చున్నాడు.

"ఓలమ్మో లచ్చిమి! ఏటంతపు! నిన్నంతదాన్ని చేసి పెంచుకొన్నా, నీకు పెళ్ళిసేయకపోతే ఏటనుకుంటుంది నోకం?"

ఇంట్లో ఆ పొలంకన్నె పద్నాలుగేండ్ల బాలికలా వచ్చినట్లయింది అతనికి. ఆ అమ్మాయి' వచ్చి అతని పక్క కూచుంది.

లచ్చిమి: 'ఓరయ్య, నేనేటనేది. నాకిప్పుడేటి పెళ్ళి! యారన్నా నవ్వి పోతరు. అందులో ఓయబాబూ! ఏ పంది గాడన్నా నామొగుడైతే నా తిప్ప లా సింహాదిరప్పన్న కూడ సయించలేనంత అయిపోతది బాబూ!"

పచ్చలయ్య: "నాకన్న తల్లివి గావంటో?"

లచ్చిమి: " ఆయ్యా! మంచి మొగుణ్ణి నానే యేరుకుంతాను గాడేంటి?"

పచ్చలయ్య: " ఎప్పుడేరుకుంతవులమ్మి!"

లచ్చిమి: "బాబూ! నీకెందు కంతగొడవ. నానే సెపుతాను గాదంట్రా!"

పచ్చలయ్య: "నానెల్లి తోంగుంటాలమ్మి."

లచ్చిమి: "బాబూ, నువ్వు తోంగో, నేను సూత్తో ఉంటానులే."

ఈ సంభాషణ అతనికి ఏమాత్రమూ అనుమానంలేని నిజం. పచ్చలయ్య సంతోషంతో వచ్చి నిద్రపోయాడు.

లచ్చిమి ఆ వెన్నెట్లో అలా పవ్వళించి కన్ను మూసింది.

5

ఆ మర్నాడు పచ్చలయ్య మేనల్లుడు సోమన్న భార్య పైడమ్మ పచ్చలయ్య దగ్గరకు వచ్చింది.

పైడమ్మ: "బాబూ, నీ అల్లుడి యిసయం అంతకన్న ఎక్కువోతోంది బాబూ! నిన్న రేతిరి తాగి ఇంటికాడ కొచ్చినాడు. ఇంటికాడ మా అతతో దెబ్బనాట వేసుకున్నాడు. ఆపశంగా కోపంతో వచ్చి, నన్ను సావగోట్టి తూలి పడిపోయి, ఈత దుమ్మునాగు గుట్టణ్ణి నిదరోయాడు బాబూ, నువ్వు తప్ప ఆడిని మంచిదారిలోకి ఇకేరు పెడతారు చెప్పా!"

పచ్చలయ్య: " పైడమ్మా! నువన్నదంతా సత్యమే! నాను మాత్రమేటి చేసేది తల్లీ! బగవంతుడు రచ్చించాల, నువ్వెళ్ళి ఏ అమ్మవారికో దణ్ణాలెట్టుకుంటూ ఉండంతె!

పైడమ్మ: "బాబూ, నన్ను సంపెత్తడు నీ అల్లుడు. నాకు బయమేత్తదయ్యా! నిన్న రేతిరి పెద్ద కత్తుచ్చుకొని, 'నంజూ పతివోడి పక్కనోకి యెడతావున్నావా. నిన్ను సంపేసి సంపేసుకొంతను' అని ఆ కమ్మకత్తి నాక్కొని నాకాడి కొచ్చాడడు. యేటి సేయమంతపు పచ్చలాయి బాబూ?"

పైడమ్మ కళ్ళ మహానదులు ప్రవహిస్తుండగా కుళ్ళిపోయింది. పచ్చలయ్యకు తన లచ్చిమీని సలహా అడిగితే, ఆమె సరియైనమార్గం చెప్పాలి. తన కా ఆలోచన తట్టింది. తిన్నగా పొలంలోకి ఒక్కడూ పోయాడు. ఆ పచ్చని పొలం "ఏటిబాబూ, ఆడికి నానే బుద్ధి సెపుతాగాదా!" అని జవాబిచ్చినట్లు ఇంది. తిన్నగా తన పాకలోకొచ్చి "పైడి! యెల్లి మా అక్కను రమ్మంతున్నానని తీసుకురామే! మాఅక్క, నువ్వు ఇక్కడే నాలుగు రోజులుపాటు వుండురుగాని" అని ఆమెను పంపించినాడు.

పైడమ్మ వెళ్ళి ఒక గంటలో, తన అత్త అప్పమ్మని తీసుకు చక్కా వచ్చింది.

6

ఇంటికొచ్చేటప్పటికి పైడమ్మా కనబళ్ళేదు, తల్లి అప్పలమ్మా కనబడలేదు సోమన్నకు! తాగి ఉన్నాడు. కళ్ళు ఎర్రచేసుకొని పక్కదాంట్లో ముసలిదా న్నుడిగాడు.

"ఆళ్ళు నీ మామింటికి పొలంపోయారు సోమన్నా" అన్న దా ముసలిది.

"ఏటి! ఎళ్ళారూ, ఆ ముసలెదవ దగ్గెరకి? ఆళ్ళు సంపేసి, నాను సంపేసుకొంటా" అంటూ దుడ్డుకర్ర పుచ్చుకొని మేనమామ పొలానికి తన పేటనుంచి ఎల్లా తూలుతూ, కేకవేసుకొంటూ ఉండి నుంచి ఉండి అగ్రహార పాలిమేరకు కాలవగట్టుననే నడుస్తూ వచ్చాడు. రెండు మూడు సారులు పడ్డాడు లేచాడు. మళ్ళీ సారించాడు.

ఉండి తూరుపుకాపుల గూడెంలో సోమన్న మామని చంపేస్తాడేమోనని అల్లరి బయలుదేరి పెద్దలూ పిన్నలూ కర్రలు పుచ్చుకొని పచ్చలయ్య పొలానికి నడక సారించారు. గజం చుట్టలు వెలిగించారు. కుర్రవాళ్ళు వీడిలు వెలిగించారు. జట్కాతోలే రామన్న సిగరెట్టు వెలిగించాడు. వాళ్ళంతా పచ్చలయ్య పొలం దగ్గరకు వచ్చి కాల్యలో దిగి దాటి అవతలగట్టునే ఉన్న పచ్చలయ్య పొలం గట్టుమీదకు వెళ్ళి 'పచ్చలయ్యా' అని పిలిచారు. అదివరకే వాళ్ళందరూ వచ్చే ఈవతలగట్టు నుంచే 'పచ్చలయ్యా' అని వాళ్ళు కేకవేసారు.

వాళ్ళందరూ తన పాకున్న పొలం గట్టుమీదకు రాగానే పచ్చలయ్య నిద్రలేచి "ఏటిరా అది! అల్లాగా కేకలెడుతున్నా" రని అంటూ పైకి వచ్చాడు. పైడమ్మ, అప్పలమ్మ పైకి వచ్చారు.

ఒకడు: "సోములు ఇక్కడకు రాలేదా మావా?"

పచ్చలయ్య: "రాలేదురా! ఆ డేమయ్యాడేంటి?"

ఇంకొకడు: "ఏమో నిన్ను సంపేత్తనని ఇక్కడకు బయలుదేరి నాడంటు."

పచ్చలయ్య: "ఏమై ఉంటాడు. మీకు దారిలో కాపడలేదంట్రా?"

మొదటివాడు: "అబ్బే!"

ఇంతట్లో పైడమ్మ హార్తేన్ దీపము వెలిగించి తీసుకొని వచ్చింది. అందరూ సోమన్నను వెదకటానికి బయలుదేరి ఒకవేళ వంతెన దగ్గర ఆవలి ఒడ్డుకు దాటివస్తూ, తాగి ఉన్నాడు గనుక దారిలో పడిపోయి ఉండవచ్చునేమో యని ఆలోచించారు. దీపం పట్టుకొని ఒకడు ముందు నడిచాడు. తర్వాత అందరూ బయలుదేరారు.

నాలుగు అడుగులు వేయగానే, వెనుక వచ్చే ఒక పడుచువానికి పచ్చలయ్య పొలంలో ఏదో తెల్లగా పడి ఉన్నట్టు కనబడింది. "అదేదో సూసొత్తాను" అని లాంతరు పుచ్చుకొని పొలంలోకి దిగి, ఆ వస్తువు దగ్గరకు

వెళ్ళి చూసి చూడటంతోనే "ఓరి రండల్లో. ఇక్కడ పడున్నాడు సోమన్న గాడో" అని కేకేశాడు. అందరూ పొలంలోకి పరుగెత్తారు.

ఆ పొలంలో ఒళ్ళు తెలియకుండా సోమన్న పడివున్నాడు.

పచ్చలయ్య వంగి సోమన్న గుండెలో చేయిపెట్టి చూచాడు. గుండె దడ దడ కొట్టుకుంటోంది.

"ఈడికి మత్తు తప్ప మరేం జబ్బు లేదరా" అన్నాడు. ఇద్దరు సోమన్నని పైకెత్తి పొలంలోంచి పచ్చలయ్య పూరింటి దగ్గరకు తీసుకుని వచ్చారు.

పచ్చలయ్య: "ఆళ్ళు అల్లా తోంగోబెట్టి మీ రెల్లండ్రా మీకు నా దండాలు."

మొదటివాడు: " ఈ కుంకన్నగాడికి మెలకువ వత్తే, అల్లరి చేస్తాడేమో పచ్చలాయీ!"

పచ్చలయ్య: " వెంలకువ తెల్లారిందనకా వస్తుందా? వచ్చాన్నాగనోణి ఈణ్ణాంటి పదిమందిని మడతపోసి సితకమొడి సెయ్యగల్గు."

రెండవవాడు: " ఓరి యెంకటసామి, పచ్చలయ్య మొన్నకాలవనో మెరకట్టిన పన్నెండు టన్నుల నావను తలకాడెతి, ఎనక్క నెట్టిన సంగతి యెరగవేంట్లా?"

వారందరు కొంచెంసేపు ఆ కబుర్లు ఈ కబుర్లు సెప్పుకొని పచ్చలయ్యా అప్పలమ్మలదగ్గర సెలవు పుచ్చుకొని తమ పేటకు వెళ్ళిపోయారు.

7

తెల్లారిన రెండుగంటలకు సోమన్న లేచినాడు. తానెక్కడవున్నదీ సోమన్నకు తెలియలేదు. చేతులతో తలపట్టుకొని "నా ఎదవమతి! ఎక్కడున్నానేంటి!" అనుకున్నాడు. ఆతని కళ్ళు తిరిగి మూతలు పడిపోనాయి కాని ఒక్కసారిగా అతనికి పూర్తిగా మెలకువ వచ్చింది. తాగివున్న అంత మత్తులోనూ, రాత్రి జరిగిన ఒక సంఘటన గుండెను గుద్ది చెప్పినట్లుగా జ్ఞాపకం వచ్చింది. తాను తనమామ పొలందగ్గరకు వచ్చాడు. గట్టుతప్పి పొలంలోకి వెళ్ళాడు. అప్పుడెల్లా వచ్చిందో నీళ్ళల్లో పడినట్టే మెలకువ వచ్చింది. ఈ పొలం రాత్రి ఎంత అందంగా కనబడింది." ఆ కాఫీహోటలుపిల్ల దొంగనానంబ నా నెళ్లేసరికి, ఆడెవడి పక్కనో దొంగొనుంది. ఓలబ్బే మాచెడ్డ కోపమొచ్చేసి ఆళ్ళిద్దరినీ సంపేడ్దామని మీద పడే టప్పటికి ఆ కొత్తోడు, నెగిసి సావగొట్టి, యిడిసి మెట్టాడు. ఈడి పొగరు ఇల్లా ఉందిరా అని, నానెళ్ళి సారాయి దుకాణంకాడ రెండు బుడ్లు లోసేసి, కత్తికోసం ఇంటికిశాస్త్రు. ఆ తరువాత నాకేంతెలుసు. మామపొలంలో ఉన్నాను గందా ఆపైన నాకు చటుక్కున తెలివొచ్చి సూత్రే మామపొలం. అది పొలమేటి, అది బంగారు పిల్ల కాదంట్రా! ఆ సీకటంతా ఎన్నెలే అయిపోయింది. ఆ పొలం సూత్రే మామత దేముడంటివాడో గాపకం వచ్చి, మా దుక్కి మేసి పొలంలో పడిపోయి యేడిసినాగందా ఆ తర్వాత నాకు నిద్దర పట్టేసింది." అని తన చుట్టూ చేరిన పచ్చలయ్యతో, పైడమ్మతో అప్పలమ్మతో సోమన్న సిగ్గుపడుతూ చెప్పాడు.

సోమన్న: "మావా! ఏటి సేయమంతవు, రాత్రి నీ పొలంలో కాలెట్టానా, అంత దుక్క మొచ్చిందేమిటి?

అప్పలమ్మ: " ఓరి కుంకన్నా, మామపొలంలో కడుగెట్టడానికి నీకేమి అక్కందిరా?

పచ్చలయ్య: " నీ కిట్టమొత్తే నాపొలం గట్టుమీద నీ బారయతో నుండు. యేరే సిన్నిల్లేసుకుందాం. నానూ, మా అక్కా మా ఇంటిలో ఉంటాం."

అప్పలమ్మ: రోజూ తాగొచ్చి, పుత్తె గట్టిన పుత్తడి బొమ్మంటి పిల్లదాన్ని కొట్టే చచ్చుకుంకని ఇక్కడ కాపురమేటిరా తమ్ముడా.

పచ్చలయ్య: "నా లచ్చిమి ఈడు తాగొత్తే ఇక్కడకు రానిత్తండనే నీ ఉద్దేశం?"

పైడమ్మ: " బాబూ, నీకింత సాకిరి చేసుకుంటూ పడుంటాను. ఆడు నన్ను చంపేత్తాడని భయంకాదు. ఆ తాగొచ్చినప్పుడా డనేటి మాటలు - రామసెంద్రా! పాపం వారుసంకురితాదికందా!"

8

సోమన్న సిగ్గుపడి లేచి ఆ పొలం మాలక్ష్మిలోనికి నడిచిపోయాడు. అక్కడ ఒక మడి గట్టుమీద కారుండి, ఏదో ఆలోచనలో పడ్డాడు.

తన మామ ఈ పొలానికి లచ్చిమి అని పేరెట్టుకున్నాడు. ఎంత సక్కని, ఎంత సక్కని పొలం! తనమామ పచ్చలయ్య దేముడంటివాడు. ఎన్నిసార్లు తనకూ తనకుంటుంబానికి సాయం రాలేదు. అంత ముసలోడు ఆ పనేంటి ఆ సంగతేంటి?

లచ్చిమీ దేవే ఈ పొలం, తను లచ్చిమీదేవి దగ్గర నుంచోదానెనైనా తగడుకందా! ఈ పొలం లచ్చిమిని కావులింతుకోవాలి. తన మావ తన కూతురంటా డీ పొలాన్ని. తన పైడి నిజంగా పైడి బొమ్మే! ఎన్ని మార్లు తాను దానిన ఏడిపించలేదు. ఉలక్కుండా మలక్కుండా ఎంత పగిలితో తనకూ, తనమ్మకు శాకిరి సేస్తుందికాదు. ఆ దిగిడుడిచిన ఓటలు సరుకు తన పైడికి మైలుదూరంలో నుంచోదానికి వొల్లా? ఆ సమ్మ సరుకులు ఈ పొలం లచ్చిమికి రావడానికి వొల్లా!

ఏటి తనీ పోగాలం. ఎదవ తాగుడు. మా అయ్య ఎప్పుడైనా తాగినాడా. సంపాయింబినా ఎకరా పొలం నేను ముణసబుగారి కమ్మేసినా గందా! తల్లీ, పొలం మా లచ్చిమీ అంటేన నన్ను రచ్చిత్తాది. లేకుంటే నాకూ దానికి ఏమి సమ్మందం.

'పెళ్ళాం మెళ్ళో గుల్లలు తాగురమ్మగోరి వొళ్ళో ఏసేసినాను.

పొలం లచ్చిమీ! కుక్క బతుకు బతికినాను. నన్ను రచ్చించాలి.'

ఆ పొలం బాలిక నవ్విస్తట్లయింది సోమన్నకు. ఆ పొలంలో సాగిల పడ్డాడు సోమన్న. అతని కళ్ళెంటు ఉండి కాల్యలు నూరు ప్రవహించాయి. పొలం లచ్చిమి చిరునవ్వు నవి "లే సోమన్నా! నన్నూ పైడమ్మను ఆపేచుతో సూత్రానని మాటియ్యి. మాట తప్పావా! నువ్వు నాశనమయిపోతావు. నా శకితి అలాంటిది. మామమాట తప్పక బుద్ధితో మసలు, నేనూ పైడమ్మా నీ కిద్దరం పెళ్ళాలము" అని పలకినట్లు హృదయానికి తట్టింది.

9

చిరునవ్వు నవ్వుకుంటూ, కళ్ళనీరు కారుస్తూ మేనమామ కాళ్ళమీద పడ్డాడు. "మామా! మా బాబు పేరు హచ్చి. నువ్వు సెప్పింది ఇనుకుంటా! ఈ పొలం పొలిమీరదాటి వెళ్ళితే నన్ను బలెయ్యి! " అన్నాడు. అతని మాటలలో సత్యవాక్కు వారి హృదయాలలో మారువ్రోగినది. అప్పలమ్మ "సింహాదిరప్పన్నా, నీదయ" అంది. పచ్చలయ్య 'నా లచ్చిమి, నువ్వు బర్తనేరుకున్నావా తల్లీ' అనుకున్నాడు. పైడమ్మ ముసిముసి నవ్వును నవ్వుకొని పైట సర్దుకొంది. పొలం కన్నె లచ్చిమి సిగ్గుతో తన పైట తాను సర్దుకొంది.

* * * * *

నవలలు.

(1) సాంఘికం:

- (1) నారాయణరావు,
- (2) తుపాను.
- (3) కోనంగి.
- (4) నరుడు.
- (5) జాజిమల్లి.

(2) చరిత్రాత్మకం:

- (1) హనుబిందు.
- (2) గోనగన్నారెడ్డి.
- (3) అడివి శాంతి శ్రీ.
- (4) అంతుమతి.
- (5) మదురవాణి (డాక్టర్ దిట్టకవి శ్యామలాదేవి పూరణము)

(3) కథా సంపుటాలు-అందలి

ఆణి ముత్యాలు:

(1) ఖోగీరలోయ : (1) ఖోగీరలోయ (2) నాగేదీబాలు (3) నరసన్న పాపాలు (4) బొమ్మం రాణి (5) జగ్గన్న గంటం (6) దీపం శెమ్మా.

(2) తరంగణి : (1) శైలబాల (2) నాగలి (3) పాడుదేవాలయం (4) సూర్యసుత (5) మెట్టు (6) నేం (7) పిల్లనగ్రోవి.

(3) రాగమాలిక : (1) నరపతి (2) వాన (3) నాగరాజు (4) గుడ్డిపిల్ల (5) ద్వేషం (6) గాలివాన (7) దీపావళి (8) సోమసుత (9) కన్నీ.

(4) అంజలి: (1) సంధ్యాన్యత్యము (2) లచ్చిమి (3) అనురకన్య (4) తిరుపతికొండ మెట్టు (5) టాంకుడశము (6) వసుబాలుడు.

(5) వింధ్యావలం: (1) వింధ్యావలం (2) వడ గళ్ళు (3) బండరాళ్ళు (4) సంగమేశ్వరం.

(6) తూలికాన్యత్యం : (1) తూలికాన్యత్యం వీణ (2) హిమాలయ రశ్మి.

(7) బాపిరాజు కథలు ఇందులో 'అంజలి', 'రాగమాలిక', 'తరంగణి' లోనివికొన్ని పునరుద్ధరించారు.

4. గేయ సంపుటములు :

- (1) తొలకరి.
- (2) గోదూళి.
- (3) శశికళ.

5. అముద్రిత గేయ సంపుటములు :

- (1) శిల్పబాల.
- (2) గీతికాంజలి.
- (3) జ్యోతి.
- (4) దీపమాం.
- (5) చిగురుటాకులు.
- (6) వచనాలు.
- (7) జంగం కథలు-ఇతరములు.

- (8) బాపు.
- (9) ఆంధ్ర.

ఇవిగాక బాపిరాజు నవలల్లో, కథల్లో రచించిన గేయాలున్నాయి.

6. రేడియో నాటికలు :

- (1) ఖోగీరలోయ (2) నారాయణరావు (3) శైలబాల (4) ఉషాసుందరి (5) పారిజాతం (6) నవోదయం (7) దుక్కి-పెద్దులు (8) ఏరువాక (జంకనూ రెండు మూడు లెక్కకు రావలసి ఉన్నవి).

7. ఏకాంకికలు :

- (1) ఆంధ్ర సామ్రాజ్ఞి ('మీజాన్' 2, 18 ఏప్రిల్ 1944).
 - (2) కృతినమర్పణం ('మీజాన్' 9 జూలై 1944).
 - (3) బొమ్మలు ('మీజాన్' 15 డిసెంబర్ 1946).
 - (4) గుడ్డిపిల్ల ('కలపతి' 1954).
- (ఇంకా కొన్ని గణనకు రావలసివి ఉన్నవి).

8. తెలుగులో వ్యాసాలు :

(85 పైగా ఉన్నవి). వివిధ మాస, పక్ష, వారం, దిన పత్రికలలో సారస్వతానుభందాలలో ప్రచురితాలు : చాలావారి వివరాలు "వ్యాసరచనల సూచిక" లో ఉదహరింపబడినవి.

9. ఆంగ్లంలో వ్యాసాలు :

- [ఆరుకు పైగా ఉన్నవి].
- (1) "నెహ్రూ ఆభినందనగ్రంథ్" లో ప్రచురితమైంది.
- (2) బొంబాయినుండి వెలువడిన పి.ఇ.ఎన్. సొసైటీ పబ్లికేషన్లలో ప్రచురితమైనవి. (పి = పోయెట్స్, ఇ = ఇస్టోరీస్, ఎన్ = నావలిస్ట్.)
- (3) "త్రివేణి"లో కొన్ని.

10. "మీజాన్" దినపత్రికలో

సంపాదకీయాలు, సెగ్మెంట్లు, వ్యాసాలు, 'రూప దీపాలు' వంటి శీర్షికలు, పోస్టకథలు, వ్యాఖ్యలు. 1948-47 "మీజాన్" పత్రికలు ప్రాచుర్యం పొందగా, గౌరవార్థం సీటీ సెంట్రల్ లైబ్రరీలో భద్రపరచబడినవి.

చిత్రములు

1. జలవర్ణ చిత్రములు
 1. శబ్దబ్రహ్మ : మహాభారతం తెనిగించిన కవిత్వయంలోని, నన్నయభట్ట-ఇది దెస్కాల్కర్-ముఖ్యములలో ఉంది.
 2. భాగవత పురుష: శ్రీకృష్ణుని చిత్రం. తిరువాంకూరు రాజావారి పాలెస్లో ఉంది.
 3. సూర్యదేవ : ఆనూకడి సారధ్యంలో నడుస్తున్న ఏడుగుణాల రథంలో సూర్యుడు. కున్ బీవర్లోని కన్ రాజావారి పాలెస్లో ఉంది. దీని కలర్ ఫోటో రాధావసంతపద్ద ఉంది.
 4. సముద్రగుప్తుడు : కళలను పోషించిన సముద్రగుప్తుడు, వీణవాయిస్తూ తన్మయుడై నట్లున్న చిత్రం శ్రీ ఆల్టాడి కృష్ణస్వామయ్య గారింట్లో ఉంది.

5. రాధాకృష్ణ : శ్రీ బెజవాడ గోపాలరెడ్డిగారింట్లో ఉంది.
6. మృత్యుంజయుడు : కమలంలో ఆసీనుడై, ఇరు కరములలోని కలశములతో అమృతాన్ని శిరస్సుపై పోసుకుంటున్న శివుడు విజయవాడ, మృత్యుంజయ ఆయుర్వేద పౌరస్థి ప్రొఫెసరు శ్రీ గూడూరి నమశ్శివాయ గారింట ఉంది.
7. శశికళ : సాహిత్యము, (కళ - రూపందాల్చిన ఆరాధ్యదేవి. ఇది శ్రీ బాపిరాజు కుమార్తె శ్రీమతి తాడికొండ రాధావసంతపద్ద ఉంది.
8. ధన్వంతరి : పాలసముద్ర చుదనమప్పుడు, ఒక చేత ఆధర్వణ వేదాన్ని, ఒక చేత అమృత కలశాన్ని పుచ్చుకునివచ్చిన అదివైద్యుడు. ఇది శ్రీ గూడూరి నమశ్శివాయగారింట ఉంది.
9. మీరాబాయి : భక్తురాలు. 1950 ఉగాది ఆంధ్ర పత్రికలో ప్రచురితం.
10. బిచ్చగత్తి : పసిపాపనెత్తుకొని ముష్టియెత్తు కుంటున్న ఆడది. 1951 ఆగస్టు 'భారతి' లో ప్రచురితం.
11. నటరాజు : నటరాజు శివుడు. శ్రీ గూడూరి నమశ్శివాయగారింట ఉంది.
12. కిరాతార్థునీయం : అల్లసాని మనుచరిత్రలోని 'ఉల్లముసందు' అనే పద్యం ఆధారంగా చిత్రీకరించినది. రాధావసంతపద్ద ఉంది.
13. సంధ్యాన్యత్యం : బాపిరాజు 'సంధ్యాన్యత్యం' కథలోని నటరాజు శివుడు. దీని బ్లాక్ కలర్ ఫోటో మాత్రం రాధావసంతపద్ద ఉంది. అసలు చిత్రం గూడూరి నమశ్శివాయగారింట ఉండవచ్చును. సరిగా తెలియదు.
14. శ్రీ వేంకటేశ్వరులు : శ్రీ తిరుమల విగ్రహానికి ప్రతిరూపం. భీమవరంలో బాపిరాజు గారింట ఉంది.
15. వరలక్ష్మి : రాధావసంతపద్ద ఉంది.
16. కృష్ణవేణి : రూపుదాల్చిన కృష్ణానది. ఆసం పూర్ణంగా ఉంది. రాధావసంత పద్ద ఉన్నది.
17. తిక్కన : మహాభారతాన్ని తెనిగించిన కవిత్వయంలోని తిక్కనామాత్యుడు. 1992 లో ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం దీనికి ప్రథమ బహుమతి ప్రకటించినది. బాపిరాజుచే బహుమతి నిరాకరింపబడింది. భీమవరం లో వారింట ఉంది.
18. భారతి : ఒక యేడాదిపాటు 'భారతి' మాస పత్రికకు ముఖచిత్రం.
19. లక్ష్మీదేవి : రాధావసంతపద్ద ఉంది.
20. ములగు పాపరాయాధ్యులు : దేవీభాగవతకర్త చిత్రమిది. 1945 జనవరి భారతిలో ముద్రితం.

- 21. శ్రీకంఠశివార్యులు : ఈ చిత్రం శ్రీ గూడూరి నమశ్శివాయగారింట ఉండవచ్చు. సరిగా తెలియదు
- 22. గౌతమబుద్ధుడు : నాగార్జునకొండలోని గౌతమ బుద్ధుని శిల్పానికి ఇది చిత్రరూపం. రాధావసంతవద్ద ఉంది.
- 23. బుద్ధగమనము : అజంతా కుడ్య చిత్రాల్లోని, బుద్ధుని జనన చిత్రం దీనికి ప్రేరణం. దీని అజ సరిగా తెలియదు.
- 24. దయాల్ బాగ్ : దయాల్ బాగ్, రాధాస్వామి సర్క్యూలర్ వారి "ప్రోమ ప్రచార్" పత్రికకు ముఖచిత్రం. రాధావసంతవద్ద ఉంది.
- 25. నాగనృత్యం : రెండు మహానాగాలు, శ్రీపురుషాశ్రమంలో నృత్యం. కలర్ పోస్టో రాధావసంతవద్ద ఉంది.
- 26. స్వయంవరం : ఇది రెండు పుషకాలు ఒక దేనువుకొరకు పోరాటానికి సిద్ధంగా ఉన్నట్టి చిత్రం- రాధావసంతవద్ద ఉంది.
- 27. స్వతంత్రభారతి : ఇది ఆంధ్ర పత్రిక సువర్ణ రాది పత్రిక 1952 ఆగస్టు సంచికకు ముఖచిత్రం.
- 28. వేణీభంగం : ప్రౌపది- అమె జుట్టుపట్టుకొన్న దుశ్శాసనుడు. భారతి 1927 మే నెంబో ప్రచురణ.
- 29. ఊర్వశి : శ్రీ దేవులపల్లి కవులశాస్త్రి "ఊర్వశి" గ్రంథంకోసం వ్రాయబడినదీ చిత్రం. ఆనం పూర్తిగా ఉన్నది.
- 30. బృందావనగీత : రాధామాధవుల ప్రణయం. 1936-37 ఆంధ్ర పత్రిక. దాత ఉగాది పత్రికలో ముద్రించబడింది.

- 31. ధనుర్దాసు : ఇది ఆనంపూర్తిగా ఉన్నది.
- 32. "గోపూళి" గేయసంపుటిలోని "పదవోడు బావా పోదాం" కు ఒక వర్ణచిత్రం.
- 33. చతుకి : ఈ చిత్రం గూడూరి నమశ్శివాయ గారివద్ద ఉండవచ్చు. రాధావసంతవద్ద కలర్ నెగిటివ్ ఉంది.
- 34. విఘ్నే : ఇది బౌద్ధ విఘ్నే చిత్రం. దీని కలర్ నెగిటివ్ రాధావసంతవద్ద ఉంది.
- 35. రుద్రమదేవి : కాకతీయ సామ్రాజ్య. ఈచిత్రం అజ సరిగా తెలియదు.
- 36. ఆనందతాండవం : కైలాసగిరిపైన పరమ శివుడు. ఇది శ్రీ గూడూరి నమశ్శివాయ గారి వద్దనుంచి డాక్టర్ కజిన్స్ తిరువనంత పురం మ్యూజియం కౌరకు సేకరించాడు.
- 37. గంగిరెప్పు : ఈచిత్రం కలర్ నెగిటివ్ రాధా వసంతవద్ద ఉన్నది.

2. తైల వర్ణ చిత్రములు :

- 1. గౌరీ శంకరులు : బాపిరాజు తన తుపాసు నవలలో వర్ణించిన గౌరీశంకర శిఖరం ఈ చిత్రం. ఒక శిఖరం శివుడు, ఒక శిఖరం గౌరి. దీని కలర్ నెగిటివ్ రాధావసంత వద్ద ఉన్నది.
- 2. శ్వేతతార : పిల్లలకు బంబానిచ్చే శ్వేతతారాదేవి, పిల్లలను దీవిస్తున్న చిత్రం- దీని కలర్ పోస్టో రాధావసంతవద్ద ఉంది.
ఇంకనూ కొన్ని తైలవర్ణ చిత్రాలు, జలవర్ణ చిత్రాలు, బెజవాడలో శ్రీ గూడూరి నమశ్శివాయగారి వద్దనున్న, శ్రీ బాపిరాజు తదితర మిత్రుల వద్ద నున్నా ఉన్నవి. ఆంధ్ర పత్రిక ఉగాది సంచిక లోనూ, భారతిలోనూ ఇంకనూ శారదవంటి మరికొన్ని పత్రికలోనూ ఇంకనూ కొన్ని చిత్రాలు అచ్చయినవి.

అడివి బాపిరాజుగారి రచనలు

- ఈ కుక్క నా స్నేహితుడు
- నాతోటి ఆతిథి
- మేమంతా గొప్ప గుట్టలు
- కాకులూ కుక్కలూ యానాదులూ
- మా భాష
- మా ఉరుముల భాష
- మా ఆమృత ప్రవాహాల భాష
- మా వజ్రదురుల భాష
- మా మహా మధుర భాష
- మా భాషే
- మా ఆంధ్ర భాషే
- మా తెలుగు భాషే
- మా భాషే మా భాషే (0-1-146)

ప్రతి కంటిలో ఒలుకు భాష్యములు
ఒక కంటిలోనైన
తుడిచేవెయాల నేను!

సురభి చందన తరుఖండ సుందరేభ
నములు మత్సూర్వ వాసనాక్రమిత జీవి
తాళయమ్ముల నీ పణయాగ్ని కీల
యజ్ఞదేవ్నా సముండనె యూహాతింతు
దేవి యెన్నీకేని తద్విస్త్యధూమ
మానికోద్ధితమై న నీ మహితవర్ణ
రేఖికామూర్తి సాక్షాత్కరి ప కున్నదేవి?
ఆనంత నీలాకాశంలో
ఒకచే తెల్లనికొంగ
కెల్లటి పెద్దరెక్క-లాచావి
తేలి పోతూవుంది.
ఈ ఆనంత జీవితంలో
నల్లని కాలంలో నేనొక్కణ్ణే.
ఈ ఉదయమే శీతలార్ధ్యమై
గులాబిరేకులూ విరజల్లింది శాంతి
తేనెనినుకులై ఆలోచనలు
గానమూర్తియై హృదయం
ఆగరుకడ్డిలు వెలిగించింది మనస్సు
పన్నీరుచల్లింది హృదయం.
బ్రతుకేవేయిపూవులై పశ్చిమవికసించింది.

3. పుస్తకాలకు రేఖాచిత్రాలు

- 1. విశ్వనాథ సత్యనారాయణ కిన్నెరసాని పాటలు, కోకిలమ్మ పెండ్లి.
- 2. నందూరి సుబ్బారావు యెంకి పాటలు.
- 4. పత్రికల్లో కథలకు రేఖాచిత్రాలు
- 1. "నాగరాజు" భారతి 1927 జనవరి.
- 2. "ఆతిథి దేవుడు" - వేలూరి కథ. భారతి 1927 మే.
- 3. "హమాలయర్శి" - భారతి 1935 జనవరి.
- 4. "నాగలి", "భోగిరలోయ" కథలకు రెండేసి చిత్రాలు. తూలికా నృత్యం కథకు ఒక చిత్రం.
- 5. ఆంధ్ర మహిళా సంఘం వారి "ఆంధ్ర మహిళ" కు రుద్రమదేవి రేఖాచిత్రం- ముఖచిత్రం.

5. పెన్సిల్ స్కెచ్ లు :

- 1. బాపిరాజు కడలూరు జైలులో ఉన్నప్పుడు వేసిన పెన్సిల్ స్కెచ్ లు జైలు సూపరింటెండెంట్, జైల్, ఖైదీలు, జైలు పరిసరాల్లో పదివరకు రాధావసంత వద్ద ఉన్నాయి.
- 2. ద్వారం వెంకటస్వామి నాయుడు పయెలిన్ కచ్చేరి- నాయుడు ఫిడేలు. ఇంకా తబల హాల్మోనియం వాయిద్యాలవాళ్ళు- ఈ పెన్సిల్ స్కెచ్ రాధావసంతవద్ద ఉంది.
- 3. రామప్ప దేవాలయంలోని "నాగిని నృత్యం"
- 4. సాలార్ జంగ్ మ్యూజియంలోని "నవాబుల హక్కా".
మున్నగు ఎన్నో పెన్సిల్ స్కెచ్ లు, రాధా వసంతవద్ద ఉన్నాయి.
ఇంకనూ, బాపిరాజు తన బంధువులకు, స్నేహితులకు వ్రాసిన ఉత్తరాల్లో మంచి రేఖాచిత్రాలు ఎన్నో ఉన్నాయి.

నీ దైవం వేసాయి వేసి నాడు.
నీ దైవం అబద్ధాలు చెప్పింది.
నీకు ఆస్తి లేదు
ఆస్తులు ఉన్నాయి.
నవ్వు శివుని బిడ్డడివా పచిత్రమూర్తి.

రివల్యూషన్!

బోలెడు కల్పం పోసి
కొనుక్కున మొగుళ్ళు
భార్యల్ని తమతో లాక్కుపోతుంటే
చూస్తున్న పశువులు....

తమని కొనుక్కున్నవాడే
తమవెనకాల రావాలని
వలుపులు తెంచుకొని
పరిగెడుతున్నాయ్!

అద్దది!....
విప్లవమంటే!!!

- దివాకర్ పేరి
Fords, NJ

Corals, Pearls, Jade, Crystals
Turquoise and Costume Jewelry
AT DISCOUNT PRICES

NEETHA CORALS

IMPORTER

Call: Neeta Acharya
34-36, 70th Street
Jackson Hts. NY 11372

- * 4 Blocks from Sam & Raj
- * 2 Miles from Hindu Temple via Northern Boulevard
- * Open 7 days by appointment
- * Mail Orders Welcomed

(718) 779-2947

LAKSHMI VADAPALLI, M.D.

Board Certified in Internal Medicine

*** SPECIALIZING IN DIABETES ***

New Patients Welcomed

Accept Co-Med, Medicare, Pru-Care, Aetna
Metlife

(908) 821-0873

**3084 Highway 27
Kendall Park, NJ 08824**

Call for Hours and Appointment
Weekend and Evening Hours Available

THE TELUGU FINE ARTS SOCIETY, INC.
(A TAX EXEMPT AND NOT FOR PROFIT CORPORATION)

తెలుగు కళా సమితి

MEMBERSHIP APPLICATION FORM

19__ (New/Renewal)

MEMBER: _____
(Dr./Mr./Mrs./Ms.) Last First

SPOUSE: _____
(Dr./Mr./Mrs./Ms.) Last First
Maiden Name _____

CHILDREN/
DATE OF BIRTH _____
BIRTH _____

ADDRESS: _____
No. Street
City State/Zip Code

PHONE: _____
Home Office

OCCUPATION: _____
Member's Spouse's

I do not have any objection to publish my name/spouse's name/
children's names/children's ages/dates of birth/address/phone
number/my occupation/spouse's occupation/ in TFAS annual
directory. (PLEASE STRIKE OUT UNWANTED ITEMS)

SIGNATURE: _____ DATE: _____

MEMBERSHIP: () LIFE \$150 () FAMILY \$25/YR
US RATES ONLY () SINGLE \$20/YR () STUDENT \$15/YR
CANADA: ADDITIONAL \$80 FOR LIFE AND \$10 FOR OTHER MEMBERSHIPS
Please make checks to TELUGU FINE ARTS SOCIETY and mail along with
duly completed application form to:
Dr. Murty P. Bhavaraju, 1061 Vail Road, Parsippany, NJ 07054

Children of the members automatically becomes members of the TFAS
Youth Association. Children above 18, working and living away from home should
seek membership separately.

Telugu Jyothi is being sent every month to the members of the Telugu Fine Arts Society by THIRD CLASS BULK MAIL. The US Postal Authorities told us that it normally takes one to three weeks to deliver. We cannot afford to send it by First Class Mail as it costs \$0.98 per issue. The Post Office will not redirect the Third Class Mail unless specific instructions are given to the mail person. When the magazine is returned to TFAS, it is charged \$0.30 - \$0.45 for each such returned issue. Therefore it is imperative on the part of the members to send in their CHANGES IN ADDRESSES. Telugu Jyothi is the only Telugu Magazine published in the United States and distributed nationally to all members since 1984 without fail. Please help us to help you.

Change in Address:
Name: _____
Address: _____
City/State/Zip Code _____

- 21. శ్రీకాంచనాచార్యులు : ఈ చిత్రం శ్రీ గూడూరి నమశ్శివాయగారింట ఉండవచ్చు. సరిగా తెలియదు
- 22. గౌతమబుద్ధుడు : నాగార్జునకొండలోని గౌతమ బుద్ధుని శిల్పానికి ఇది చిత్రరూపం. రాధావసంతవద్ద ఉంది.
- 23. బుద్ధగమనము : అజంతా కుడ్య చిత్రాల్లోని, బుద్ధుని జనన చిత్రం దీనికి ప్రేరణం. దీని అజ సరిగా తెలియదు.
- 24. దయాల్ బాగ్ : దయాల్ బాగ్, రాధాస్వామి సర్కుంగ్ వారి "ప్రోమ ప్రచార్" పత్రికకు ముఖచిత్రం. రాధావసంతవద్ద ఉంది.
- 25. నాగనృత్యం : రెండు మహానాగాలు, శ్రీపురుషోత్తమంలో నృత్యం. కలర్ పోటో రాధావసంతవద్ద ఉంది.
- 26. స్వయంవరం : ఇది రెండు పుషపాలు ఒక దేనువుకొరకు పోరాటానికి సిద్ధంగా ఉన్నట్టి చిత్రం- రాధావసంతవద్ద ఉంది.
- 27. స్వతంత్రభారతి : ఇది ఆంధ్ర పత్రిక సంవత్సరాది పత్రిక 1952 ఆగస్టు సంచికకు ముఖచిత్రం.
- 28. వేణీభంగం : ద్రౌపది- ఆమె జుట్టుపట్టుకొన్న దుశ్శాసనుడు. భారతి 1927 మే నెంబో ప్రచురణ.
- 29. ఈర్వశి : శ్రీ దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి "ఈర్వశి" గ్రంథంకోసం వ్రాయబడినదీ చిత్రం. ఆసంఘాతిగా ఉన్నది.
- 30. బృందావనగీత : రాధామూదవుల ప్రణయం. 1986-37 ఆంధ్ర పత్రిక. దాత ఉగాది పత్రికలో ముద్రింపబడింది.

- 31. దుర్బాసు : ఇది ఆసంఘాతిగా ఉన్నది.
- 32. "గోధూళి" గేయసంపుటిలోని "పదవోయ్ బావా పోదాం" కు ఒక వర్ణచిత్రం.
- 33. చతుకి : ఈ చిత్రం గూడూరి నమశ్శివాయ గారివద్ద ఉండవచ్చు. రాధావసంతవద్ద కలర్ నెగిటివ్ ఉంది.
- 34. విఘ్నే : ఇది బౌద్ధ విఘ్నే చిత్రం. దీని కలర్ నెగిటివ్ రాధావసంతవద్ద ఉంది.
- 35. రుద్రమదేవి : కాకతీయ సామ్రాజ్య. ఈచిత్రం అజ సరిగా తెలియదు.
- 36. ఆనందతాండవం : కైలాసగిరిపైన పరమ శివుడు. ఇది శ్రీ గూడూరి నమశ్శివాయ గారివద్దనుంచి డాక్టర్ కజిన్స్ తిరువనంత పురం మ్యూజియం కౌరకు సేకరించాడు.
- 37. గంగిరెద్దు : ఈచిత్రం కలర్ నెగిటివ్ రాధావసంతవద్ద ఉన్నది.

2. తెల వర్ణ చిత్రములు :

- 1. గౌరీ శంకరులు : బాపిరాజు తన తుపాసు నవలలో వర్ణించిన గౌరీశంకర శిఖరం ఈ చిత్రం. ఒక శిఖరం శివుడు, ఒక శిఖరం గౌరి. దీని కలర్ నెగిటివ్ రాధావసంత వద్ద ఉన్నది.
- 2. శ్రేణతార : పిల్లలకు బహునిచ్చే శ్రేణతారాదేవి, పిల్లలను దీవిస్తున్న చిత్రం- దీని కలర్ పోటో రాధావసంతవద్ద ఉంది.
ఇంకనూ కొన్ని తెలవర్ణ చిత్రాలు, జలవర్ణ చిత్రాలు, బెజవాడలో శ్రీ గూడూరి నమశ్శివాయగారి వద్దనున్న, శ్రీ బాపిరాజు తదితర మిత్రుల వద్ద నున్నా ఉన్నవి. ఆంధ్ర పత్రిక ఉగాది సంచిక లోనూ, భారతిలోనూ ఇంకనూ శారదవంటి మరికొన్ని పత్రికలోనూ ఇంకనూ కొన్ని చిత్రాలు అచ్చయినవి.

3. పుస్తకాలకు రేఖాచిత్రాలు

- 1. విశ్వనాథ సత్యనారాయణ కిన్నెరసాని పాటలు, కోకిలమ్మ పెండ్లి.
- 2. నందూరి సుబ్బారావు యెంకి పాటలు.
- 4. పత్రికల్లో కథలకు రేఖాచిత్రాలు
- 1. "నాగరాజు" భారతి 1927 జనవరి.
- 2. "అతిథి దేవుడు" - వేలూరి కథ. భారతి 1927 మే.
- 3. "హమాలయర్శి" - భారతి 1935 జనవరి.
- 4. "నాగలి", "భోగిరలోయ" కథలకు రెండేసి చిత్రాలు. తూలికా నృత్యం కథకు ఒక చిత్రం.
- 5. ఆంధ్ర మహిళా సంఘం వారి "ఆంధ్ర మహిళ" కు రుద్రమదేవి రేఖాచిత్రం- ముఖచిత్రం.

5. పెన్సిల్ స్కెచ్ లు :

- 1. బాపిరాజు కడలూరు జైలులో ఉన్నప్పుడు వేసిన పెన్సిల్ స్కెచ్ లు జైలు సూపరింటెండెంట్, జైల్, బై దీలు, జైలు పరిసరాల్లో పదివరకు రాధావసంత వద్ద ఉన్నాయి.
- 2. ద్వారం వెంకటస్వామి నాయుడు పయెలిన్ కచ్చేరి- నాయుడు ఫిడేలు. ఇంకా తబల హోల్స్ నియం వాయిద్యాలవాళ్ళు- ఈ పెన్సిల్ స్కెచ్ రాధావసంతవద్ద ఉంది.
- 3. రామప్ప దేవాలయంలోని "నాగిని నృత్యం"
- 4. సాల్ బింగ్ మ్యూజియంలోని "నవాబుల హుక్కా".
మున్నగు ఎన్నో పెన్సిల్ స్కెచ్ లు, రాధావసంతవద్ద ఉన్నాయి.
ఇంకనూ, బాపిరాజు తన బంధువులకు, స్నేహితులకు వ్రాసిన ఉత్తరాల్లో మంచి రేఖాచిత్రాలు ఎన్నో ఉన్నాయి.

అడివి బాపిరాజుగారి రచనలు

ఈ కుక్క నా స్నేహితుడు
నాతోటి అతిథి
మేమంతా గొప్ప గుట్టాలు
కాకులూ కుక్కలూ యానాదులూ

మా భాష
మా ఉరుముల భాష
మా ఆమృత ప్రవాహాల భాష
మా వజ్రపుల భాష
మా మహా మధుర భాష

మా భాషే
మా ఆంధ్ర భాషే
మా తెలుగు భాషే
మా భాషే మా భాషే (0-1-146)

ప్రతి కంటిలో ఒలుకు భాషములు
ఒక కంటిలోనైన
తుడిచేవెయాల నేను!

సురభి చందన తరుఖండ సుందరేభ
నములు మత్సూర్వ వాసనాక్రమిత జీవి
తాళయముల నీ పణయాగ్ని కీల
యజ్ఞదేవ్నా సముండనై యూహాతింతు
దేవి యెన్నీకేని తద్దిస్వధూమ
మానికోద్ధితమై న నీ మహితవర్ణ
రేఖికామూర్తి సాక్షాత్కరి ప కున్నదేవి?
ఆనంత నీలాకాశంలో
ఒకదే తెల్లనికొంగ
శైలటి పెద్దరెక్క-లాచావి
తేలి పోతూవుంది.
ఈ ఆనంత జీవితంలో
నల్లని కాలంలో నేనొక్కణ్ణే.
ఈ ఉదయమే శితలార్థ్యమై
గులాబీరేకులూ విరజల్లింది శాంతి
తేనెనినుకులై ఆలోచనలు
గానమూర్తియై హృదయం
ఆగరుకట్టెలు వెలిగించింది మనస్సు
పన్నీరుచల్లింది హృదయం.
బ్రతుకేవేయిపూవులై పశ్చిమవికసించింది.

నీ దైవం వేసాయి వేసి నాడు.
నీ దైవం అబద్ధాలు చెప్పింది.
నీకు ఆస్తి లేదు
ఆస్తులు ఉన్నాయి.
నవ్వు శివుని బిడ్డడివా పవిత్రమూర్తి.

రివల్యూషన్!

బోలెడు కట్నం పోసి
కొనుక్కున మొగుళ్ళు
భార్యల్ని తమతో లాక్కుపోతుంటే
చూస్తున్న పశువులు....

తమని కొనుక్కున్నవాడే
తమవెనకాల రావాలని
పలువులు తెంచుకొని
పరిగెడుతున్నాయ్!

అద్దది!....
విప్లవమంటే!!!

- దివాకర్ పేరి
Fords, NJ

Corals, Pearls, Jade, Crystals
Turquoise and Costume Jewelry
AT DISCOUNT PRICES

NEETHA CORALS

IMPORTER

Call: Neeta Acharya
34-36, 70th Street
Jackson Hts. NY 11372

- * 4 Blocks from Sam & Raj
- * 2 Miles from Hindu Temple via Northern Boulevard
- * Open 7 days by appointment
- * Mail Orders Welcomed

(718) 779-2947

LAKSHMI VADAPALLI, M.D.

Board Certified in Internal Medicine

*** SPECIALIZING IN DIABETES ***

New Patients Welcomed

Accept Co-Med, Medicare, Pru-Care, Aetna
Metlife

(908) 821-0873

**3084 Highway 27
Kendall Park, NJ 08824**

Call for Hours and Appointment
Weekend and Evening Hours Available

THE TELUGU FINE ARTS SOCIETY, INC.
(A TAX EXEMPT AND NOT FOR PROFIT CORPORATION)

తెలుగు కళా సమితి

MEMBERSHIP APPLICATION FORM

19__ (New/Renewal)

MEMBER: _____
(Dr./Mr./Mrs./Ms.) Last First

SPOUSE: _____
(Dr./Mr./Mrs./Ms.) Last First
Maiden Name _____

CHILDREN: _____
DATE OF BIRTH _____

ADDRESS: _____
No. Street
City State/Zip Code

PHONE: _____
Home Office

OCCUPATION: _____
Member's Spouse's

I do not have any objection to publish my name/spouse's name/
children's names/children's ages/dates of birth/address/phone
number/my occupation/spouse's occupation/ in TFAS annual
directory. (PLEASE STRIKE OUT UNWANTED ITEMS)

SIGNATURE: _____ DATE: _____

MEMBERSHIP: () LIFE \$160 () FAMILY \$25/YR
US RATES ONLY () SINGLE \$20/YR () STUDENT \$15/YR
CANADA: ADDITIONAL \$80 FOR LIFE AND \$10 FOR OTHER MEMBERSHIPS

Please make checks to TELUGU FINE ARTS SOCIETY and mail along with
duly completed application form to:
Dr. Murty P. Bhavaraju, 1061 Vail Road, Parsippany, NJ 07054

Children of the members automatically becomes members of the TFAS
Youth Association. Children above 18, working and living away from home should
seek membership separately.

Telugu Jyothi is being sent every month to the members of the Telugu Fine Arts Society by THIRD CLASS BULK MAIL. The US Postal Authorities told us that it normally takes one to three weeks to deliver. We cannot afford to send it by First Class Mail as it costs \$0.98 per issue. The Post Office will not redirect the Third Class Mail unless specific instructions are given to the mail person. When the magazine is returned to TFAS, it is charged \$0.30 - \$0.45 for each such returned issue. Therefore it is imperative on the part of the members to send in their CHANGES IN ADDRESSES. Telugu Jyothi is the only Telugu Magazine published in the United States and distributed nationally to all members since 1984 without fail. Please help us to help you.

Change in Address:
Name: _____
Address: _____

City/State/Zip Code _____

You saw "Krishnam Vande Jagadgurum," and "Jaya Jaya Devi."
Now don't miss this extraordinary dance event of the year!

INDO-AMERICAN CULTURAL & RELIGIOUS FOUNDATION (IACRF), INC.

(a nonprofit organization registered in New Jersey) proudly presents
in aid of temples in India

"the banyan tree"

a spectacular musical dance drama *in bharathanatyam style*

produced and choreographed by

Lakshmi Viswanathan

with an ensemble of seven dancers from India

depicting the story of dance in its myriad images through the ages

Dancer and choreographer Lakshmi Viswanathan is rehearsing her company of talented young boys and girls for her forthcoming tour of selected cities in the USA. The production has been named, "The Banyan Tree" by Lakshmi as symbolic of the story of her own dance - Bharatha Natyam, the classical dance of South India.

Dance was part of the life of the people, says Lakshmi, quoting ancient literature belonging to the 3rd and 4th centuries. Men danced to celebrate victory in war; women danced to welcome them. They all danced to celebrate every event in their lives. From these early pastoral roots, dance became the sacred ritual in temples. The respect and status the dancer earned got eroded according to recorded history when invasions jeopardized kingdoms and temples. New roots shaped the dance in the renaissance which took place later in Thanjavur during the Nayak dynastic rule of the 17th century. For 200 years, dance flourished in courts of kings and in temples once again until the British Raj suppressed its glorious cultural ethos. Another renaissance took place in the 1930's and dance took root in big cities like Madras and started flowering again.

Sunday, November 12, 3 PM

at New Brunswick High School Auditorium
1125 Livingston Avenue, New Brunswick, NJ

INFORMATION:

Bhargavi Sundararajan	(908) 819-0773
Rajam Ramanathan	(201) 666-6811
Kamakshi Jayaraman	609 799-4079
Savitri Ramanand	(718) 479-3192

TICKETS: \$50 at door; \$40 in advance
\$30 at door (\$25 each or 5 for \$100 in advance)
\$20 at door (\$15 in advance)

Lakshmi Viswanathan

Artistic Director of the first Mamallapuram Dance Festival Lakshmi Viswanathan, President of Abhai, is a dynamic personality in the cultural milieu of India. Often described as a "dancer's dancer" and a "poetic dancer", her career spans over two decades of performing in India and 25 countries around the world. Acknowledged as a creative artiste who never dilutes classicism, Lakshmi represents the essence of the Tanjore tradition of Bharathanatyam which is noted for its grace in executing technique, and lyricism in expressing Abhinaya.

In *Banyan Tree*, Lakshmi has conceived a production which tells the story of dance in its myriad images through the ages. She highlights the role of the woman as dancer, portrays the many streams of influence on dance, the spirituality of religion, the beauty of poetry, the sensuality of relationships and the sensitivity of emotions.

Directions: 1) NJTP exit 9 to Rte 18 North to Rte 1 South*
2) GS Pkwy South to Exit 130 Rte 1 South*;
3) GS Pkwy North to Rte 287 North to Rte 1 South*
4) Rte 287 N or S to Rte 1 South*
5) BQE (Rte 278) West to Verrazano Narrows Bridge to Rte 440 South to Outerbridge Crossing to Rte 287 N to Rte 1 South*

*On Rte 1 South pass traffic light at Rte 130. After 2nd light, take exit for Rte 26 North (Livingston Ave), pass 3 lights to find school on left.

*On Rte 1 North, after Cozzens Lane traffic light in North Brunswick, take exit for Rte 26 North (Livingston Ave), pass 3 lights to find school on left.

ఇంద్రప్రస్థంలో సీమంతం

విజయశ్రీ

సుభద్రార్జునుల పరిణయం అతి వైభవంగా జరిగింది.

వచ్చిన బంధువులు, అతిథులు వెళ్లిపోయారు. అయిదు నెలలు గడచినా పెళ్లినాటి మహోత్సవాలను ఇంకా పురజనులు మరచిపోనేలేదు.

ఇంద్రప్రస్థపురం శృంగారవైభవంతో ధగధగయమానంగా ప్రజ్వలిల్లుతోంది. చలువరాళ్ళతో కట్టిన మేడలు రెండు పక్కల బారులు తీరిన వీధులతో సంపదలకు, విలాసములకు, కళలకు ఉనికిపట్టయి విరాజిల్లుతోంది ఆ మహానగరం.

ద్వారకానగరానికి ముద్దుచెల్లెలు ఇంద్రప్రస్థపురం అంటారు అందరూ. ద్వారకా నిర్మాణం అయితర్వాత తన పురనిర్మాణ కౌశలమంతా మరొక్కసారి ప్రపంచానికి ప్రకటించాలనే కుతూహలంతో దేవతలశిల్పి విశ్వకర్మ ఆహ్వానం రాగానే కాదనకుండా తన పరివారమంతటితోటే భూలోకం వచ్చి నిర్మించాడు ఈ నగరాన్ని పొండవులకోసం. దేవేంద్రుడు, శ్రీకృష్ణుడు - ఇద్దరూ విశ్వకర్మ సృష్టిన చూసి మరొక మన్వంతరంలో కాని ఇటువంటి 'రచన' మరొకటి ఉండదన్నారట.

మేఘము కుఱంగటను దీఁగ మెఱపు వోలె,
నర్జునుని చెంగట సుభద్ర యలరె నపుడు."

"సతీయు పతీయును నారామతతుల నతుల
రతులఁ బెసగిరి చతురత లతిశయిల్లఁ; ...

సుభద్ర గర్భవతి అయింది.

"నెలమనలెంత కాంతకు,
నెలకొనె వేవిళ్లు పెల్లు, నిద్దపు మేనన
దలతలమని మెయిపూతలఁ
దళదళ దటకొత్త గ్రొత్తధవళిమ దోఁచెన్.

కలదోలేదో యను కౌను గానంగ నయ్యె,
ఱిప్పల నలసత గప్పుకొనియెఁ.

గులుకు జన్మెబ్బలు వలుఁదలై మెఱుఁగెక్కె.

సుభద్రార్జునులు ప్రేమాతిశయంతో సంతృప్తిలో యుగం క్షణంగా దాంపత్య సౌఖ్యము లనుభవిస్తున్నారు.

"మృగమదము చెంతఁ గుంకుమరేకవోలె,
నీలమణిపొంత నుదిరి పొన్నేకు వోలె,

నూగారు పైగప్పు నూలుకొనియెఁ,
జెక్కుటద్దంబుల నెక్కొనెఁ దెలినిర్గు,
బడలిక నడుపులఁ గడలుకొనియెఁ.
జిఱ్ఱుట చెమటల చిత్తడి మెయినిండె,

సారెకు నూర్పులు సందడించె,
నరుచి గన్పించె, నొక చెల్లె ముకురించె,
తరులు సమమయ్యె, జిట్టుముల్ దఅచుమీఱె,
మొలచె గోర్కులు, నెమ్మైన నిలిచె నలఁత,
నెలఁత కేర్పడఁ దోలు చూలు నిలుచు నపుడు."

కుంతీదేవి అయిదుమాసాల గర్భవతియైన తన కొత్తకోడలు సుభద్రను చూసుకొని మురిసిపోతోంది. క్రౌపది మనస్సు కొంచం చివుక్కుమంది పాండవవంశకర్తను తను మొదట ధరించగల భాగ్యము కలుగలేదేమా? అని. తన్ను తనే సముదాయించుకుంది. సుభద్ర తనకి ముద్దు చెల్లెలి వంటిది. సుభద్రార్జునుల వివాహ మహోత్సవ సమయంలో కృష్ణుడు తనకి చెప్పిన రహస్యం గుర్తు పెట్టుకుంది. "నీవు సుభద్ర వంటి దానవు నాకు. మీరిద్దరిని ఒకే రకంగా చూసుకుని రక్షించుకుంటాను" అన్న కృష్ణుని మాటలు పదే పదే స్మరించుకుంది. అందుకనే తన సవతి అనే భావమే తనమనస్సులో ప్రవేశించకుండా క్రౌపది తన ముద్దుచెల్లెలి కెటువంటి నలత కలుగకుండా చూసుకుంటోంది. పైగా చనువు దీసుకొని తనే అర్జునుని "నీ సుభద్రను మక్కువలు తక్కువకాకుండా చూసుకోవలె" అని హెచ్చరిస్తుంది అస్తమాను.

సుభద్రకి అయిదవనెల అని తెలిసిన వెంటనే ద్వారకలో అన్నలు బలరామ కృష్ణులు తల్లి దేవకీదేవి దగ్గరకి వెళ్లి సంప్రదించారు. తండ్రి వసుదేవుని అనుమతి తీసుకున్నారు. "మా చెల్లెలికి సీమంతోత్సవం జరపడానికి సమయం ఇది. మే అందరం తరలి వస్తున్నాం. తగిన ఏర్పాట్లు చేయించ గలరని ఆశిస్తున్నాం" అంటూ లేఖ పంపించారు పాండవ మధ్యముడికి.

తల్లి కుంతీదేవికి పట్టుకెళ్లి చూపించాడు లేఖ అందిన వెంటనే అర్జునుడు. పక్కనున్న ధర్మతనయుడు వెంటనే తన సంతోషం ప్రకటించాడు. "అమ్మా ఇది మనమే ముందుగా అనుకొని వాళ్లందరిని అహ్వనించవలసింది" అన్నాడు. "సర్వజ్ఞుడైన కృష్ణమూర్తికి ముందు చెప్పగలిగే వాళ్లవరున్నారు నీ భ్రమ గాని" అంది చిరునవ్వు నవ్వుతూ.

వ్యాసమహర్షికి కలురు పంపింది కుంతీదేవి వెంటనే. సుభద్ర గర్భంలో తనకి మనవడు పెరుగుతున్నాడో మనవరాలు పెరుగుతోందో తెలుసుకోవాలని ఆతురత. భూత భవిష్యద్వర్తమనాలు తెలుసుకోగల సర్వజ్ఞుడు వ్యాసుడు అనుమానం లేకుండా తన దివ్యదృష్టి ప్రభావంతో తెలుసుకుని చెప్పాడు "నీకు మొదటి మనవడు సుభద్ర గర్భస్థుడే, సంతోషించు" అని. మనవణ్ణి గురించి ఇంకా ఇంకా తెలుసు కోవాలని కుతూహలం ఉన్నా పైకి అడగలేదు. ఆమెకు కుతూహలంగా ఉందని తెలిసినా వ్యాసుడు మరింకేమి మనవణ్ణి గురించి చెప్పలేదు. "ఈ పాండవ వంశకర్త ని అందరూ అభిమన్యుడని సంబోధిస్తారు" అని మాత్రం చెప్పాడు. తనకి మొదటి మనుమడు రాబోతున్నాడని పరమానంద భరితురాలయింది. ఈ విషయం తన మనస్సులోనే దాచుకుంది. మరెవ్వరికి చెప్పలేదు.

ధర్మతనయుడు వెంటనే రాజశాసనం ప్రకటించాడు. ఇంద్ర ప్రస్థపురం అలకాపురి కన్న అధికంగా అలంకరించబడాలి అని.

తరలి వస్తున్న యాదవకులాధిపతులందరికి విడిదిలు సకల సదుపాయాలతో రమ్యంగా అనుకూలంగా నిర్మించమని ఆదేశించాడు. ఆ పనులన్నీ సమర్థతతో చూడటానికి నకుల సహదేవుల్ని అడిగాడు.

అలకాపురినుంచి వచ్చిన అమరగణాలకి అనువుగా సువర్ణ ఖచిత శిఖరాలతో శిబిరాలు నిర్మించమని భిమసేనునికి అప్పజెప్పాడు బాధ్యత.

సీమంతోత్సవ కార్యక్రమాలకి ఆధ్వర్యం వహించి అన్ని సంస్కారాలు సవ్యంగా జరపటానికి పురోహితులు ధౌమ్యుని ముందుగానే ఆహ్వానించి ఒక ప్రత్యేక వసతిలో ఉంచి వారి నిత్యాగ్నిహోత్ర కర్మలకి వివిధమైన లోటు రాకుండా తనే స్వయంగా చూసుకుంటున్నాడు

భాద్రపద పౌర్ణమి. రాకా శశికళా కాంతులు వెదజల్లిన తెల్లదనానికి పురమంతా వెండి పల్లెలలా ప్రకాశిస్తోంది. పురమంతా కొత్తశోభలతో పండుగ చేసుకుంటున్నట్లుంది. ఆకాశమార్గంలో దివ్యవిమాన రూఢులై దేవతలు ఒకరి తర్వాత ఒకరు వస్తున్నారు. పురం చుట్టూ కందకం. ఆ కందకంలో ప్రతిబింబించే కొటగోపురాల వరుసలు ఆకాశాన్ని తాకుతూ స్వర్గమే ఆక్రమించుకుంటాయేమో ననుకుంటున్నారు.

మా తనయుని మొదటి సంతానానికి శుభసంస్కారములు చేసి మా కోడలు సుభద్రను దీవించుటకు రండని సురాధినాథుడు దేవగణములందరికి తనే స్వయంగా శుభరీతులు పంపాడు. అందుకనే ఆనాడు ఇంద్ర ప్రస్థపురోపరిభాగ గగనమంతా కిక్కిరిసి పోయింది దివ్యవాహనాలతో. ఐరావతం దిగిన శవీదేవి, దేవేంద్రులను అప్పటికే వచ్చిన శ్రీకృష్ణుడే తన జమహిమలతో సహా స్వయంగా ఆహ్వానించి వారిని వారి విడిది దగ్గరకి తీసుకువెళ్లాడు.

యదు, వృష్ణి, భోజ కులజులందరూ ద్వారకనుంచి తరలి వచ్చారు. చతురంగ బలాలు - ఏనుగులు, గుఱ్ఱాలు, గరభాలు, పదాతులు - వెనుక నడుస్తుంటే, పితృ, పుత్ర, పౌత్ర, మిత్రులు, వసుదేవుడు, ఆక్రూరుడు, సారణుడు, సాంబుడు, సాత్యకి, ప్రద్యుమ్నుడు సహితంగా వెంటరా బలరామ, కృష్ణులు సమస్త వస్తు ధన సంపదలు బహుమతులు పట్టుకుని వచ్చారు వేశకి.

సూర్యోదయమైన వెంటనే కుంతీ, దేవకీ, శవీ, క్రౌపది, రేవతి, రుక్మిణీ సత్యభామాది అష్టమహిమలూ, అందరూ కలిసి,

"కట్టిరి మంచి లగ్నమునఁ గంకణముల్ కర పంకజంబులన్ బెట్టిరి మేనులన్ నలుఁగు మేలి మృగీమద కుంకుమంబులన్ జట్టిరి కైశికంబుల విశుద్ధ మనోహర పుష్పమాలికల్, పట్టిరి పేరటాంధ్రు ధవళంబులు పాడుచు నుల్లభంబులన్."

అటు పాండవులు, యిటు దేవతలు, మరొకప్రక్క యాదవులు, కౌరవులు - వారి మధ్య సర్వాలంకారలములతో విరాజిల్లుతున్న శోభన మంటపం. ధౌమ్యుడు పాండవుల పురోహితుడు ఒక ప్రత్యేక ఆసనం మీద కూర్చున్నాడు. అతనికి ఒక ప్రక్క యాదవుల పురోహితుడు గర్గుడు, మరొక ప్రక్క దేవతల పురోహితుడు బృహస్పతి. సీమంతానికి బృహస్పతే లగ్నం పెట్టి ముహూర్తం పెట్టాడు, దేవేంద్రుని పురమాయంపుతో.

కశ్యప ప్రజాపతి హోమకర్తగా పితృదేవతలకి సంతృప్తిగా అంతకుపూర్వమే హోమాలు జరిగాయి.

"ఓంగణానాం త్వా గణపతిగ్ం హవామహే" అంటూ అందరితరపున మహాగణాధిపతిని ఆహ్వానించి నమస్కరించి పూజచేశాడు ధౌమ్యుడు.

"ఓం పుణ్యాహం భవంతో భ్రవంతు" అన్నాడు ధౌమ్యుడు అసీనులయిన అతిథులందరిని ఉద్దేశించి. వారు తిరిగి "ఓం పుణ్యాహం" అన్నారు. అలా మూడుసార్లు ధౌమ్యుడు వారిచే పలికించి సంతృప్తిపొందాడు. సర్వదేవతా నమస్కారం చేసి సంజ్ఞచేశాడు.

దేవకిదేవి కొత్తపెళ్లికూతురుగా విరాజిల్లుతున్న సుభద్రని నెమ్మదిగా నడపించి తీసుకొచ్చి మంటపంమధ్యనున్న సింహాసనంలో కూర్చోపెట్టింది. ఆమె ప్రక్కనే కుంతీదేవి వచ్చి నిలబడింది. ఒకరి తరువాత ఒకరు శ్రీకృష్ణుని అష్టమహిమలు వచ్చి వెనుక నిలబడ్డారు. ద్రౌపది ఒకసారి అర్జునునకి చూసి చిరునవ్వు నవ్వి సుభద్ర దగ్గరకు చేరి తనమెడలోని ముత్యాల హారాన్ని తీసి సుభద్ర మెడలో వేసింది.

అర్జునుడికి ద్రౌపదిపై గల ప్రత్యేక ప్రేమ తోబాటు భయంకూడా. ద్రౌపది దివ్యశక్తి సంభూతురాలు. ఆవిడ ఏ మాట అన్నా నిజమవుతుందట. అందుకనే ఆవిడికి కోపం తెప్పించకుండా నడుచుకునేవారు పాండవులందరు. సుభద్రని వివాహం చేసుకొని ద్వారకనుంచి వచ్చేముందు ఆ భయంతోనే తనొక నాటకమాడవలసి వచ్చింది. తనకు సవతిగా సుభద్రని పరిచయం చేస్తే ద్రౌపది కోపంతో ఏ చెడుమాట లంటుందోనని భయపడ్డాడు. తనకంటే ముందుగానే సుభద్రని గోపికావేషంలో రుక్మిణికి తోడుగా పంపించి ద్రౌపదికి పరిచయం చేసి ఆమె సుభద్రను దీవించేటట్టు చేస్తాడు. ఇప్పుడు స్వయంగా తన వెళ్లి సుభద్రని దీవించి అలంకరించినందుకు ద్రౌపదిని మనస్సులో ఎంతో మెచ్చుకున్నాడు.

ధౌమ్యుడు మరొక సంజ్ఞ చేశాడు

శ్రీకృష్ణుడు తన అన్నగారయిన బలరామునికి నమస్కారం చేసి అర్జునుని దగ్గరకు చేరి అతన్ని లేవమని చెయి చాపుతాడు. ఈ క్షణంకోసమే తనూ ఎదురు చూస్తున్నట్టు వెంటనే లేచి ఒక క్షణం ఆలోచించి దేవేందుగలకు, గురువులకు, పితామహునికి, పనుదేవునికి అన్నగార్లకు, బలరామునికి వరుసగా నమస్కరించి తల్లి కుంతీదేవి దగ్గరకు పోయి ఆమె ఆశీర్వాదము గ్రహించి సుభద్రను సమీపిస్తాడు.

సుభద్ర శిరోజాలను తన రెండు చేతులతో పాయలుగా విడదీసి, సిగ్గుతో వంచిన ఆమె ముఖాబ్జమెత్తి, కృష్ణుడందిచ్చిన ధర్మలు మూడు తీసుకుని ముఖము ముందునంచి వెనుకకు జడలవరకు వాటితో తాకి, రుక్మిణి అందిచ్చిన సింధూరముతో సుభద్ర కనుబొమల మధ్య తిలకము దిద్ది, ధౌమ్యుడుకేసి చూశాడు.

ధౌమ్యుడు తన దగ్గరే ఉన్న వెండి పాత్రలోంచి మూడు ఉడుంబరకాయలు బంగారుగొలుసుకి కట్టినవి తీసి అందరకీ చూపించాడు. శ్రీకృష్ణుడా గొలుసు తీసుకొని కాస్తేపు పరీక్షగా చూసి చిరునవ్వు నవ్వి అర్జునుడికి ఇచ్చాడు. అర్జునుడా కాయలను సుభద్ర మెడలో కడతాడు. వెనుక నిలబడ్డ దేవకి సుభద్ర శిరోజాలు సర్దుతుంది, ఆ బంగారు గొలుసు వాటిలో చిక్కు పడకుండా. పెళ్లిలో ద్వారకలో తను సుభద్ర మెడలో మంగళసూత్రాలు కడుతున్న మధురక్షణాలు గుర్తుకు వచ్చాయి అర్జునుడికి.

శ్రీకృష్ణుడే సంజ్ఞలగ్రహించి అర్జునుడు సుభద్ర పక్కనే కూర్చుంటాడు మక్కువతో ఆమె చేతులు పట్టుకుంటూ.

కాచి వడపోసిన నెయ్యి కలిపిన పరమాన్నం వెండిగిన్నెలో పట్టుకొచ్చి రుక్మిణిదేవి కృష్ణుడికి అందిస్తుంది. కృష్ణుడు దాన్ని అర్జునుడికిస్తాడు. అర్జునుడు తన వేళ్లతో కొంచెంకొంచెంగా ముద్దలు తీసి సుభద్రకి తినిపిస్తాడు. సాహసి ధైర్యవంతురాలయిన సుభద్ర తనుకూడా రెండుసార్లు అర్జునునికి తినిపిస్తుంది. ఆ ముచ్చటల చూసిన అత్తలిద్దరూ సుభద్రని మెచ్చుకుంటారు.

బృహస్పతి ఆశీర్వాదం చెబుతాడు.

శచీదేవి, దేవేంద్రులిద్దరూ వచ్చి స్వర్గంనుంచి తాము తెచ్చిన పారిజాత పుష్పాలతో సుభద్రని అర్జునుని దీవిస్తారు.

అందరి ఆశీర్వాదాలు అయ్యేసరికి పాపం సుభద్రార్జునులకి నీరసం వస్తుంది. శ్రీకృష్ణుడేకేసి దయచూపమంటూ బతిమాలుకుంటున్నట్లు చూస్తారు.

వెంటనే తన పిల్లనగ్రోవని తీసుకుని మధురమైనదీ, త్రావ్వమైనదీ ఒక రాగాన్ని ఆలాపిస్తాడు. దేవకి పనుదేవులా వేణుగానాన్ని వినగానే అనుకున్నారు ఇది సుభద్రకి తన త్రియవైన అన్నగారిచ్చుకునే హృదయపూర్వక అభినందనమని. అందరిలో అంత తనివిదీర ఆనందంతో కృష్ణుడు వేణువు వాయిచి ఎన్నిరోజులయిందో. ద్రౌపదిస్వయంవరం అయ్యాక బావలు పాండవుల సంసారం చూడడానికి వచ్చినపుడు కుంతీదేవి మనస్సు శాంతింప చేయటానికి వేణువు నూదాడు. మళ్లి కృష్ణుడేవేణువుని విన్న కుంతీదేవి ఆనంద భరితురాలయింది.

దేవలోకంనుంచి తరలివచ్చిన అప్పరసలందరు రంభ, ఊర్వశి, మేనక, తిలోత్తమలతో సహా ఇంద్రుని అనుమతి తీసుకుని తమ నృత్యగానాలతో సదస్సులందరిని ముగ్ధులనిచేసి సంతృప్తి పరుస్తున్నారు.

* * *

మంటపంలో సుభద్రార్జునులని వదలి బంధుమిత్రులని పలకరించటానికి కృష్ణుడు తన సతులతో కలసి వెళ్లిపోయాడు. చుట్టూ ఉన్న ఇతరులకూడా కబుర్లు చెప్పుకుంటున్న వారిద్దరిని వదలి ఇతరపనులలో నిమగ్నమైపోయారు.

అర్జునుడు తన తీర్థ యాత్రావిశేషాలు ఒకొకటి గుర్తు తెచ్చుకుంటూ కుతూహలంగా వింటున్న సుభద్రకి మరింత రక్తి గట్టేటట్టు వర్ణిస్తూచెబుతున్నాడు. ఆ మాటల ధోరణిలోనే తను నేర్చుకున్న విద్యలగురించి ప్రస్తావన వచ్చింది. సుభద్రకి ఇంకా కుతూహలం ఎక్కువయింది. తనుకూడా విలువిద్య నేర్చుకుని అస్త్రవిద్యా పాండిత్యం గణించి, ధనుర్వేద నిక్షిప్తమయిన రణంగం గ్రహాహనిర్మాణ పద్ధతులు గ్రహించినట్లుంటే తన భర్తకి అన్నివిధాలా చేదోడుగా ఉండవచ్చుగదా అని ఆమె ఆకాంక్ష. అందుకనే వ్యూహాలగురించి ప్రశ్నలు వేసింది. తనకు తెలిసిన వన్నీ పూసగుచ్చినట్లు చెప్పటం ప్రారంభించాడు.

ఇలా సంభాషణలో నిమగ్నులయిపోయిన సుభద్రార్జునులని చూసి కొందరు విస్తుపోయి చూచిన వారున్నారు. ఇంకా కొత్తదంపతులులా ఎన్ని కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారో అని ముగ్ధులయ్యారు కొంతమంది.

స్వర్గలోకానికి తిరిగి పోయే సన్నాహంలో ఉన్న దేవేంద్రునితో కబుర్లలో ములిగిపోయిన కృష్ణుని చెయినొక్కి పక్కనే ఉన్న జాంబవతి, "చూడండి మీ చెల్లెలు ఎంత పరవశమయిపోతోందో అర్జునుని మాటలు వింటో" అంది.

వెనక్కి తిరిగి చూశాడు సుభద్రార్జునులకేసి. మరుక్షణంలో సర్వజ్ఞుడైన కృష్ణుడు ప్రమాదం గుర్తించాడు. దేవేంద్రునితో మాటలు వెంటనే ఆపి, జాంబవతిని తన ఎడమచేతితో లాగుతూ పెద్ద పెద్ద అడగులు వేసుకుంటూ అర్జునుని వైపు వెళ్లాడు.

దేవేంద్రుడు ఆశ్చర్యంతో శచీ దేవి వైపు తిరిగాడు. తనకేమి తెలీదన్నట్లు తల వూపిందామె.

జాంబవతితో కలిసి పరుగెడుతున్న తమ మగని చూసిన రుక్మిణి సత్యభామలు సంభ్రమాశ్చర్యాలతో అటు చూడటం ప్రారంభించారు ఏం జరుగుతుందోనని.

ఒక్క షణంలో అర్జునుని సమీపించిన కృష్ణుడు అతని చెయ్యిపట్టుకుని తనవైపు మంటంపంనుంచి కిందకి దింపి నడిపించాడు. "అదేమిటోయి, పితృసమానులు దేవేంద్రులు తిరిగి వెళ్లిపోతున్న సన్నాహంలో ఉన్నారు. వెళ్ళిమర్యాదగా సాగనంపడం మంచిది." అంటూ అతన్ని దేవేంద్రుని వైపుకి తోశాడు.

వెనుతిరిగి సుభద్రను చూసి "నీ గర్భస్థుడు నా మేనల్లుడు అదృష్టవంతుడు. విజయుడుకంటే వీరుడనిపించుకుంటాడు. నీవు వెళ్లి అమ్మతో కొంతసేపు గడుపు. మేము తిరిగి ద్వారకవెళ్ళే వేళయింది" అన్నాడు. అంటూ చిరునవ్వుతో సిగ్గు పడుతున్న ఆమె ముఖాన్ని తన రెండు చేతులతో ఎత్తి తన ముద్దు చెల్లెలి మనస్సులో మళ్ళీ అర్జునుని పద్మవ్యాసాం గురించి ప్రశ్న అడగకుండా ఉండేటట్లు మంత్రముగ్ధురాలినిగా చేశాడు తన మహిమతో. ఆ షణం గమనించినది జాంబవతి ఒకతే.

* * *

సీమంతోత్సవాలనంతరం అందరూ ఎవరి చోటకి వారు వెళ్లిపోయారు. కృష్ణుడు తన రథాన్ని తన స్వయంగా తోలుకుని బయలుదేరాడు ద్వారకకి. తనతో ఉన్నది జాంబవతి మాత్రమే. జాంబవతి నెమ్మదిగా అడిగింది. తనకి తెలియకూడని విశేషం ఎలాగూ చెప్పడని తెలుసు. అందుకని ఏదో తోచక అడిగిన ప్రశ్నలా అడిగింది. "గర్భంలో పండరూపంలో ఉన్న జీవికి బాహ్యప్రపంచం గురించి ఏమయినా తెలుస్తుందా" అని.

"గర్భప్రవేశానంతరం జీవి స్వరూపం దిన దినం మారూతూ భూప్రపంచంలో మనుగడకి కావలసిన శక్తి సామర్థ్యాలు క్రమక్రమంగా గ్రహించుకుంటుంది. కర్మేంద్రియ, జ్ఞానేంద్రియాలతో స్థూలశరీరం ఒకపక్క పెరుగుతూంటే, అంతరింద్రియవైసన మనస్సు తన పని అయిదవనెలనాటికే ప్రారంభిస్తుంది. మనస్సు ఇతర ఇంద్రియాలతోడు లేకుండానే బాహ్య ప్రపంచంలోని ప్రతి విశేషాన్ని గ్రహించటం ప్రారంభిస్తుంది. ఈ సంగ్రహణకి తోడుపడే తల్లి దండ్రులు అదృష్టవంతులు." అన్నాడు కృష్ణుడు గురువు శిష్యునికి బోధించినట్లు.

"అయితే మన సుభద్ర ఎంతో జాగ్రత్తగా ఉండాలికదా మరి!" అంది జాంబవతి ఇంకా సంభాషణ పొడిగించే కుతూహలంతో.

"గర్భవతులయిన తన భార్యలు అదితి, దితులకి ప్రజాపతి కశ్యపుడు చక్కని సలహాలిచ్చాడు. ఆ సలహాలని పాటోస్తే మన సుభద్ర చాలా మంచిది. ఎల్లవేళల చక్కని పరిశుద్ధమయిన చోట్లనే వెంలగాలి. ప్రమాదకరమైనవి, స్థిరములేనివి, ఎత్తుగానున్నవి - అటువంటి ఆసనాలపై కూర్చోకూడదు. అపవిత్రములైన వస్తువులను తాకటం, వాటి సమీపంలో తిరగటం చెయ్యకూడదు.

తను ఎప్పుడూ పరిశుభ్రంగా ఉండాలి. జుట్టు విరగ బోసుకుని తిరగ కూడదు శయ్యాతలంపై బోర్లగిల పడుకోకూడదు. ఉత్తర దిశగా తలపెట్టి పడుకోకూడదు. వివస్త్రయై పడుకో కూడదు. చక్కని సుగంధద్రవ్యాలు, ఔషధములు కలిపిన వెచ్చని నీళ్లతో నే స్నానంచేయాలి.

సంధ్యాసమయాలలో ఏమి భుజించకూడదు. చక్కని బలకరమైన భోజన పదార్థాలే తినాలి.

అస్తమాను నిద్రపోకూడదు. పగలు నిద్ర మానేయాలి. రాత్రుళ్లు నిద్రతప్పి మెలకువగా ఉంచే పనులు చేయకూడదు.

భౌతిక శరీరంతోపాటు, మనస్సేంద్రియాన్నికూడా జాగ్రత్తగా ఉంచుకోవాలి. మనస్సు ప్రశాంతంగా ఉంచుకోవాలి. ఆమె మనస్సు కలవరపడే

పనులు చుట్టు పక్కలవారు ఏమి చెయ్యకూడదు. ఈ విషయంలో అందరూ, ముఖ్యంగా భర్త ఆమెకు సహకరించాలి. గర్భవతిగా ఉన్నంతకాలం ఆమె కోర్కెలన్నీ తీర్చటానికి భర్త కృషి చెయ్యాలి. ఆమె కోర్కెలు తీర్చకుండా అసంతృప్తి కలిగిస్తే ఆమె కడుపులోని పిండంకూడా అసంతృప్తితో పెరిగి, అనారోగ్యంగా తయారవుతుంది.

భర్త కూడా తనకి ప్రమాదం కలిగే పనులేమి చేయకూడదు. భార్యను వదిలి ఇక్కడా అక్కడా తిరగ కుండా సర్వదా ఆమెకు సహచారిగా సహకరిగా ఉండాలి."

జాంబవతి శ్రద్ధగా వింది.

"సుభద్ర అదృష్టవంతురాలు. అర్జునుడులాంటి భర్త, కుంతీదేవి వంటి అత్త ఉన్నారు. అన్నివిధాలా ఆమెను జాగ్రత్తగానే చూసుకుంటారు. కుంతీదేవి అయిదుగురు పిల్లలను కన్న తల్లి. ఆమెకు ఈ విషయాలన్నీ తెలిసే ఉంటాయి" అంది.

కృష్ణుడు వెంటనే అన్నాడు. " మా మేనత్త కుంతి గర్భధారణ దేవతాశక్తుల ప్రోద్బలం. ఇటువంటి జాగ్రత్తలేమీ అవసరం లేకుండానే అయిదుగురు పిల్లలూ వారివారి దేవతానుగ్రహాలవల్ల పిండోత్పత్తి జరిగి పెరిగారు. మన సుభద్ర విషయంలో అర్జునుడే అన్నివిధాలా బాధ్యత వహించాలి."

"మరివిషయాలు బోధచేసి చెప్పారా మీరు మీ బావకి?"

"అతనితో కాలం గడపడానికే అవకాశం రాలేదు. ద్వారకలో తక్షణకర్తవ్యాలు నిర్వహించాక ఇంద్రప్రస్థం తిరిగి వచ్చి సుభద్రకు పురుడు వచ్చిందాకా అక్కడే ఉందామని అనుకుంటున్నాను."

"అర్జునుడు చెప్పకూడని విషయాలు ఇంకా ఏమయినా పౌరపాటుని సుభద్రతో అనేస్తాడనా మీ భయం?"

కృష్ణుడు చిరునవ్వు నవ్వి ఊరుకున్నాడు.

పద్మవ్యాసాం ప్రవేశించే వరకూ అర్జునుడు సుభద్రతో చెప్పేశాడు. దాన్నుంచి బయటపడే విధానం చెప్పేలోపుగా తను అడ్డుపడి ఆపుచేశాడు. లేకపోతే తన మేనల్లుడు అతి వీర పరాక్రముడై అర్జునుని కంటే మించిన వాడైపోయేవాడు. అతన్ని కట్టుదిట్టం చెయటానికి తను మరొక అవతారం ఎత్తవలసి వచ్చేది. ఇప్పటివరకూ తనకూ, అర్జునుడికీ, ప్రద్యుమ్నుడికీ తప్ప మరెవరికీ పద్మవ్యాసా రహస్యం తెలియదు.

"మరి మేం ద్వారకలో ఒంటరిగా విరహం అనుభవించాలా మీకు మేనల్లుడు రాబోతున్నాడని?"

"ఒంటరిగా ఎందుకూ. ఇంకా ఏడుగురున్నారుగా సమిష్టిగా విరహం అనుభవించడానికి"

ఇద్దరూ ఒక్కసారి పక్కన నవ్వుకున్నారు.

రథం ముందుకు సాగింది మిగిలిన వారితో కలవటానికి.

* * *

ఇంద్రప్రస్థంలో పాండవ వంశకర్త అవతారానికి అందరూ ఎదురు జూస్తున్నారు. కృష్ణుని మాయనెరుగని సుభద్రార్జునులు సీమంతోత్సవానంతర తన్మయావస్థలో రాబోయే వంశోద్ధారకుని ఊహించుకుంటూ శృంగార విలాస మధురక్షణాలలో సంతృప్తి చెందుతున్నారు.

ఇందులో ఉదహరించిన పద్యాలు చేమకూరవేంకటకవి వ్రాసిన విజయవిలాసం అనే ప్రబంధం లోనివి.

అష్టావధానము

అవధాని: శ్రీ మేడసాని మోహన్

అటు గద్యావిటు చెన్నపట్టణము మధ్యంగల్లు దేశంబులన్
చటులసూర్తి శతావధానములు రాజువ మెచ్చగా జేసినన్
ఇటు మాకియకయన్న దర్శనము ఇంతెవ్వానికీ రాజాసం
గుట! చెప్పంగదవయ్య; పాలితబుధా, కోదండరామాధిదా!
- తిరుపతి వేంకటేశ్వర కవులు

అటలాంటిక్ పసిఫిక్ తరంగముల మధ్యంగల్లు దేశంబులో
పటువాగప్తవధాన కార్యకలనా ప్రావిణ్య సంపత్త్యా
స్ఫుట గీతువ రసవత్ప్రసన్నములుగా భూషింపగా జేసి, ఉ
ద్ఘటకిర్తింగనె, మేడసాని సుకవీద్యర్యం డుదంచనప్రతిన్
- న్యాయార్కు అష్టావధానంలో, శ్రీ మేడసాని మోహన్ - '89

అధ్యక్షత - శ్రీ కాశినాథుని మహేశ్వర ప్రసాద్

పుచ్చక వర్ణము

- నిషిద్ధాక్షరి - శ్రీ బండారు రాజారావు
- న్యస్తాక్షరి - శ్రీ కూనపులి వేంకట చలపతి శర్మ
- దత్తపది - శ్రీమతి కాశినాథుని రత్న ప్రసాద్
- సమస్య - శ్రీ విస్వావజ్జల ప్రభాకర్
- వర్ణన - శ్రీమతి కొచ్చెర్లకోట జనని కృష్ణ
- ఆశువు - శ్రీ పిల్లలమణి శివరామకృష్ణ
- కావ్యపఠనము - శ్రీ కోటపాటి సాంబశివరావు
- అప్రస్తుత ప్రసంగము - శ్రీ మునుకుట్ల రాజగోపాల్

సమయం - మిట్ట మధ్యాహ్నం - భుక్తాయాస సమయేన
మృష్టావధానం - పన్నెండింటికి
అష్టావధానం - ఒంటి గంటకి

అష్టావధానము - నిషిద్ధాక్షరి

- శ్రీ బండారు రాజారావు

ఒకప్పటి తన బొన్నత్యాన్ని భారతదేశం తిరిగి ఎప్పటికైనా
పొందుతుందా, అన్న అర్థంలో, -న- నిషేధిస్తూ,

సిరులకు వెలుగై యొప్పుచు
అరిదిగ మేలుబుచ్చు గొలుపు అలరుల చెళుకై
పరగు గడు తల్లి సీమయు
వెరపు మరపు లేకయుండు వెడగడగంగా

అష్టావధానము - న్యస్తాక్షరి

- శ్రీ కూనపులి వేంకట చలపతి శర్మ

న్యాయార్కు శ్రీమహాగణపతి దేవాలయాన్ని వర్ణిస్తూ,
మత్తేభవృత్తంలో,

పాదము	1	2	3	4
స్థానము	15	12	9	19
అక్షరము	వా	త	ప	తి

ప్రవని యో త్రము దౌ గణాధిపుని భక్తివ్రాతము వోపీ తిమై
అవధానో జ్జ్వలభావనాంకవి తతవ్యాహారసంశిలురై
వివిధాహారపదార్థపుకృతకలనావిరూపతనైవేద్యమువ
పివిలాసంబుగనూతనార్కపురిలో భావింతు విఘ్నంతు కున్

అష్టావధానము - దత్తపది

- శ్రీమతి కాశినాథుని రత్న ప్రసాద్

ఇండియా, అమెరికా, చికాగో, బోస్టన్, అన్న పదాలు వాడుతూ,
శారదా అమ్మవారిపైన, పద్యము

జనని వాగ్మల మ్మిండి యాచనమిటువ భక్తివ్రాతమువోపీతిమై
తనరన్ పార్ధనమిట్లు సే యమెరికల్ దార్కాన్న యజ్జై పృశ
ప్రీని సారస్వత దీప్తినిచ్చును గదా, శ్రీలంఛికాగో రుటన్
ఘన విఖ్యాత స భాష్ట్రను త్యుదిత విఖ్యాతిన్ కటాక్షించుచున్

అష్టావధానము - సమస్య

- శ్రీ విస్వావజ్జల ప్రభాకర్

సమస్య: కూతును కౌగలించి తన కోరిక దీర్చగ తండ్రి వేడినన్
అవధాని పూరణ

ఆతత యోగబంధుర సమంచిత దీక్ష వహించినట్టి వి
ఖ్యాతుడు శంకరుండు నతడల్లుడు కావలెనంచు సేవకున్
బొగితిగ పొమ్మనంగ మది పార్వతి పొంగినవేళ కొండరా
కూతును కౌగలించి తన కోరిక దీర్చగ తండ్రి వేడినన్
విస్వావజ్జల ప్రభాకర్ పూరణ

ప్రీతి జనింపనట్టి సహజంబగు బాలలరీతి బ్రాద్దుటన్
బ్రాంతిని జెంది బోననుచు బాలిక నాడటు పాఠశాలకుం
జింతలు వెట్టి వ్యాకులతి జెప్పుచు చిమ్మట నేగి గోమునన్
కూతును కౌగలించి తన కోరిక దీర్చగ తండ్రి వేడినన్

అష్టావధానము - వర్ణన

- శ్రీమతి కొచ్చెర్లకోట జనని కృష్ణ

తేజాయుగంలోని ధర్మసూత్రాలు ఇప్పుడు కష్టం. కానీ, జీవన
విధానం మారినా, జీవితపు విలువలు మారలేదని చెప్పుతూ, ఒక
సీసపద్యము.

శ్రీరామచంద్రుండు స్నిగ్ధుడై చూపిన, ఏక పత్నివ్రత ధ్యేయకరణ
సితా మహాలక్ష్మి చేతంబు పొంగించు పరమ పాతివ్రత్య భవ్యదీక్ష
ఆదర్శవంతమో సోదరప్రేమకు ఆలవాలంబైన పాలనంబు
పటుతర దీక్షావిభామూర్తి మారుతి స్వామిభృత్యన్యాయ వైభవంబు
ఏయుగంబైన నాచరణీయములుగ
విశ్వమానవ శ్రేయశ్రవణిణతలకు
తగిన తత్వంబు బోధించి తనరు కతన
సుప్రశస్తము రామ గాధా ప్రదీప్తి

అష్టావధానము - ఆశువు
- శ్రీ పిల్లలమణ్ణి శివరామకృష్ణ

1. ఈ అష్టావధాన సభ, సభలోని అహూతులు, ఈ గోడలనలంకరించిన చిత్రాలను వర్ణిస్తూ ఒక పద్యం చెప్పండి

సకల సుజ్ఞానసుఖని ఆదికవినుండి
 సుకవి జాషువా వరకు విస్ఫుర్తి గొలుపు
 చిత్రరేఖలు, నాటక శ్రేష్ఠ కళను
 సిద్ధిగాంచినయట్టి ప్రసిద్ధ యశులు,
 ఎన్నియో రంగములయందు వేల విధుల
 కీర్తిగాంచిన యట్టి వాళ్ళేలనములు
 కొలువు దీరిన యట్టుగా కొమరు గొలుపు
 ఈ సభా ప్రాంగణంబు నా కింపు గొలుపు

2. ఈ దేశంలో పిల్లలు ఇంగ్లీషులోనూ, పెద్దవాళ్ళు తెలుగులోనూ సంభాషించుకోవడాన్ని గురించి ఒక పద్యం చెప్పండి

అక్కట, ఆంగ్లమున్ పలుకునట్టి కడుంగడు పిన్నవారలన్
 నిక్కమ జూచి క్రుంగితిని, నిత్యమహోజ్జ్వలమాండ్ర సార సం
 యక్కరణిన్ కనుంగొనగ అబ్బునె పిరలకంచు నెంచుచున్ 3rd line
 యక్కవెతోరు వైభవము అబ్బునె పిరలకంచు నెంచుచున్ alt. 3rd line
 ప్రుక్కులు కొంత బాసినవి సొంపుగ పెద్దల గాంచి పొంగుచున్ 4th line
 ప్రుక్కులు పెద్దలంగనిన సొంపుగ కొంత నశించు నాత్మలోన్ alt. 4th line

3. ఇంతసేపూ పక్కన కూర్చుని ఉన్న శ్రీమతి కాశినాథుని రత్నగారు ఒక చక్కటి చిత్రం గీస్తున్నారు. ఆ చిత్రం గురించి ఒక పద్యం చెప్పండి

రాశిభూత మయూర హంసకలనారాద్యైక సంభావనా
 కాశసార్ధ మనోజ్ఞ భంగిమలు విఖ్యాతంబులై యొప్పుచున్
 హాసంబుతో వెలయించుచున్నయవి, విన్యాస స్ఫురద్యైఖిరిన్
 కాశినాథుని వారి హస్తకలనా శ్రాంతిన్ కనుంగొందిదే!

అష్టావధానము - కావ్యపతనము
- శ్రీ కోటపాటి సాంబశివరావు

తేజిత బాణహస్తు, దృఢదీర్ఘ మశీమస కృష్ణదేహు, కృష్ణా
 జ్ఞానివస్తు, నస్త్రవిషయాస్తు విషాదు నిషాదు జూచి, యా
 రాజకుమారులందరు పరస్పర వక్త్రవిలోకనా క్రియా
 వ్యాజమునందదీక్షణ నివారితమై రతి మత్సరంబునన్

అష్టావధానము - అస్త్రస్తుత ప్రసంగము
- శ్రీ మునుకుట్ల రాజగోపాల్

ఆ రోజున అష్టావధానంలో ములుకుట్ల రాజగోపాల్ నిర్వహించిన అస్త్రస్తుత ప్రశంస బాగుంది. ఆయన అడిగిన ప్రశ్నలు, అపధానిచేత చమత్కారమయిన రసవత్తరమైన సమాధానాలు, విశ్లేషణలు తెప్పించగలిగాయి. ఏ మాత్రమూ జంకకుండా ఎప్పటికప్పుడు ఆయన చక్కటి ప్రశ్నలు అడిగారు. ఆ ప్రశ్నలూ సమాధానాలను వీలువెంటేడి ప్రచురిస్తాము.

-0-

ఈ అష్టావధాన కార్యక్రమం శ్రీ చిట్టి మూర్తి గారింట్లో జరిగింది. నూరుమందికి పైగా, చిన్నపిల్లలతో సహా ఆఖరువరకూ విని ఆనందించారు. చక్కనైన విందుభోజనం, ఆసక్తికరమైన కార్యక్రమం సరదాగా ఉండేనది. చివరన శ్రీ భుక్తగారు ఆశువుగా ఆధునిక కవితాధోరణిలో అవధానిని, పృచ్ఛకులను, నిర్యాహకులను ప్రశంసించారు.

-0-

F95087103: Telugu parents invite alliance from broad minded professionally qualified candidates for their daughter, raised and educated in India upto MBBS, thereafter MD in USA, citizen, practicing, 31, 5'4", slim, good looking, innocent divorcee with a child, caste no bar, Reply with biodata to P.O. Box 360705, Strongsville, OH 44136-0012.

F95107201: Brother and sister invite alliance form non-smoking, non-Bhardwaja Telugu Brahmin professionals for their fair, beautiful sister, 25, 5'4", brought up in Delhi (BS, Home Science, M.S.W)and currently working in Hyderabad. Please call (603) 999-9305.

F95107301: Uncle seeks alliance from professional brahmin boys for his niece, 22 yrs, 5'3", working in Hyderabad as a computer programmer/operator. Good looking, well versed in house hold chores. Please w.r.to the following address.

M95085403: Parents invite correspondence for Engineer son, 26, 5'8", citizen, employed in a fortune 100 company, born in US from professional girls. Caste no bar. Parents, PhDs, continuousUS residents since 1965. Please reply to 7477 Greenfarms Dr. Cincinnati, OH 45224. Ph: (513) 729-1430

M95095502: Brother invites matrimonial correspondence from Telugu Brahmin Girls for groom, 29 yrs, 5'6", news paper reporter for a Fortune 200 group. Call (609) 27-5191 for more details.

M95105601: Mother, seeking alliance for her Ph.D. Engr. son (32) well settled from highly qualified, professional, good looking South Indian Vegetarian Female. Please reply with the photo for the following address.

Address for Corres: 1 Wood Lake Drive, Piscataway, NJ 08854. When responding to this address please send us the particulars of the respondent. TFAS, TJ or any of its members are not responsible for any consequences arising out of this column.

For members of TFAS of good standing (for their immediate family like brothers, sisters, daughters and sons) the matrimonial ad appears three consecutive times free of charge. If they would like to contiuue the ad for another three times in a batch, a written request has to be made. This is only to avoid repetition for a longer period. For non-members, the ad donation is \$5 per insert. We request the members not to insert on behalf of not-immediate family

Coding: 1st ltr., Male or Female, Next two digits: Month in which the ad appeared first. Next two digits: Serial Number, Next digit: No times it appeared.

పదహారేళ్లవయస్సు

పూడిపెద్ది శేషుశర్మ

విసురుగా తలుపు తోసుకొని కారెక్కి వెళ్లిపోయారు మా ఆయన. నాకు దడ పట్టుకొంది. ఇదేమిటి భగవంతుడా! ఈయన కేమయింది ఈవేళ. తండ్రి కూతుళ్ల వివాదం ఒక పెద్ద ప్రళయంలా రేగింది. వారిద్దరికీ సర్ది చెప్పదామన్న నాప్రయత్నం విఫలమే అయింది. అనూ పెద్దగా అరుస్తూ తనరూమ్ లోకి పోయి గడియ పెట్టుకుంది. దాంతో రెచ్చిపోయి బయటకు పోయారు మా ఆయన.

అనుపమ మా పెద్ద అమ్మాయి. పదహారేళ్ల వయస్సు తనది. హరి అనుపమకంటే రెండేళ్లు చిన్న. అనూ హైస్కూల్లో జూనియర్. తెల్లగా, పొడుగ్గా, నాజుగ్గా ఉంటుంది. మంచి చొరవా, ఉత్సాహం, ధైర్యం ఉన్న పిల్లమో అందరికీ అనూ అంటే ఒక ప్రత్యేక అభిమానం. అందరిలో స్నేహం చేస్తుంది. చాలాస్రీగా, సోషియల్ గా ఉంటుంది. గత ఏడాదిగా తన ప్రవర్తనలో, మాట్లాడే తీరులో ఒక రకమైన నిర్లక్ష్యం, స్వాతంత్ర్యభావాలు, తీవ్రంగా కనిపించడంతో మావారికి "ఈ పిల్ల మన మాట వింటుందా" అన్న భయం పట్టుకుంది. "ఎంత ఈ దేశంలో స్థిరపడినా మనభావాలు, పద్ధతులు మార్చుకోవాలంటే కష్టం జానకి" అని అంటారాయన. దానికి తోడూ, ఈ మధ్య రోజు ఆ డేవిడ్ ఫోన్ చేయడం, తనలో అనూ గంటల తరబడి మాట్లాడడం, చూస్తున్నప్పుడల్లా మా ఆయన వెర్రి పీరులా గెంతులేస్తారు. అయ్యో నాన్న నా శ్రేయోభిలాషి. నా మంచికోసమే చెబుతున్నారు అన్న ఇంగిత జ్ఞానం లేకుండా పోతోందే నాకూతురుకి అని అనిపిస్తుంటుంది నాకు. వాళ్లిద్దరి మధ్య సంధి కుదర్చలేక ఛస్తున్నాను నేను. అసలు సంగతేమిటంటే, వచ్చెనెలలో జరిగే ప్రామ్ కి తనలో రమ్మని పిలిచాడు డేవిడ్. తను వెడతానని డిక్లర్ చేసింది నా పుత్రికా రత్నం ఈ రోజు. అటువంటిదేమో కుదరదు అని భిష్మింతుకు కూర్చున్నారు మా ఆయన. దాంతో వారిద్దరి మధ్య వాగ్వివాదాలు పెరిగి, నువ్వెంతంటే నువ్వెంతనుకొని, మా అమ్మాయి తనగది తలుపులు బిగించేసుకు కూర్చుంది. మా ఆయన కారు తీసుకొని పలాయన మయ్యారు. నిజం చెప్పాలంటే నాకూ బెంగననేఉంది. ఈ దేశంలో పెరుగుతున్న మన పిల్లల తల్లిదండ్రులలో ఎవరికి బెంగ ఉండదు చెప్పండి? ఎంత ఆధునిక భావాలు కలవారమైనా, మన సంస్కృతి, మన సాంప్రదాయం, కనీసం మన మతానికి చెందిన వాణ్ణయినా మన అమ్మాయి పెళ్లి చేసుకోవాలన్న కోరిక మనకుండడం సహజం. మన పిల్లలు ఏ తప్పుదారి పడతారో ఎవరినీ పెళ్లిచేసుకుంటారో, పెళ్లయిన తరువాత ఎన్నాళ్లు కలిసుంటారో అన్న ఆలోచనలు అందరి తల్లిదండ్రులకీ ఉన్నవే. అందుకే చిన్నప్పటినుండి పిల్లలిద్దరికీ మన పద్ధతులు, మనసాంప్రదాయం అలవాటు కావాలనే మా ప్రయత్నాలన్నీ చేశాం మేము. కాని అది సరిపోతుందా! బయట ప్రపంచం, వాళ్ల స్కూలు, వాళ్ల స్నేహితులు, వారి ప్రభావం పిల్లలమీద ఎక్కువే ఉంటుంది. ఏమిటో, అటూ ఇటూ కాక

ఇరకాటంలో, అడ్డకత్తెరలో పోకచెక్క మాదిరిగా ఈ పిల్లల బ్రతుకులు అవుతాయేమోనన్న భయం నాకు కలుగుతూనే ఉంది. కాని ఏవేయాలో మాత్రం తోచలేదు. తరచు డేవిడ్ ఫోన్ చేస్తూ ఉండడంతో మా ఆయనలో కొద్దిగా అనుమానం రేగి, ఆ అబ్బాయి గురించి విషయాలన్నీ సేకరించారు మా ఆయన. ఆ అబ్బాయి అనూ స్కూల్లో సీనియర్ టు. వాళ్ల అమ్మనాన్న విడిపోయారట. ఆ అబ్బాయి మాత్రం చాలా అందగాడు, తెలివైనవాడూట. దానికి తోడు ఫుట్ బాల్ టీమ్ కి క్వార్టర్ బేక్ కూడానేమో, ఆ అబ్బాయి అంటే అందరికీ పిచ్చి. అతన్ని డేట్ చెయ్యాలని కలలు కనని అమ్మాయిలు లేరట ఆ స్కూల్లో. క్రిందటేదాది జెనిఫర్ అనే అమ్మాయితో చాలారోజులు తిరిగేడట. ఆ అమ్మాయి కాలేజీకి వెళ్లిపోవడంతో, క్రిస్టీనా అనే సీనియర్ తో కొన్నాళ్లు తిరిగాడట. గత రెండు, మూడు నెలలుగా అనూ వెనకాతల పడుతున్నాడని స్కూల్లో అందరూ చెప్పుకుంటున్నారట. వాడు స్థిరత్వంలేని ఒకరోగ్, వాడితో స్నేహం చేయవద్దు, వాడితో మాట్లాడవద్దు అని నిర్బంధం పెట్టారు అనూని మొదట్లో. "అతను ఒట్టి ఫ్రెండ్, నాకూ, అతనికి ఏమీ సంబంధం లేదు" అని స్పష్టంగా చెప్పింది అనూ. కాని ఎప్పుడైతే ప్రామ్ కి ఆహ్వానించాడో అప్పుడే, ఇదేదో చాలా లోతుకు పోయేటట్టుండే, దీన్ని ఇప్పుడే తుంపెయ్యాలన్న నిర్ణయాని కొప్పేశారు ఆయన. ఫలితం ఈ గాలిదుమారం.

ఉన్నట్టుండి ఇల్లంతా నిశ్శబ్దంగా అయిపోయింది. కాని నామనస్సులోని అలజడి మాత్రం పోలేదు. ఈ పదహారేళ్ల పిల్లకి ఎలా నచ్చచెప్పేది?

"ఈ దేశంలో మమ్మల్ని పెంచుతూ ఇండియాలో మీరు పెరిగినట్లుగా మమ్మల్ని పెరగమంటే అదెలా సాధ్యం?" అని మా అమ్మాయి అంటే ఎలా సమాధానం చెప్పాలి తనకు?

"ఈనాటి యువతరం ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలు నీకు సరిగ్గా అర్థం కావటంలేదు, నే చెప్పిన మాటలు వినవూ" అంటే వింటుదా?

"15-16 సంవత్సరాలకే కన్నె తనం పొగొట్టుకున్న అమ్మాయిలు విరివిగా ఉన్న ఈ దేశంలో వాళ్ల ప్రభావం వల్ల నువ్వకూడా ఆ త్రోవే పట్టి, కష్టాలు పడతావేమోనని నాబాధ తల్లీ" అని ఎలా చెప్పేది?

ఈదేశంలో గత పదిహేనేళ్లుగా గయనాకాలజీ ప్రాక్టీసులో ఉన్నారేమో, ఆ బాధలన్నీ మా ఆయనకు తెలుసు. కాని మా అమ్మాయిని కూర్చోబెట్టి, తనకి అర్థం అయ్యేటట్లుగా చెప్పే ఓపిక నేర్చు తక్కువ మా ఆయనకి. ఎప్పుడు చెప్పాలో, ఎలా చెప్పాలో తెలియటం లేదు నాకు. కాని అనూకి ఇప్పుడు పదహారేళ్లు. ఇంకో సంవత్సరం, మా అండలో మానీడలో పెరుగుతుంది. తను స్వంతంత్ర్యంగా బతుకుతున్నప్పుడు, ఇక్కడి యువతరం ఎదుర్కొనే సమస్యలకు బలికాకుండా, తనను తనుగా కాపాడుకొనే మన

స్థైర్యం, మనో నిబ్బరం, ముఖ్యంగా ఆత్మవిశ్వాసం ఆ పిల్లలో కలిగేట్టుగా చేసే బాధ్యత నామీద ఉంది. నాకు పెళ్లయినప్పుడు బారాగ్యభర్తల భౌతిక సంబంధంగురించి గాని, ఫేమిలీప్లానింగ్ గురించి గాని నాకెవ్వరూ చెప్పలేదు. దాని ఫలితం, అనుకోకుండా గర్భవతివ్వడం, పిల్లాడు పుట్టిపోవడం జరిగాయి. నాకే గనక మా అమ్మచెప్పి ఉంటే నేను అప్పుడు పడ్డ బాధలన్నీ తప్పించుకునే దాన్ని కదా!

ఈ నాడు ఈ పిల్లలు పడే బాధలు వేరు. ఆయినా ఇక్కడి పిల్లలకి 17-18 ఏళ్లకే వాళ్లకి అన్ని తెలుసును. ఎటువంటి క్లిష్టపరిస్థితి వచ్చినా వాళ్లు తెలివిగా ఎదుర్కోగలరు అని అనుకుంటే అది మూర్ఖత్వమే అవుతుంది. మగనాడు జీవితంలో ప్రవేశిస్తే, ఎటువంటి పరిస్థితులు నెదుర్కోవలసి వస్తుందో ఈ పిల్లకి నేను చెప్పాలి. చెప్పకపోతే ఆ పిల్లకేదైనా అవుతే, తప్పునాది. కాని ఏలా చెప్పాలి? అని సోఫాలో కూర్చొని ఆలోచిస్తున్నా! అప్పుడు గుర్తొచ్చింది నాకు, ఐదేళ్లక్రింద మా మధు రాసిన ఉత్తరం. మధు నా తమ్ముడు. నాకంటే ఎనిమిదేళ్లు చిన్న. వాడికి పెళ్లయి నాలుగేళ్లయింది. రెండేళ్ల కొడుకు. రెణ్ణెల్ల పాప. ఎందుకో ఆ ఉత్తరం చాలా జాగ్రత్తగా దాచి ఉంచాను. దాని అవసరం ఎప్పుడూ వస్తుందని అనుకోలేదు. గబగబా బెడ్రూమ్లోకి పోయి ఆ ఉత్తరం తీసి చదవడం మొదలెట్టా. బెంగుళూరులో పెరిగేడేమో, తెలుగు వ్రాయడం రాదు మధుకి. ఇంగ్లీషులో రాశాడా ఉత్తరం.

"డియర్ జానకక్కా,

నీకు ఉత్తరం వ్రాయాలని గత వారం రోజులుగా ప్రయత్నం చేస్తున్నాను. ఈ రోజుకి కుదిరింది. నాకు పెళ్లి సంబంధాలు చూస్తున్నారని నీకు తెలిసిందే. బెంగుళూరులో జనరల్ మెడిసిన్ పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేషన్ పూర్తి చేయగానే, అమెరికా వెళ్లి అక్కడ మాస్టర్స్ ఇన్ పబ్లిక్ హెల్త్ చేసి, ఎపిడెమియాలజిస్ట్ అవ్వాలని నాకు ఎప్పటినుండో ఉంది. నాకుగా నేను అమెరికా వెళ్లే మార్గాలు లేవని నీకు తెలిసిందే. నాఫ్రెండ్స్ ఇద్దరు అమెరికాలో పెరిగిన అమ్మాయిల్ని చేసుకొని అక్కడే సెటిలయిపోయారు. కాని నాకెందుకో అది అంతగా రుచించలేదు. కాని అక్కడ సి.డి.సి.లో ట్రైనింగ్ సంపాదించిలన్న బలమైన కోరిక వల్ల నేను, మా స్నేహితులు తీసుకున్న దారినే నడవాల్సి వచ్చింది. కారణంగా జ్యోతితో పరిచయం అయింది. సరిగ్గా ఏడాది క్రిందట జ్యోతిని వాళ్ల మేనమామ గారింట్లో కలిశాను. నాకు అమెరికాలో పెరిగిన అమ్మాయిని వివాహమాడాలనే ఉద్దేశ్యం ఉందని తెలిసి, వాళ్లు ఆ అమ్మాయిని బెంగుళూరుకి రప్పించి నాకు పరిచయం చేశారు. అమెరికాలో పెరిగిన అమ్మాయి ఏకాంతంగా నాతో మాట్లాడి, నా అభిరుచులు, అభిప్రాయాలు తెలుసుకోవడం పెళ్లికి ఒప్పుకోదని నాకు తెలుసు. అందుకే ఆ అమ్మాయిని బృందావన్ గార్డెన్స్ కి, అక్కడనుండి సినిమాకి, రెస్టారెంట్ కి తీసుకుపోయి, తిరిగి వాళ్ల మామయ్యగారి ఇంటి దగ్గర దింపేస్తానని వాళ్లకు చెప్పి ఒప్పించాను. వాళ్లందరికీ నేను చిన్నతనం నుండి బాగా తెలుసు. అందుచేత వాళ్లమీ అభ్యంతరం పెట్టలేదు. జ్యోతి ఇండియాలో పుట్టినా, పెరగడం, చదువు, అంతా షికాగోలోనే. ఒక్కగానొక్క కూతురవడంవల్ల చాలా ముద్దుగా పెరిగిందట. అవిషయం నాకంతగా నచ్చకపోయినా, సరే మాట్లాడదాంటే అని నిశ్చయించుకున్నా.

జ్యోతి చూడగానే ఆకర్షించుకునే చక్కటి రూపురేఖలున్నది. ఆమెలో ఏదో కళ, చురుకుతనం కొట్టొచ్చినట్టు కనిపిస్తుంది. ఆమెతో గడిపిన మొదటి పదిహేను నిమిషాల్లోనే, ఆమె ముక్కుకి సూటిగా పోయే మనిషిని గ్రహించాను. ఎంతోమంది అమ్మాయిలలో స్నేహంగా ఉండే నేను, ఆమెను

చూసిన కొద్ది క్షణాలలోనే ఏదో ఆకర్షణకు లోనయ్యాననిపించింది. కాని, అంత త్వరగా ఏ నిర్ణయం తీసుకోగూడదని నాకు తెలుసు. బృందావన్ గార్డెన్స్ లో కాఫీ తాగుతూ, సడెన్ గా నన్నో ప్రశ్న వేసింది జ్యోతి.

"మధు, కేవలం అమెరికా వద్దామనేనా, మీరు నన్ను పెళ్లి చేసుకుంటా మనుకుంటున్నారు" అని. సూటిగా అడిగిన ఆమె ప్రశ్నకి నేను ఆశ్చర్యపడినా ఒకరకంగా ఆమెను అభినందించకుండా ఉండలేకపోయాను.

"నిజం చెప్పమంటారా జ్యోతి! అమెరికాలో పెరిగిన అమ్మాయిని పెళ్లిచేసుకుంటా మనకోవడం, కేవలం అమెరికా వద్దామనే ఉద్దేశ్యంతో! కాని నాకు మీరు నచ్చితేనేగాని మిమ్మల్ని చేసుకుంటా మనకోవటంలేదు. బైదివే, నేను కూడా మీకు నచ్చాలిగా" అంటూ అమెరికా వస్తే, నాప్లాన్ ఏమిటో చెప్పా.

"మీరు ఈ దేశంలో పెరిగారు. మీరు డేట్ చేసి ఉండరు. కాని నేను అమెరికాలో పెరిగాను. నేను డేట్ చేస్తే, మీకు అభ్యంతరమా?" అని అడిగింది చుర్రగా.

"నేనింతవరకూ ఏ అమ్మాయిని నా భార్యగా ఊహించుకోలేదు. కాని కేవలం మీరు డేట్ చేసినంత మాత్రాన మిమ్మల్ని అనర్హురాలిగా త్రోసి పుచ్చే కుంచిత స్వభావుణ్ణి కాను" అన్నా నవ్వుతూ. 'మీరు ఎవరినైనా డేట్ చేశారా' అని అడుగుదామని, అనిపించి, అనవసరమని ఊరుకున్నా.

తరువాత ఆ రోజంతా చాలా ఆనందంగా గడిపేశాం. ఆమె అక్కడ ఉన్న రెండువారాలు చాలా హాయిగా గడిచిపోయింది నాకు. ఒక ఆరునెలలు స్నేహితులుగానే ఉండిపోయి, దాని తరువాత పెళ్లివిషయంలో ఒక నిర్ణయాని కొద్దామని ఒప్పందాని కొచ్చాము.

ఇలా అయిన రెండునెలలకు నాకు ఢిల్లీలో ఐ.సి.ఎమ్.ఆర్ లో మంచి రిసెర్చి పోస్టు రావటం, తరువాత ఒక ప్రోజెక్టుద్వారా కెనడా, అమెరికా వెళ్లడం జరిగింది. అమెరికా వెళ్లి అట్లాంటాలో సి.డి.సి.లో ఒక నెల్లాళ్లు పనిచేశా. అప్పుడు నేనొక నిశ్చయానికొచ్చా. అమెరికాలో ఎమ్. పి. హెచ్. ఎంతత్వరగా వీలయితే అంత త్వరగా పూర్తిచేసి, తిరిగి ఇండియా వచ్చి ఇక్కడే సెటిలవుదామని. ఎలాగయితేనేం, ఆరునెలలో పబ్లిక్ హెల్త్ లో మాస్టర్స్ సంపాదించా. ఆ ఆరునెలలో జ్యోతితో చాలాసార్లు ఫోన్ లో మాట్లాడడం, తర్వాత ఆ అమ్మాయి రెక్యెస్ట్ మీద షికాగో వెళ్లడం జరిగింది. నాతో ఇండియా వచ్చి సెటిలయ్యే ఉద్దేశ్యం ఉంటే తనతో వివాహం నాకు ఇష్టమేనని చెప్పామని నిశ్చయించుకున్నా. షికాగో వెళ్లి, నాఫ్రెండ్ ఇంట్లో ఉండి జ్యోతికి కలుగు చేశా. తనువచ్చింది. బకింగ్ హామ్ ఫౌంటెన్ వద్దకుపోయి చాలాసేపు కబుర్లు చెప్పుకున్నాం. సమయంచూసి నామనస్సులోని విషయం బయట పెట్టా.

"మధు మీతో వచ్చి ఇండియాలో సెటిలవ్వటానికి నాకేమీ అభ్యంతరం లేదు. నిజానికి మీ భార్య నవడానికి నేనెంతో అదృష్ట వంతురాలినయి ఉండాలి. కాని మనం ఆనిర్ణయం తీసుకొనే ముందు నేను మీకొక ముఖ్యవిషయం చెప్పాలి. నేను ఈ దేశంలో చాలా స్త్రీగా తిరిగాను. మా అమ్మానాన్న ఏది కావాలంటే అది కొనిపెట్టి, నాకు ఏ కొరతా లేకుండా పెంచారు. తల్లిదండ్రులుగా వాళ్లు నాకు ఏ నిబంధనలూ పెట్టలేదు. కాని పదహారేళ్ల ప్రాయంలో, తెలిసి తెలియని జ్ఞానంతో నేను బయట ప్రపంచంలో కడుగుపెట్టి, ఎటువంటి కష్టాలకి గురవుతానో వాళ్లు ఊహించి ఉండరు. కారణం నాకు మైక్ తో సంబంధం. ఆ సంబంధం నాకు కేవలం మానసికంగానే కాదు, శారీరకంగాను కూడా ఏర్పడింది, ఆ వయస్సులో ఆ సంబంధం

స్వర్గంగా తోచింది నాకు. మైక్లేని జీవితం వృథా అనుకున్నాను. కేవలం అతని దగ్గర ఉండాలనే నేనుకూడా అతను వెళ్లిన కాలేజీకే వెళ్లా ఒక సంవత్సరం తర్వాత. అమ్మా నాన్న గార్లకు ఇదంతా తెలుసు నాసంతోషమే వాళ్లసంతోషం. నా మనసు కష్టపెట్టడం ఇష్టంలేక వాళ్లు ఏమీ అనలేదు. నేను బర్మిలీకి వెళ్లిన రోజు మైక్ వస్తాడని తహతహలాడా. కాని మైక్ కి బదులు, తన రూమ్మేట్ డేవిడ్ వచ్చాడు. మైక్ బిజీగా ఉన్నాడని, అందుకే తనువచ్చాడని చెప్పాడు. నాతో ఎంతో స్నేహంగా, మర్యాదగా మాట్లాడాడు. ఇద్దరం బయటికెళ్లి భోజనం చేశాం. తరువాత తిరిగి మారూమ్కొచ్చి, చాలాసేపు మాట్లాడాడు. చాలాప్రయత్నంగా ఉన్నాడని పించింది. కాని ...హఠాత్తుగా మాట్లాడుతున్నవాడల్లావేచి నన్ను దగ్గరగా పట్టుకున్నాడు....." చెప్తున్నదల్లా ఆపి దృష్టి ఎటో మళ్లించింది ఒక్క షణం జ్యోతి..

"...తరువాత నేనెంత ప్రయత్నించినా వీలేకపోయింది. ఫలితం ...నేచెప్పనక్కరలేదు. తరువాత మైక్ తో చెప్పా ఏం జరిగిందో. తనకు వీమకుట్టినట్టుయినా అనిపించలేదు. తిరిగి ఇలా అవుతుందని నీకు తెలిదా అని ప్రశ్నించాడు. తరువాత తెలిసింది మైక్ కి ఓ గర్లప్రెండ్ ఉందని, నాతో ఇక అతనికి పనిలేదని, గోరుచుట్టుమీద రోకటి పోటులా అయింది నా పరిస్థితి. అప్పుడు నావయస్సు 18 సంవత్సరాలు. ఆ సంఘటన తర్వాత నాజీవితంలో ఏ మగపరుగునీ ప్రవేశించనియలేదు. కాని ఆ దెబ్బనుండి తట్టుకోడానికి చాలా సంవత్సరాలు పట్టింది. తిరిగి చికాగో వచ్చేసి, ఇక్కడే కాలేజీ పూర్తిచేశా. నేనే కనక నా జూర్రత్తో మొదటినుండి ఉంటే ఈ కష్టాలేమీ ఉండేవి కాదుకదా! మైక్ తో నేను పెట్టుకున్న సంబంధం వల్ల నాకు కలిగిన లాభం ఏమిటి? జస్ట్ హార్వేక్!" ఆపింది, దుఃఖాన్ని మింగుకుంటూ జ్యోతి.

" మధూ దిసీజ్ మై స్టోరీ! ఐ హేడ్ టు బి ఆన్ స్టో విత్ యూ! ఐ ఓన్లీ విష్ ఐ కుడ్ స్టార్ట్ మై లైఫ్ ఆలోవర్ ఎగైన్. వెల్, యూ కెన్ మేక్ యువరోన్ డెసిషన్." అంటూ మౌనంగా కారెక్కి స్టార్ట్ చేసింది కారుని జ్యోతి వెనకాలే వెళ్లి నేను ప్రక్కన కూర్చున్నా. అంటాంటా వెళ్లి, ఒకవారం ఆలోచించా. ఎంత ఆలోచించినా ఆమెమీద గౌరవం తగ్గలేదునాకు. ఇంకో విషయం. నాప్రెండ్ భాస్కర్ చెల్లి ఎవరినో ప్రేమించి మోసపోయి గర్భవతి అయితే, ఆ అమ్మాయికి సహాయంచేసి, మంచి అబ్బాయిని చూసి పెళ్లి చేసింది నేనే. అందుకే ఏది ఏమైనా జ్యోతినే పెళ్లిచేసుకోవాలని నిశ్చయించుకున్నా. వెంటనే జ్యోతికి ఫోన్ చేసి చెప్పా. "ఆర్ యూ ఫ్యూర్" అని అడిగింది సందిగ్ధతతో.

"ఇఫ్ ఐ హేడ్ ది స్లైట్స్ డౌట్ ఐ వుడ్ నాట్ డూ ఇట్." అని గట్టిగా చెప్పా. అదీ సంగతి. మాపెళ్లి మార్పి పదిహారుని. ఇంకా రెండు నెలలుంది. తిరుపతిలో చేసుకుందామని నిశ్చయించుకున్నాం. ఆ తరువాత ఢిల్లీలో సెటిలవుతాం.

చిన్నప్పటినుండి నువ్వంటే నాకెంతో గౌరవం. అందుకే నీతో చెప్పాలని అనిపించింది.. నీకు ఇది వ్రాయడానికి జ్యోతి అనుమతి తీసుకొనే మరీ వ్రాస్తున్నాను. నువ్వు మంచిదని నీకు తోస్తే బావగారికి చెప్ప. లేదా ఊరుకో. ఇంకెవ్వరికీ ఈ సంగతి తెలియడం నాకు ఇష్టంలేదు. ముఖ్యంగా మా అమ్మా నాన్నలకి. వాళ్లు అనవసరంగా బాధ పడతారు. నువ్వు మా పెళ్లికి వచ్చి మమ్మల్ని ఆశీర్వదిస్తావని ఆశిస్తున్నాను. బావగారిని అడిగేనని చెప్ప. అనూకి, హారికి డెస్ట్ విపెన్.

ప్రేమతో
మధు.

ఉత్తరం చదివి మళ్లీ కవరులో పెట్టా. ఆ ఉత్తరం అనూకి చూపిద్దామా వద్దా అని ఆలోచించా. నిజానికి అనూ చపితే వినకొనే మనిషి. ఈ ఉత్తరం చదివితే నాబాధేమిటో అర్థం అవుతుంది. మెల్లిగా మెట్లెక్కి అనూ గది తలుపు తట్టా. తలుపు తీసింది అనూ. లోపలికెళ్లి మంచంమీద కూర్చున్నా.

"చూడు అనూ, నేను, మీనాన్న ఏం చేసినా, నీ మంచిన దృష్టిలో పెట్టుకునే చేస్తాము. నువ్వింకా చిన్నదానివి. ఈ వయస్సులో అన్నీ తెలుసనుకుంటారు మీరు. నిజానికి నీకు తెలియాలింది చాలా ఉంది. ఈ ఉత్తరం చదువు. అప్పుడు నీకు మా బాధ అర్థమవుతుంది. చదివాక చెప్పు" అంటూ ఆ ఉత్తరం అందించా. మెల్లిగా తెరచి ఉత్తరం చదివింది అనూ. ఆమెముఖంలో ఎటువంటి మార్పు కనిపించలేదు నాకు.

"అయితే ఏమంటావ్ అమ్మా", విసుగు కనిపించింది స్పష్టంగా ఆ అమ్మాయి ముఖంలో.

"చూడు అనూ, నువ్వు ఏ నల్లవాణ్ణో, తెల్లవాణ్ణో పెళ్లి చేసుకుంటావేమో అన్న బాధ కాదు మాది. తెలిసీ తెలియని వయస్సు నీది. ప్రీసాసైటి ఇది. ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో ఏ ఒత్తిడికి లొంగిపోయి తర్వాత బాధ పడతావేమోనని మా తాపత్రయం. మన పద్ధతుల్లో మనవిలువలతో పెంపాం నిన్ను. కాని నువ్వు ఈ సంఘంలో పెరుగుతున్నావు. ఇక్కడి పిల్లలమాదిరి. నీకు స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యం అవసరం. అవి నీకు ఇవ్వకుండా నిన్ను పంజరంలో పెట్టినట్టు పెంచితే, నీకే కాదు, మాకు కూడా నష్టమే. అవకాశం దొరకగానే ఏ దూరతీరాలకో ఎగిరిపోతావు. నీ స్వేచ్ఛకు నేనూ, మీనాన్న ఏవిధంగానూ అడ్డుపడం. కాని నువ్వు ఒకటి గుర్తుంచుకోవాలి. నువ్వేపని చేసినా దానివల్ల నీకు కలిగే లాభమేమిటి, నష్టమేమిటి అని ఆలోచించుకొని మరీ చేయాలి. నిన్ను ప్రామ్ కి వెళ్లొద్దు అనను. నిజానికి నువ్వు వెడితేనే మంచిది. నీ స్నేహితులతో పార్టీలకి, ట్రిప్ లకి వెళ్లొద్దు అనను. కాని నీ స్నేహితులెవరైనా విచ్చలవిడిగా హద్దులైకుండా ప్రవర్తిస్తూంటే, "ఇది నాకు పనికి రాదు. ఇందులో నేను పాల్గొలేను" అని గట్టిగా చెప్పగలగే మనోధైర్యం నీకు ఉండాలి. సిగరెట్లు, త్రాగుడు, డ్రగ్స్, ఇవన్నీ మన ఆరోగ్యానికి పనికి రావు. స్నేహితులు ఎంత ఒత్తిడి చేసినా వాటికి లొంగిపోకూడదని నువ్వు ఎప్పుడూ చెప్తూనే ఉంటావు.

మరి సెక్స్. ఇంత పిన్నవయస్సులో అది మంచిదంటావా? ఈ రోజుల్లో బోమ్ ప్రెండ్స్, డేటింగ్ దేనికి దారితేస్తుందో నీకు తెలియనిది కాదు. ఇప్పుడు డేటింగ్ తీసుకో, అది కేవలం ఇద్దరి మనుష్యులమధ్య. వారిద్దరూ భార్యా భర్తలుగా పరస్పరం ఒకరినొకరు గౌరవించుకొని జీవించగలరా అనేది నిర్ణయించు కోడానికయితే, ఇంత చిన్నవయస్సులో, పెళ్లి ఉద్దేశ్యం లేనప్పుడు డేటింగ్ ఎందుకు? అలాకాదు, డేటింగ్ కేవలం ఇద్దరి మధ్య కామ్రేడరీ కోసం అయితే, మరి సెక్సు ప్రసక్తి రాకూడదే! కాని ఏ కారణంవల్ల అయితేనేం ఈ కాలంలో డేటింగ్ లో సెక్సు ముఖ్యాంశం అయి కూర్చుంది. అవతల మనషితో జీవితం పంచుకునే ఉద్దేశ్యం లేనప్పుడు, సెక్సు వలన కలిగే నష్టాల గురించి ఎప్పుడైనా ఆలోచించావా! పోనీ, బర్త్ కంట్రోల్ వాడేవనుకో! కాని మనం మనుష్యులం రోబాట్స్ కాదు. ఒక వ్యక్తితో అంత ఇంటిమేట్ సంబంధం పెంచుకొని, ఏ కారణంగానైనా ఆ వ్యక్తిని వదిలి పోవాలంటే ఇమోషనల్ గా ఎంత బాధ కలుగుతుందో ఆలోచించు. అది ఒక ఇంట్లోంచి ఇంకో ఇంట్లోకి మారేటంత సులభంకాదు. ఉదాహరణకి జ్యోతి చూడు, మైక్ తన సర్వస్వం అనుకుంది. అతను తనని వదిలి వెళ్లిపోయినప్పుడు ఆమె ఎంత నరకం

అనుభవించిందో! తనే కనక తన జార్జ్లో ఉండి ఉంటే మైక్ వల్లగాని, డేవిడ్ వల్లగాని ఏ బాధ ఉండేది కాదు. తనకి డేవిడ్ గురించి ఏంటెలుసని చెప్పు తనని నమ్మింది. ఇంకోటి, నీకు తెలిసే ఉంటుంది. ఈ రోజుల్లో సెక్సుకి సంబంధించిన రోగాలెన్ని ఉన్నాయో! మనం ఎంత జార్జ్గా ఉన్నా, కొన్నిరోగాలు వదలించు కోవడమంటే ఎంతకష్టమో! కొన్ని అసాధ్యంకూడా! అటువంటప్పుడు షణీకమైన శారీరక సౌఖ్యంకోసం మగాడికి లొంగిపోవడం అవివేకమే అవుతుంది. అమ్మాయిల్ని లొంగదీసుకొని కాలరెత్తుకొని "మాచో"గా ఫీలయ్యే మగవాళ్లు కోకొల్లలు. మన జీవితంలో మళ్ళీ తిరిగి మొహం చూడని వాడికి శారీరకంగా లొంగిపోయి, రోగాలు, రొచ్చులు, అనవసరమైన హార్డెక్ తెచ్చుకోవడం ఎందుకు చెప్పు? చూడు, నీమీద నాకు చాలా నమ్మకం ఉంది. నేను నీకు చెప్పడలచు కొన్నదల్లా, చుట్టుప్రక్కల వాళ్ల ఒత్తిడికి తట్టుకోలేక, ఎవడికి లొంగిపోకు. నువ్వింకా చిన్న పిల్లవి." అంటూ ఆగా.

"అమ్మా నాకదంతా తెలియదా! నిన్ను, డాడీని చిన్నప్పటినుండి చూస్తున్నాం. ఆ మాత్రం గ్రహించ లేదనుకున్నావా అమ్మా! నువ్వు చెప్పినదంతా నాకు తెలుసు. కాని నేను ఈ సొసైటీలో పెరుగుతున్నా! నా స్నేహితులతో కొన్ని నేను చేయాలి. లేకపోతే నర్డ్ అనో, వియర్డ్ అనో ఏదో పేరు పెడతారు. నా విలువలు నాకున్నాయమ్మా! సాధ్యమైనంతవరకు తప్పుదారి పట్టకుండా ఉండడానికి ప్రయత్నిస్తానమ్మా. నేను మాత్రం ఈ ప్రామీకి వెళ్లాలి. నాఫ్రెండ్స్ చాలామంది వెడుతున్నారు" నిక్కచ్చిగా చెప్పింది అనూ.

"సరే మీనాన్నతో నేను మాట్లాడతానే" మెల్లిగా బుజ్జగించా అనూని.

* * *

రెండువారాలు గడిచాయి. ఆరోజు శనివారం. మా ఆయనకి, హరికి బట్టలు కొనాలని మాలికి బయలుదేరాను. వెళ్తూ, అనూ వస్తుండేమోనని కనుక్కుందామని మేడమీద కెళ్లా.

"అనూ, నేను మేసీస్ కి వెళ్తున్నా. నీప్రామీకి ఏదైనా త్రస్ కొనుక్కుండువుగాని, వస్తావా?" అన్నా.

"సరే నమ్మా" అని బయలుదేరింది అనూ.

బట్టలు కొనుక్కొని తిరిగి వస్తూంటే అంది అనూ "అమ్మా, నీకోసంగతి చెప్పామని మర్చిపోతున్నా" అని.

"ఏమిటి?" అన్నా

"నేను ఈ ప్రామీకి ఒక్కర్తినీ వెడుతున్నానమ్మా. అయామ్ గోయింగ్ స్టేజ్" అంది అనూ.

"అదేం?" అన్నా ఆశ్చర్యపోతూ.

"డేవిడ్ నేనేదో తనవల్లో పడిపోతా ననుకున్నాడు. మొన్న చాలా ఇండిసెంట్ గా ప్రవర్తించాడు. నేను తన గరల్ ఫ్రెండ్ ని కాబట్టి తను నాతో ఎలా ప్రవర్తించినా ఫరవాలేదట. అదేం కుదరదన్నా. అంతే కాదు నేను తనతో ప్రామీకి రావటంలేదు, వేరెవరినైనా చూసుకోమని చెప్పా. ఆ అబ్బాయికోసం నేనెందుకు మానుకోవాలని, నా అంతగా నేను ఒక్కర్తినే పోతున్నా" అంది అనూ. ఆ పిల్ల ముఖంలో తన మనోబలం స్పష్టంగా కనిపించింది నాకు. నేనిక ఈ పిల్ల గురించి బెంగపడాల్సింది లేదు అని తేలిగ్గా నిఘానా. హఠాత్తుగా నా గుండెల మీద నుండి పెద్దభారం తీసేసి నట్టయింది.

* * *

తెలుగు వారికి ప్రత్యేకంగా
తెలుగులోనే సంప్రదింపులు

TASNEEM, M.D.,

PEDIATRICS

Infants, Children and Adolescents

Office Hours By Appointment

136-30 Sanford Avenue, Suite B
Flushing, NY 11355

(718) 358-3100

Full Color • High Quality • Budget Based

Krangetram

Invitations & Programs

Each Uniquely Designed
in consultations with
the Guru, Parents and Disciple.

ACCU-PRINTS, Inc.
(609) 627-2228

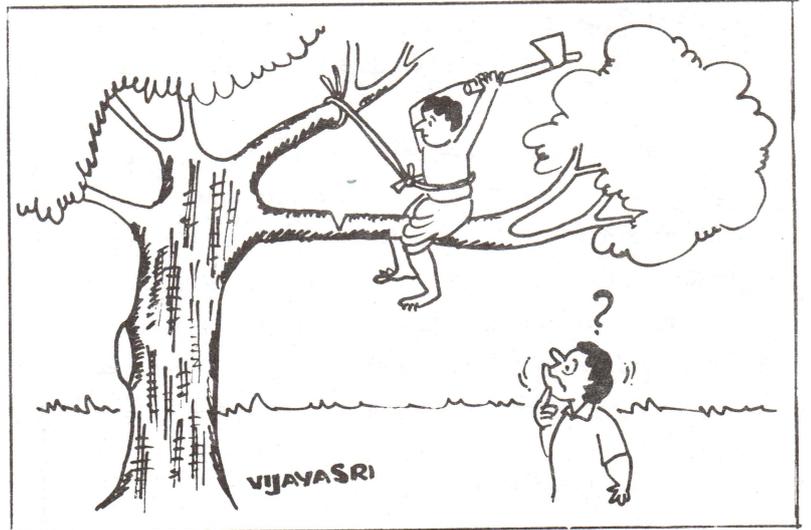
ANSWERS TO 20 QUESTIONS :

1. Leonardo da Vinci. 2. Montglofier brothers (Joseph and Jacques). The hot air balloons.
3. A rooster, a sheep and a duck in september 1783. 4. Wright brothers (Orville and Wilber) near Kitty Hawk, North Carolina. 5. 1903. 6. 59 seconds. 7. French Pilot, Louis Bleriot. 8. 37 minutes. 9. American pilot charles Lidbergh. 10. 33 1/2 hours. 11. Amelia Earhart. 12. Boeing 247 carrying capacity 10 passengers. 13. The Heinkel. HE-178.14. Pabst von Ohain, Germany and Frank Whittle, England.
15. Capt. James Gallagher in Lucky Lady II. 16. Jean Francios Pilatre de Rozier and marquis d'Arlandes, 1783, over Paris for 25 minutes. 17. Lift, weight, thrust and drag. 18. It moves the air currents in the direction of the journey so most of the birds have to overcome less air resistance.
19. Common Crane and White Stork both at 42 miles per hour. 20. Concord

భాష - భావము

- తే! భావ మతయగలేని యశక్తతకును
భాష నిందయొనర్చు దోషంబదేల
మబ్బు బట్టినపుడు సూర్యుడగుపడడన
హితవగునుగాని లేడనులు విజ్ఞతగునె
- తే! భాష పట్టింపుతో బాధనొందనేల
భావప్రకటనకే గదా భాషయునికి
భాష దేహమెయెన భావమగును యాత్మ
యతయ నిదియె ప్రభాకరు నభిమతంబు
- తే! ఆత్మ వెడలినయంత దేహముశవమగు
భావలోపంబు గలిగిన భాషయంతె
జీవముండనపుడు భాష కెవగవేల
యతయ నిదియె ప్రభాకరు నభిమతంబు

— ప్రభాకర్
Queens, NY

రామా! శ్రీ రామా!!

- రామా! శ్రీ రామా! నోరారా పిలిచామా!
మనసులు భద్రాది చేసి నిన్ను నిలుపుకోలేమా! //రామా//
- నీ అడుగుల మడుగులు విరిదారులు పరిచాము
పారే గోదారిని పాదాలు కడుగమన్నాము
రుచి చూసిన ఫలహారము శబరినడిగినాము
గుహుని మనసు నావచేసి ఎదురుతెన్నులరసినాము //రామా//
- పాద సేవచేసే మా అన్నకదా! హనుమన్ను
మౌనముద్రతో నిన్ను అనుగమించు లక్ష్యన్న
చిరునవ్వుల వెన్నెల నీ సరసన సీతమ్మ
ఇది కోరిన మాదృశ్యం నిజమోనా ఈ స్వప్నం! //రామా//

— దూసి ధర్మారావు
Srikakulam, AP

CALL INDIA FOR 59¢ / MIN

ANYTIME 24 HRS. / DAY - 7 DAYS / WK.

Country	¢/minute	Country	¢/minute
Australia	49	Japan	59
Canada	29	Singapore	59
Hong Kong	59	UK	39
Bahamas	59	Norway	59
France	59	Switzerland	59

(Minimum Purchase \$100 & \$5
Processing fee = 170 Minutes to India)

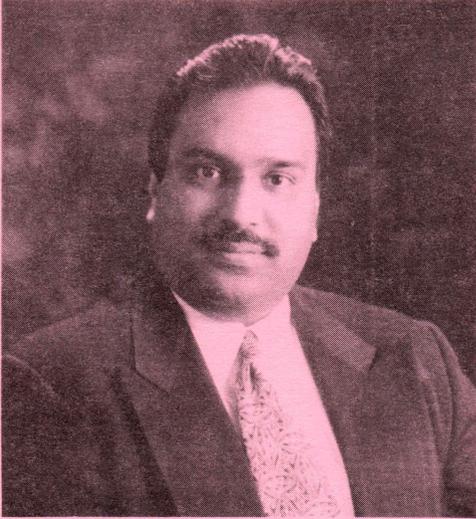
- No Activation Fees No Monthly Fees
No Added Surcharge No Fine Print
No Switching Present Carrier No Minimum Usage Required

SEND YOUR CHECK OR MONEY ORDER TO:

U.S. Universal INC. 1-800-929-9996
N5152 Summit Drive Tel: 414-929-8696
Fond du Lac, WI 54935 Fax: 414-922-7024

Laxman Kailas, President

DOMESTIC LONG DISTANCE LOW RATE
CARDS ALSO AVAILABLE

Sekhar Vemparala MBA, CFP

American Express Financial Advisors Inc.

Financial Planning For:

- Education
- Business Issues
- Retirement Planning
- Tax Management
- Estate Planning Design
- Investments

Call today for a free
introductory consultation
Sekhar Vemparala MBA, CFP

61, South Paramus Road, Mack Center IV, Paramus NJ 07652

(800) 437-8526

FINANCIAL
ADVISORS

Shanthi Travel, Inc.

194 DIAMOND BRIDGE AVENUE
HAWTHORNE, NEW JERSEY 07506

Phone: (201) 423-4444

Fax: (201) 423-4459

AUTHORIZED AGENT FOR AIR INDIA
DELTA, LUFTHANSA & SINGAPORE AIRLINES

FRIENDLY & COURTEOUS SERVICE

FULLY COMPUTERIZED

WE SPEAK TELUGU, HINDI, KANNADA & URDU

ALL DOMESTIC & INTERNATIONAL TRAVEL

TICKETS SENT BY FEDERAL EXPRESS FOR NEXT DAY DELIVERY

COMPLETE VACATION & BUSINESS TRAVEL

Please call

Satyam Srikonda CTC

Shanthi Srikonda CTC

HOURS

Mon. - Fri. : 10 am - 6 pm

Saturday : 10 am - 2 pm

PLEASE CALL (201) 423-4444 ANY TIME FOR EMERGENCIES

Travel Agency

Representative

